

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

«Η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στην εκπόνηση και εκτέλεση αναπτυξιακών προγραμμάτων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-20: η σύγκρισή τους με τις προηγούμενες διαχειριστικές περιόδους και οι προκλήσεις εξέλιξής τους ενόψει της διαχειριστικής περιόδου 2021-27»

“The participation of the Armed Forces in the elaboration and execution of development programs within the framework of the NSRF 2014-20: their comparison with the previous management periods and the challenges of their development in view of the management period 2021-27”

Ιωάννης Χατζής (Α.Μ.: ΔΜ2058)

Επιβλέπων καθηγητής: Λάμπρος Μπαμπαλιούτας

Αθήνα

Δεκέμβριος 2023

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Ιωάννης Χατζής του Βασιλείου, με αριθμό μητρώου ΔΜ-2058 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ο Δηλών

Ιωάννης Χατζής

Μέλη Τριμελούς Επιτροπής

1. Λάμπρος Μπαμπαλιούτας
2. Σοφία Ασωνίτου
3. Ιωάννης Ψυχάρης

Στη σύζυγό μου και στα παιδιά μου

Συντομογραφίες

ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΓΓΠΠ	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
ΓΔΟΣΥ	Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης
ΓΕ	Γενικό Επιτελείο
ΔΑ	Διαχειριστική Αρχή
ΔΙΔΕΑΠ	Διεύθυνση Διαχείριση Ευρωπαϊκών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
ΔΟΠΕΑΣ	Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΓΤΕ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων
ΕΔ	Ένοπλες Δυνάμεις
Ε-Δ	Έρευνα-Διάσωση
ΕΔΕΛ	Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΚΑΕ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
ΕΚΑΧ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΚΣΕΔ	Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης
ΕΛΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΣΠ	Επιτροπή Σχεδιασμού Πολιτικής
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (2007-2013)
	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (2014-2020)
	Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (2021-2027)
ΕΤΕπ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΕΤΘΑΥ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας

ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΔΑ	European Defence Agency
ΕΔΦ	European Defence Fund
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚΣΠ	Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο
ΜΔΣΘ	Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων
ΜΜΕ	Μικρο Μεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΟΔ	Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης (Αναπτυξιακών Προγραμμάτων)
ΜΟΠ	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΟΧΕ	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις
ΠΑΑ	Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΣΑΕ	Συλλογική Απόφαση Έργου
ΣΔΕ	Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΠΑ	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΤΑΜΕ	Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης
ΤΑΠΤοΚ	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων
ΤΕΑ	Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής
ΧΒΡΠ	Χημικά, Βιολογικά, Ραδιενεργά, Πυρηνικά

Ευχαριστίες

Με την διπλωματική μου εργασία, ολοκληρώνονται οι μεταπτυχιακές σπουδές μου και θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές/τριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος.

Ιδιαίτερος, επιθυμώ να απευθύνω τις ευχαριστίες μου, στον καθηγητή κ. Λάμπρο Μπαμπαλιούτα, που ως επιβλέπων, καθοδήγησε με υπομονή και με πολύτιμες κατευθύνσεις τις προσπάθειές μου στη σύνταξη της εργασίας.

Σημαντικό μέρος των ευχαριστιών μου, αισθάνομαι την ανάγκη να απευθύνω, στους συναδέλφους μου, στη Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, διότι η προσφορά των γνώσεων και της εμπειρίας τους, στη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, ήταν υπερπολύτιμη.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στη σύζυγό μου Ντόρα και στα παιδιά μου Βασίλη και Μαρία, για την υποστήριξη και την υπομονή τους, αφού ο χρόνος που απαιτήθηκε για τις μεταπτυχιακές σπουδές μου και τη σύνταξη της εργασίας αυτής, μείωσε τον χρόνο που τους αφιέρωσα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Εισαγωγή	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Οι Πολιτικές της ΕΕ μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων	17
1.1 Οι Βασικές Συνθήκες του Ευρωπαϊκού Οικοδομήματος	17
1.2 Οι πολιτικές της Ε.Ε.	17
1.3 Πολιτική Συνοχής και τα Διαρθρωτικά Ταμεία	20
1.4 Διαρθρωτική πολιτική	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Εφαρμογή των Διαρθρωτικών Πολιτικών των περιόδων 2000-2006, 2007-2013, 2014-2020 και 2021-2027	25
2.1 Διαδικασίες Εφαρμογής της Διαρθρωτικής Πολιτικής κατά την Προγραμματική περίοδο 2000-2006 (Γ' ΚΠΣ)	25
2.2 Διαδικασίες Εφαρμογής της Διαρθρωτικής Πολιτικής κατά την Προγραμματική περίοδο 2007-2013	28
2.3. Βασικές Διατάξεις του ν.3614/2007	32
2.4 Διαδικασία Ένταξης Πράξεων και Δικαιούχοι (άρθρα 7 και 21 του ν. 3614/2007)	41
2.5 Διαδικασίες Εφαρμογής της Διαρθρωτικής Πολιτικής κατά την Προγραμματική περίοδο 2014-2020	46
2.6 Εθνικό θεσμικό πλαίσιο Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020	50
2.7 ΕΣΠΑ 2014-2020	54
2.8 ΕΣΠΑ 2021-2027	58
2.9 Ευρωπαϊκό και Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Οι Ένοπλες Δυνάμεις και τα Αναπτυξιακά Προγράμματα	69
3.1 Κοινωνική Προσφορά Ενόπλων Δυνάμεων	69
3.2 Οικονομικοί Πόροι των Ενόπλων Δυνάμεων	75
3.3 Ένοπλες Δυνάμεις και Ευρωπαϊκά Προγράμματα	76
3.4 Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΙ-ΔΕΑΠ)	78
3.5 Η Συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2007-2013»	79
3.6 Η Συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2014-2020»	80
3.7 ΤΑΜΕ-ΤΕΑ- Ταμείο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Συνόρων	87
3.8 Η Συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2021-2027»	89

3.9 Ενέργειες για την Υλοποίηση Έργου ΕΣΠΑ	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα-Προτάσεις	101
4.1 Γενικά	101
4.2 Τα Πολυετή Προγράμματα (ΚΠΣ, ΕΣΠΑ)	101
4.3 Οι Ένοπλες Δυνάμεις και η Ελληνική Κοινωνία	105
4.4 Οι Ένοπλες Δυνάμεις και τα Α΄ και Β΄ ΕΣΠΑ	106
4.5 Οι Ένοπλες Δυνάμεις και το Γ΄ ΕΣΠΑ	108
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	110
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	112

Πίνακες

		Σελίδα
ΠΙΝΑΚΑΣ 1:	Κατανομή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ΄ ΚΠΣ (2000-2007) ανά Άξονα Προτεραιότητας	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 2:	Τομεακά και Περιφερειακά/Χωρικά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Α΄ ΕΣΠΑ (2007-2013)	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 3:	Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Β΄ ΕΣΠΑ (2014-2020)	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 4:	Θεματικοί Στόχοι του Β΄ ΕΣΠΑ (2014-2020)	57
ΠΙΝΑΚΑΣ 5:	Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ (2021-2027)	61
ΠΙΝΑΚΑΣ 6:	Έργα Προγραμματικής Περιόδου «ΕΣΠΑ 2007-2013»	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 7:	Έργα Προγραμματικής Περιόδου «ΕΣΠΑ 2014-2020»	81
ΠΙΝΑΚΑΣ 8:	Παροχή υπηρεσιών σίτισης και καθαριότητας στα ΚΥΤ του ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ και κάλυψη λειτουργικών εξόδων (MIS 5011009)	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 9:	Αναβάθμιση – Ανακαίνιση υφισταμένων κτιρίων για τη φιλοξενία ασυνόδευτων ανηλίκων, MIS 5009740	87
ΠΙΝΑΚΑΣ 10:	Έργα Προγραμματικής Περιόδου «ΕΣΠΑ 2021-2027»	90
ΠΙΝΑΚΑΣ 11:	Έργα στο πλαίσιο του προγράμματος «BMVI» 2021-2027	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 12:	Ενέργειες για τη λήψη της πρόσκλησης	93
ΠΙΝΑΚΑΣ 13:	Ενέργειες από τη λήψη της πρόσκλησης μέχρι την τελική ένταξη του έργου	94
ΠΙΝΑΚΑΣ 14:	Ενέργειες από την ένταξη μέχρι τη συμβασιοποίηση του έργου/προμήθειας	97

Σχήματα

		Σελίδα
ΣΧΗΜΑ 1:	Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ	16

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Περιφερειακή Πολιτική ή Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπη-
ρετεί την αρμονική ανάπτυξη, την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή του ευ-
ρωπαϊκού χώρου. Προς την κατεύθυνση αυτή, από το 1988, θεσπίστηκαν τα πολυετή
δημοσιονομικά πλαίσια, με τα οποία τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης, συνεργάζο-
νται για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό μέχρι σήμερα
έχουν υλοποιηθεί πέντε προγραμματικές περιόδους και ήδη έχει αρχίσει η έκτη. Οι Έ-
νοπλες Δυνάμεις για πρώτη φορά συμμετείχαν στην τέταρτη (2007-2013) και πολύ
περισσότερο στην πέμπτη (2014-2020) προγραμματική περίοδο, προτείνοντας δράσεις
οι οποίες εντάχθηκαν σε πράξεις και χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΣΠΑ.

Αντικείμενο της εργασίας είναι η καταγραφή της συμμετοχής των Ενόπλων Δυ-
νάμεων στα προγράμματα του ΕΣΠΑ, η σύγκριση αυτής της συμμετοχής μεταξύ των
διαχειριστικών περιόδων και η διερεύνηση των προϋποθέσεων περαιτέρω εξέλιξης της
ενόψει της περιόδου του Γ' ΕΣΠΑ (2021-2027).

Στο πλαίσιο αυτό, μελετήθηκε το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τον τρόπο
συνεργασίας των Ταμείων και το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την υλοποίηση των στό-
χων σε κάθε προγραμματική περίοδο, προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία
του πολύπλοκου μηχανισμού του ΕΣΠΑ. Αντλήθηκαν στοιχεία από την ιστοσελίδα της
Διεύθυνσης Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΔΙΔΕΑΠ) του
Υπουργείου Άμυνας αλλά και από τη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» με τα ενταγμένα έργα στο Α', Β'
και Γ' ΕΣΠΑ με δικαιούχο τις Ένοπλες Δυνάμεις.

Στα συμπεράσματα διαπιστώθηκε ότι κατά το Β' ΕΣΠΑ, η συμμετοχή των
Ενόπλων Δυνάμεων, είναι κατά πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με το Α' ΕΣΠΑ. Διαπιστώ-
θηκε επίσης, ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις, δεν συμμετέχουν στον σχεδιασμό των ΕΣΠΑ
ούτε αποτελούν αρμόδιο φορέα Επιχειρησιακού Προγράμματος. Η συμμετοχή τους α-
φορά στην υλοποίηση έργων, ως δικαιούχος, σύμφωνα με τους όρους και τους στόχους
του εκάστοτε αναπτυξιακού σχεδίου της χώρας. Το βασικό συμπέρασμα είναι ότι είναι
απαραίτητη η διάχυση της γνώσης της λειτουργίας του ΕΣΠΑ και των στόχων του, έτσι
ώστε η γνώση αυτή να υποβοηθήσει στην εκπόνηση προτάσεων που θα συνάδουν με
τους στόχους και στην αποτελεσματικότερη απορρόφηση των κονδυλίων. Ειδικότερα
η γνώση, από τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των πολιτικών και των στόχων της
ΕΕ, αλλά και της λειτουργίας των χρηματοδοτικών εργαλείων της, θα δημιουργήσει
το αναγκαίο υπόβαθρο, τις απαραίτητες προϋποθέσεις, για την παραγωγή στοχευμένων

προτάσεων, την ωρίμανσή τους και την υλοποίησή τους, στο πεδίο της καινοτομίας η οποία αποτελεί το μεγάλο στοίχημα της Χώρας.

Λέξεις κλειδιά

ΕΣΠΑ, Ένοπλες Δυνάμεις, ΔΙΔΕΑΠ, Πολιτική Προστασία, Κοινωνική Προσφορά των ΕΔ

ABSTRACT

The EU's Regional Policy or Cohesion Policy serves the harmonious development, the economical, social and territorial cohesion of the European area. To that direction, since their introduction in 1988, the multiannual financial frameworks, in cooperation with the Union's Structural Funds, have been promoting the regional development. In this framework, five programming periods have been implemented so far while the sixth one is already in progress. The Armed Forces participated for the first time in the fourth period (2007-2013) and much more in the fifth one (2014-2020), proposing actions which were incorporated in acts and funded by NSRF.

The scope of the work is to record the Armed Forces' participation in the NSRF programmes, to compare this participation between the management periods and to investigate the conditions for further development in view of the 3rd NSRF period (2021-2027).

In this framework, the EU regulatory framework has been studied on the manner of cooperation between the Funds and the national institutional framework on the implementation of the objectives in each programming period so that the operation of the complex mechanism of the NSRF can be understood. Information was taken from the website of the European Development Program Management Directorate of the Ministry of Defense (DMEDP) as well as from the "TRANSPARENCY" programme, with all the projects included in the 1st, 2nd and 3rd NSRF with the Armed Forces as beneficiaries.

In the conclusions it was found that the participation of the Armed Forces in the 2nd NSRF was much greater compared to the 1st NSRF. It was also found that the Armed Forces neither participate in the planning of the NSRF programmes nor are a

competent entity of the Operational Program. Their participation concerns the implementation of projects, as a beneficiary, in accordance with the terms and the objectives of the country's respective development programme. The main conclusion is that it is important that the operation of the NSRF programme and its objectives be widely known so that this knowledge can assist in the development of proposals that will be consistent with the objectives and the effective absorption of the funds. More specifically, were the members of the Armed Forces aware of the EU policies and objectives as well as the operation of the Union financial instruments, they would have the necessary substratum, the necessary requirements, for the production of targeted proposals, their development and their implementation in the area of innovation, which constitutes the Country's great objective.

Keywords

NRSF, Armed Forces, DIDEAP, Civil Protection, Social Contribution of the Armed Forces.

Εισαγωγή

Πρόσφατα, κλήθηκα να προσφέρω τις υπηρεσίες μου, στις Ένοπλες Δυνάμεις, αναλαμβάνοντας τα καθήκοντα του Τμηματάρχη της Διεύθυνσης Προμηθειών του Στρατού Ξηράς. Η Διεύθυνση Προμηθειών, είναι ο φορέας που υλοποιεί το τελευταίο στάδιο της πρόβλεψης, του σχεδιασμού και της εκτέλεσης προγραμμάτων για την υποστήριξη και τον εξοπλισμό του στρατεύματος, αυτό της διενέργειας των διαγωνιστικών διαδικασιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και διαδικασίες που έχει προβλέψει η ελληνική πολιτεία.

Χρονικά, η θητεία μου, συνέπεσε, με την ανάληψη από τη Διεύθυνση Προμηθειών διαγωνιστικών διαδικασιών χρηματοδοτούμενων και από την ΕΕ, στο πλαίσιο του μεταναστευτικού αλλά και του ΕΣΠΑ. Λόγω της έλλειψης εμπειρίας στη διαχείριση έργων, συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ, παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες και αρκετές δυσκολίες στη λειτουργία της Διεύθυνσης. Οι εν λόγω διαγωνισμοί απαιτούσαν επιπλέον διαδικασίες δημοσιότητας, αναφορών, ελέγχου και τελικής πιστοποίησης των πληρωμών και γενικότερα το χαρακτηριστικό τους ήταν μια πολυπλοκότητα (Σχήμα 1) η οποία αποτελούσε τροχοπέδη στην ομαλή έκβαση. Ο συνεχής έλεγχος από μία «Διαχειριστική Αρχή», εκτός των Ενόπλων Δυνάμεων, με την οποία δεν υπήρχε άμεση επαφή και η υλοποίηση ενεργειών σε μηχανική βάση, είχαν ως συνέπεια την επαύξηση των δυσλειτουργιών, του εργασιακού στρες του προσωπικού που χειριζόταν τις υποθέσεις και σε αρκετές περιπτώσεις την επισφάλεια του αποτελέσματος.

Διαπιστώθηκε, ωστόσο και η θετική πλευρά, καθώς οι Ένοπλες Δυνάμεις απέκτησαν αγαθά και υπηρεσίες που ενδεχομένως στο πλαίσιο των δεδομένων πόρων του Υπουργείου Άμυνας, να απαιτούνταν αρκετά χρόνια.

Η προαναφερόμενη εμπειρία, δημιούργησε τον προβληματισμό για την απόκτηση της γνώσης του μηχανισμού του ΕΣΠΑ για την αύξηση της αποτελεσματικότητας, αλλά και την ανίχνευση των ευκαιριών διεύρυνσης της σχέσης του με τις Ένοπλες Δυνάμεις.

Στόχος της παρούσας εργασίας πρωτίστως είναι να δώσει στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και όχι μόνο, μια γενική αντίληψη και την αναγκαία προοπτική για να αντιληφθούν τον μηχανισμό του ΕΣΠΑ. Περαιτέρω, η απόκτηση της εν λόγω αντίληψης, από περισσότερα στελέχη και όχι μόνο από εκείνα που διεκπεραιώνουν τις διαδικασίες, εκτιμάται ότι θα προσδώσει την ικανότητα υποβολής στοχευμένων προτάσεων και δράσεων, που θα είναι εφικτή η χρηματοδότησή τους από το ΕΣΠΑ, με

αποτέλεσμα το όφελος των Ενόπλων Δυνάμεων και της κοινωνίας . Δευτερεύον στόχος είναι η ανάδειξη της κοινωνικής συνεισφοράς των Ενόπλων Δυνάμεων μέσα από την απορρόφηση κονδυλίων του ΕΣΠΑ.

Η γνώση και η αντίληψη του ΕΣΠΑ, δεν αφορά μόνο στις διεκπεραιωτικές διαδικασίες, αλλά στις στρατηγικές και τους στόχους της ΕΕ, στον σχεδιασμό και την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο, διότι έτσι δημιουργείται το πλαίσιο της γέννησης της ιδέας, της αναγκαίας ωρίμανσης της πρότασης και τελικά της αποτελεσματικής υλοποίησης.

Ο μεγάλος στόχος της ΕΕ είναι η ανάπτυξη και η ευημερία της κοινωνίας του κάθε κράτους-μέλους. Στην ελληνική πραγματικότητα, ο θεσμός των Ενόπλων Δυνάμεων, κατέχει την πρωτοκαθεδρία στην εκτίμηση της κοινωνίας, ως αποτέλεσμα της μεγάλης κοινωνικής προσφοράς τους, πέρα από την υπηρετήση της ύψιστης αποστολής τους. Στο πλαίσιο των μεγάλων προκλήσεων, που κλήθηκε να αντιμετωπίσει και συνεχίζει να αντιμετωπίζει η ΕΕ, όπως το μεταναστευτικό, η πανδημία, οι συνέπειες της κλιματικής κρίσης, η Ελλάδα ανταπεξήλθε και συνεχίζει τις προσπάθειές της με τη μεγάλη συνεισφορά των Ενόπλων Δυνάμεων. Στη βάση αυτού του κοινού στόχου, της ευημερίας της κοινωνίας, εκτιμάται ότι το πεδίο δράσης των Ενόπλων Δυνάμεων, σε σχέση με τους στόχους του ΕΣΠΑ, δύναται να διευρυνθεί.

Η γενική δομή της εργασίας συνίσταται σε τρεις τομείς, πριν την καταγραφή των διαπιστώσεων: Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΣΠΑ, Ένοπλες Δυνάμεις. Προσδοκά να πετύχει τον στόχο της σε τέσσερα κεφάλαια όπως αναλύεται παρακάτω.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται σύντομα η πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης από την ΕΟΚ που ήταν οικονομικού καθαρά χαρακτήρα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τις κοινές πολιτικές. Γίνεται αναφορά των πολιτικών της ΕΕ με επικέντρωση στην «πολιτική συνοχής» που η υλοποίησή της σε οικονομικά δεδομένα είναι το ΕΣΠΑ. Επιπλέον στο κεφάλαιο αυτό, αναλύονται οι έννοιες των «πολυετών δημοσιονομικών πλαισίων», των «Διαρθρωτικών Ταμείων» και συνοπτικά παρουσιάζονται οι στόχοι των δύο πρώτων προγραμματικών περιόδων 1989-1993 και 1994-1999.

Με το δεύτερο κεφάλαιο, το οποίο καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας, στόχος είναι η αναλυτική παρουσίαση της διαδικασίας σχεδίασης, της δομής, της οργάνωσης και των χαρακτηριστικών του ΕΣΠΑ, μέσα από την παράθεση των κυριότερων στοιχείων των ευρωπαϊκών κανονισμών και του εθνικού θεσμικού πλαισίου στις τέσσερις προγραμματικές περιόδους μετά το 2000. Για την καλύτερη κατανόηση

καταγράφονται οι στρατηγικές τις ΕΕ, οι στόχοι της Ελλάδας και τα προγράμματα που καθορίστηκαν σε κάθε περίοδο.

Το τρίτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στον τρίτο τομέα της εργασίας, τις Ένοπλες Δυνάμεις. Γίνεται αρχικά μια ιδιαίτερα αναλυτική καταγραφή της κοινωνικής προσφοράς τους με σκοπό την κατάδειξη του κοινωνικού τους αποτυπώματος και της σχέσης τους με την ελληνική κοινωνία. Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο φορέας μέσω του οποίου το Υπουργείο Άμυνας συμμετέχει στα ευρωπαϊκά αναπτυξιακά προγράμματα και καταγράφονται σε πίνακες τα έργα τα οποία υλοποίησαν οι Ένοπλες Δυνάμεις, με τη χρηματοδότηση των Ταμείων του ΕΣΠΑ, αλλά και με άλλα ευρωπαϊκά Ταμεία στις προγραμματικές περιόδους 2007-2013, 2014-2020 και τα έργα που έχουν προγραμματιστεί στην περίοδο 2021-2027, μέχρι τη χρονική στιγμή της ολοκλήρωσης της παρούσας εργασίας. Ιδιαίτερα, στο τέλος του τρίτου κεφαλαίου καταγράφονται, σε πίνακες επίσης, οι απαιτούμενες ενέργειες από την προετοιμασία-ωρίμανση ενός έργου, την ένταξη στο ΕΣΠΑ και μέχρι τη συμβασιοποίησή του, προκειμένου να αυξηθεί η χρηστική αξία της εργασίας επ' ωφελεία του αναγνώστη.

Στο τέταρτο κεφάλαιο διατυπώνονται τα συμπεράσματα για τη λειτουργία του μηχανισμού του ΕΣΠΑ, για τη συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στα Α' και Β' ΕΣΠΑ και καταγράφεται η πρόταση-προϋπόθεση, προκειμένου η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στην εκπόνηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ να αχθεί στον πυρήνα της διαχειριστικής περιόδου 2021-27 και παραπέρα.

Η μεθοδολογία της έρευνας, και ο τρόπος προσέγγισης του θέματος, στηρίχθηκε στην επισκόπηση των κανονισμών της ΕΕ σχετικά με τη λειτουργία των χρηματοδοτικών εργαλείων, στην επισκόπηση του ελληνικού θεσμικού πλαισίου υλοποίησης των ΕΣΠΑ, και στην άντληση από την ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Διαχείρισης Αναπτυξιακών Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του Υπουργείου Άμυνας αλλά και από την ιστοσελίδα της «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» των στοιχείων των έργων με δικαιούχο τις Ένοπλες Δυνάμεις, τα οποία διασταυρώθηκαν με τους επιτελείς της προαναφερόμενης Διεύθυνσης.

«Δεν γνωρίζουμε πόσο περιβαλλόμαστε στην καθημερινή και επαγγελματική ζωή από τη λειτουργία της Ένωσης» , «Το έλλειμμα πληροφόρησης είναι περισσότερο υπεύθυνο για την αποξένωση των πολιτών από την Ευρωπαϊκή διαδικασία ολοκλήρωσης απ' ό,τι το πολυσυζητημένο δημοκρατικό έλλειμμα»¹.

¹ Μούσης, Ν., «Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο, οικονομία, πολιτική», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ (δέκατη-πέμπτη ενημερωμένη έκδοση), Αθήνα, 2015, σελ.579-580

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ

2007 - 2013

ΠΩΣ ΜΟΙΡΑΣΤΗΚΑΝ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

Το να μοιραστεί κάποιος χρηματικά κονδύλια είναι, φυσικά, διαφορετικότερο έργο με απαιτητικότερα μέσα. Δεν υπάρχει εύκολο υποσέλιδο. Γι'αυτό, είναι σκόπιμο να το επικεντρώσει κάποιος στην ομάδα γραφειοκρατική μηχανή που επιτρέπει στους παραδοσιακούς τους διαχειριστές στην οικονομία, ακολουθώντας τα δρώμενα, όπως αποδεικνύεται από το διαχρονικό θέμα όπου τα εκπαιδευμένα άτομα συνδέονται, ανταλλάσσονται και έλκονται εύκολα. Έκεί το τελευταίο - πρόσφατο, λειτουργεί αποτελεσματικά, ώστε αφού πάρει για μοντέλο, αλλάξουν και οι υποδομές τους. Η οικονομία ενός έργου πραγματοποιείται από το ΕΣΠΑ μέσω της κατανομής τους στους επιχειρησιακούς φορείς του ελληνικού κράτους με σφαιρική υποδομή αποτελέσματα. Όλα τα κριτήρια καθορίζονται στην πράξη. Είναι η άσκηση της Δομής ή του προγράμματος.

Επιχειρησιακά Προγράμματα

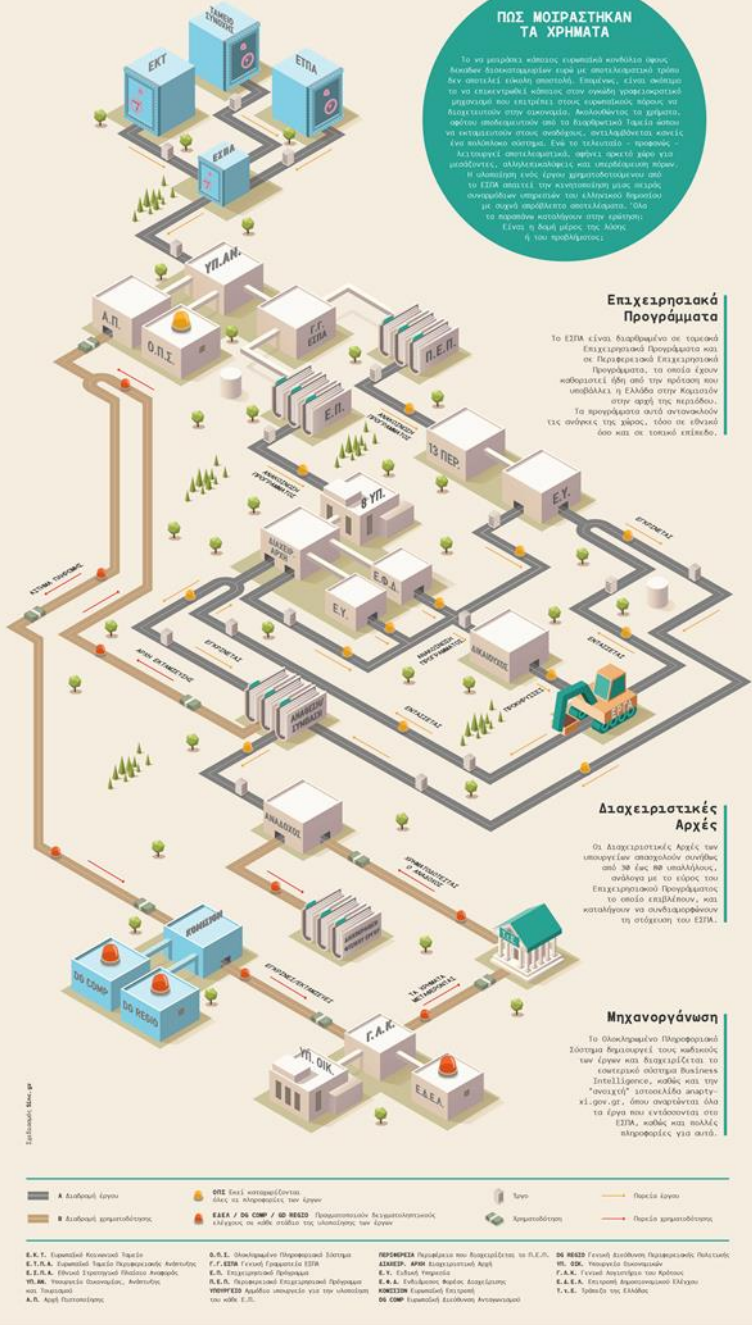
Το ΕΣΠΑ είναι διαρθρωμένο σε τριτοβάθμια Επιχειρησιακά Προγράμματα και σε δευτεροβάθμια Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία έχουν καθοριστεί ήδη από την πράξη που υπαλάσσει η Ελλάδα στην Κοινωνία στην αρχή της μεριόδο. Τα προγράμματα αυτά αντανακλούν τις ανάγκες της χώρας, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Διαχειριστικές Αρχές

Οι Διαχειριστικές Αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων από 30 έως 80 υποαίτια, ανάλογα με το είδος του Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο επιβάλλουν, και καταλαμβάνουν το συνδυασμό των στοιχείων του ΕΣΠΑ.

Μηχανοργάνωση

Το ολοκληρωμένο πληροφοριακό Σύστημα διαχειρίζεται τους διαδικασίες των έργων και διαχειρίζεται το λογιστικό σύστημα βασίλειο. Το σύστημα, καθώς και την "συνιστώσα" αυτοαξιόμα απαρτίζονται, όπου αναφέρονται όλα τα έργα που εντάσσονται στο ΕΣΠΑ, καθώς και πολλές πληροφορίες για αυτά.

■ Α Διαχειριστικό έργο
■ Β Διαχειριστικό χρηματοδοτούμενο
■ ΟΠΕ Έργο υλοποιούμενο μέσω αλληλεργασιών των έργων
■ ΕΛΕΑ / ΟΔ ΣΟΠ / ΟΔ ΝΕΕΣΔ Περιφερειακών Διαχειριστικών Κέντρων σε κάθε στάδιο της υλοποίησης των έργων
■ Έργο
■ Χρηματοδότηση
■ Πεδίο έργου
■ Πεδίο χρηματοδότησης

Ε.Κ.Υ. Εθνική Κοινωνική Ταμείο
Ε.Υ.Π.Α. Εθνική Ταμείο Διαχειριστικού Κέντρου
Ε.Σ.Α.Α. Εθνική Ταμείο Διαχειριστικού Κέντρου
Υ.Π.Ο. Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
Α.Α. Αρχή Πρωτοβάθμιας

Δ.Α.Σ. Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
Γ.Γ.ΕΣΠΑ Γενική Γραμματεία ΕΣΠΑ
Ε.Σ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Π.Ε.Π. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΥΠ.Π.Ε.Κ. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Περιφέρειες που διαχειρίζονται το Ε.Σ.Α.
Δ.Δ.Π.Ε.Ρ. Διεύθυνση Περιφερειακής Αρχής
Ε.Κ.Υ. Εθνική Κοινωνική Ταμείο
Ε.Κ.Α. Εθνικός Κέντρο Διαχείρισης
Π.Ε.Π. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΟΔ ΣΟΠ Ολοκληρωμένο Σύστημα

ΟΔ ΝΕΕΣΔ Γενική Διεύθυνση Περιφερειακών Διαχειριστικών Κέντρων
Υ.Π.Ο. Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
Ε.Σ.Α.Α. Εθνική Ταμείο Διαχειριστικού Κέντρου
Υ.Π.Ε.Κ. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής

ΣΧΗΜΑ 1: Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ

- Πηγή: <https://www.dianeosis.org/2016/01/domi-espa/> (προσπελάστηκε στις 11 Φεβ 23)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Οι Πολιτικές της ΕΕ μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων

1.1 Οι Βασικές Συνθήκες του Ευρωπαϊκού Οικοδομήματος

Η επιτυχία της κοινής πολιτικής της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) στο Παρίσι το 1951, είχε ως αποτέλεσμα την υπογραφή τον Μάρτιο 1957, των Συνθηκών, για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) και για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ). Η προοπτική των συνθηκών αυτών ήταν σαφώς οικονομικού χαρακτήρα. Το 1992, στο Μάαστριχτ, υπογράφηκε η νέα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) η οποία εμπλουτίστηκε και με κοινές πολιτικές προοπτικές². Η αναθεώρησή της, στο Άμστερνταμ στις 2 Οκτωβρίου του 1997, το επιβεβαίωσε, καθώς η υπηρετήση κοινών στόχων στη δικαιοσύνη, στις εσωτερικές υποθέσεις και στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, το αποδεικνύουν. Για την αντιμετώπιση προκλήσεων, στο πλαίσιο της νέας διεύρυνσης, απαιτείται μεταρρύθμιση της θεσμικής δομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία προωθείται με τη Συνθήκη της Νίκαιας³ το 2001 με την αύξηση των νομοθετικών και ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου. Οι νομοθετικές εξουσίες του Κοινοβουλίου αυξήθηκαν περαιτέρω, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας⁴, η οποία αν και υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007, ουσιαστικά ενεργοποιήθηκε στο τέλος του 2009. Οι επιπλέον νομοθετικές εξουσίες του Κοινοβουλίου, ενίσχυσαν την επιρροή των βουλευτών, κατά τρόπο που το Κοινοβούλιο συνεργάζεται διαφορετικά πλέον, με τα άλλα θεσμικά όργανα και συμμετέχει ισότιμα με το Συμβούλιο των Υπουργών, στη λήψη αποφάσεων για τις δράσεις και τις δαπάνες της ΕΕ. Η επαύξηση των εξουσιών του Κοινοβουλίου, κατέστησε την ψήφο μας περισσότερο σημαντική, για το μέλλον της Ευρώπης.

1.2 Οι πολιτικές της Ε.Ε.

Μέτρο της προόδου της πορείας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι η πρό-

² Βλ. Μούσης Ν., όπ.π. (υποσημ.1), σελ. 3

³ <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice> (προσπελάστηκε την 01 Δεκ 22)

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty> (προσπελάστηκε την 01 Δεκ 22)

οδος της υλοποίησης των πολιτικών της Ε.Ε.⁵ Σύμφωνα με τον Κ. Στεφάνου, οι κοινοτικές πολιτικές της Ε.Ε. είναι «*λειτουργικά σύνολα χρηματοδοτικών ή/και νομοθετικών μέτρων και δράσεων που διαμορφώθηκαν στα πλαίσια εξουσιοδοτήσεων για την άσκηση από την Κοινότητα ρυθμιστικών ή/και αναδιανεμητικών λειτουργιών*»⁶.

Οι πολιτικές της Ε.Ε. διακρίνονται⁷ στις βασικές και στις δευτερογενείς. Οι βασικές είναι εκείνες των οποίων οι στόχοι καταγράφονται στη Συνθήκη και στο πλαίσιο αυτών και μέσα από τη νομοθετική διαδικασία ορίζονται οι δευτερογενείς. Σύμφωνα με τον Ν. Μούση⁸ «*τόσο οι βασικές όσο και οι δευτερογενείς κοινές πολιτικές διακρίνονται σε οριζόντιες, οι οποίες επηρεάζουν τις γενικές συνθήκες των οικονομιών και των κοινωνιών των κρατών μελών και σε κοινές τομεακές πολιτικές, οι οποίες αφορούν ορισμένους τομείς των οικονομιών των κρατών μελών*».

Σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάκριση, στις οριζόντιες, κατατάσσονται, οι:

- Περιφερειακή πολιτική
- Κοινωνική πολιτική
- Φορολογική πολιτική
- Πολιτική ανταγωνισμού
- Πολιτική περιβάλλοντος

Ενώ στις τομεακές, οι:

- Πολιτική για τη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις
- Πολιτική έρευνας και ανάπτυξης
- Ενεργειακή πολιτική
- Πολιτική μεταφορών
- Γεωργική πολιτική
- Αλιευτική πολιτική

Πέραν αυτών των πολιτικών, των οποίων ο χαρακτήρας είναι κυρίως οικονομικο-κοινωνικός, η Ε.Ε. ως βασικός παγκόσμιος παράγοντας της διεθνούς πολιτικής, ασκεί και εξωτερικές πολιτικές⁹, οι οποίες αφορούν στην:

⁵ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., «Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση & περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε.», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014, σελ. 90

⁶ Στεφάνου Κ., «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», 4η αναθεωρημένη έκδοση, Τόμος Γ', ΑΝΤ .Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα, 1999, σελ.1

⁷ Βλ. Μούσης Ν., όπ.π. (υποσημ.1), σελ. 11

⁸ Βλ. Μούσης Ν., όπ.π. (υποσημ.1), σελ. 11

⁹ Βλ. Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., όπ.π. (υποσημ.5), σελ. 127

- Κοινή Εμπορική Πολιτική (Κ.Ε.Π.)
- Αναπτυξιακή Πολιτική
- Πολιτική της Διεύρυνσης
- Πολιτική Γειτονίας
- Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (Κ.Ε.Π.Π.Α.)

Η «κινητήρια δύναμη¹⁰» που ορίζει την ύπαρξη και την εξέλιξη των περισσότερων και σημαντικότερων πολιτικών, είναι ο προϋπολογισμός της Ε.Ε..

Οι πηγές χρηματοδότησης¹¹ του προϋπολογισμού της ΕΕ, είναι:

- ένα ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) κάθε χώρας, ανάλογα με το πόσο πλούσια είναι (τέταρτος πόρος)
- εισαγωγικοί δασμοί σε προϊόντα από τρίτες χώρες (παραδοσιακοί ίδιοι πόροι)
- ένα μικρό μέρος του φόρου προστιθέμενης αξίας που εισπράττει κάθε χώρα της ΕΕ
- από το 2021, μια εισφορά με βάση την ποσότητα των μη ανακυκλωμένων πλαστικών απορριμμάτων συσκευασίας σε κάθε χώρα
- άλλα έσοδα, μεταξύ των οποίων, συνεισφορές τρίτων χωρών σε ορισμένα προγράμματα, τόκοι υπερημερίας και πρόστιμα, καθώς και τυχόν πλεόνασμα του προηγούμενου έτους.

Η συμφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών το 1988, είχε ως αποτέλεσμα τρεις βασικές καινοτομίες¹² σχετικά με την κατάρτιση και την εφαρμογή του προϋπολογισμού:

- εισήγαγε τον «τέταρτο» πόρο με βάση το Ακαθάριστο Εγχώριο Εισόδημα
- εισήγαγε τον όρο της ανώτατης δαπάνης των ιδίων πόρων ως ποσοστωσή του συνολικά παραγόμενου Α.Ε.Π. σε όλη την Κοινότητα.
- Εισήγαγε τον όρο των πολυετών δημοσιονομικών πλαισίων και τον πολυετή προγραμματισμό των μελλοντικών δαπανών

Τα ετήσια έξοδα του Π/Υ της ΕΕ χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες¹³:

¹⁰ Βλ. Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., ό.π. (υποσημ.5), σελ. 93

¹¹ https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/revenue_el (προσπελάστηκε στις 8 Δεκ 22)

¹² Βλ. Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., ό.π. (υποσημ.5), σελ. 96

¹³ Βλ. Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., ό.π. (υποσημ.5), σελ. 98

- βιώσιμη ανάπτυξη (συμπεριλαμβάνει την ανταγωνιστικότητα και τη Συνοχή),
- φυσικοί πόροι (συμπεριλαμβάνει τη γεωργία, την αγροτική ανάπτυξη, το περιβάλλον και την αλιεία),
- ιθαγένεια, ελευθερία, ασφάλεια και δικαιοσύνη
- εξωτερικές δράσεις της Ε.Ε. (συμπεριλαμβάνει τις ενισχύσεις προένταξης για υποψήφια και πιθανές υποψήφια χώρας, την πολιτική γειτονίας και τις ανθρωπιστικές ενέργειες στον κόσμο)
- διοικητικά έξοδα των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.

Ιδιαίτερης αναφοράς χρήζει η τρίτη καινοτομία της συμφωνίας των Βρυξελλών, η οποία αφορά στην εισαγωγή των πολυετών δημοσιονομικών πλαισίων. *«Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο¹⁴ (ΠΔΠ) αποτελεί το μακροπρόθεσμο πλαίσιο προϋπολογισμού της ΕΕ το οποίο μεταφράζει τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης για μια περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών σε οικονομικούς όρους».*

1.3 Πολιτική Συνοχής και τα Διαρθρωτικά Ταμεία

Σύμφωνα με τον Ι. Ψυχάρη *«η πολιτική συνοχής ή και περιφερειακή πολιτική είναι μία από τις εμβληματικές¹⁵ πολιτικές της Ε.Ε.»*. Αφορά σε έναν από τους στόχους¹⁶ της Συνθήκης της Ρώμης για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών διαφορών μεταξύ των διάφορων περιφερειών της ΕΟΚ, ο οποίος με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (άρθρο 3, ΣΕΕ), διαμορφώθηκε¹⁷ στην προαγωγή της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και επιβεβαιώθηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 174, ΣΛΕΕ) όπου αναφέρεται:¹⁸ *«Η Ένωση, προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής*

¹⁴ Βλ. Μούσης Ν., όπ.π. (υποσημ.1), σελ. 38

¹⁵ Πετράκος Γ. – Ψυχάρης Γ., «Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα», 2η έκδοση, ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2016, σελ. 481

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A12008E174> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)

της συνοχής. Η Ένωση αποσκοπεί, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών».

Ο εν λόγω στόχος-δράση της Ένωσης υλοποιείται μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων χρηματοδοτικών μέσων (άρθρο 175 ΣΛΕΕ)¹⁹. Η λειτουργία των διαρθρωτικών ταμείων διέπεται²⁰ από κανόνες που αποτυπώνονται σε ειδικούς κανονισμούς. Τα διαρθρωτικά ταμεία είναι τα:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- Ταμείο Συνοχής

Τα επενδυτικά ταμεία είναι:

- Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Μέχρι το 1975, δεν υπήρξε μια συγκροτημένη πολιτική²¹ για τον περιορισμό των ανισοτήτων. Το 1975 δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και άρχισε να εφαρμόζεται σταδιακά μια πολιτική ενίσχυσης των περιφερειακών πολιτικών των κρατών – μελών. Η πολιτική συνοχής έλαβε τη σημερινή της μορφή το 1988, όταν αποφασίστηκε ο συντονισμός της δράσης των Διαρθρωτικών Ταμείων και η δράση τους εντάχθηκε στη λογική του πολυετούς δημοσιονομικού προγραμματισμού. Σύμφωνα με τον Γιάννη Ψυχάρη, «η περίοδος εφαρμογής της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ δύναται, διασταλτικά, να διακριθεί σε 3 φάσεις, με την πρώτη από την ίδρυση της ΕΟΚ, το 1957, μέχρι και το 1975, τη δεύτερη από το 1975 μέχρι και το 1987, και την τρίτη από το 1987 και εντεύθεν».

Από το 1988 μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρωθεί πέντε προγραμματικές περιόδους, 1989-1993, 1994-1999, 2000-2006, 2007-2013, 2014-2020 και έχει αρχίσει η έκτη 2021-2027.

Οι προγραμματικές περιόδους της ΕΕ, συνδέονται με την εκπλήρωση των στρατηγικών στόχων²² της. Πρώτη προγραμματική περίοδος (1989-1993): Ενιαία αγορά,

¹⁹ Βλ. Μούσης Ν., ό.π. (υποσημ.1), σελ. 232

²⁰ Βλ. Πετράκος Γ. – Ψυχάρης Γ., ό.π. (υποσημ.15), σελ. 482

²¹ Μαραβέγιας Ναπολέον – Ανδρέου Γεώργιος, «Τα Διαρθρωτικά Ταμεία», στο Ελληνικής Πανεπιστημιακής Ένωσης Ευρωπαϊκών Σπουδών «Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές», Τόμος Γ΄, Οικονομική Ολοκλήρωση και Πολιτικές Το Ρυθμιστικό Πλαίσιο», (επιμ.: Κ. Στεφάνου), Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ, 2006, σελ. 343

²² Βλ. Πετράκος Γ. – Ψυχάρης Γ., ό.π. (υποσημ.15), σελ. 482

απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς και ελεύθερη μετακίνηση εργαζομένων. Δεύτερη προγραμματική περίοδος (1994-1999): Εισαγωγή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) και στο κοινό νόμισμα. Τρίτη προγραμματική περίοδος (2000-2006): Διεύρυνση της ΕΕ, με την είσοδο 12 χωρών της πρώην Ανατολικής Ευρώπης. Τέταρτη προγραμματική περίοδος (2007-2013): «στρατηγική της Λισαβόνας», πιο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. Η Πέμπτη προγραμματική περίοδος (2014-2020): «Ευρώπη2020» για την «έξυπνη, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη ανάπτυξη».

1.4 Διαρθρωτική πολιτική

Από το 1975 οπότε και αποφασίστηκε η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, το 1985 για πρώτη φορά, διαφορετικά δημοσιονομικά εργαλεία της Κοινότητας συγκέντρωσαν ένα σημαντικό τμήμα των πόρων τους για τη χρηματοδότηση πολυετών και πολυτομεακών προγραμμάτων. Αυτά ήταν τα «Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα²³» (ΜΟΠ), μια επταετή δέσμη δράσεων με στόχο την ενίσχυση της ανάπτυξης των μεσογειακών περιφερειών της Κοινότητας (δηλαδή της Ελλάδας, της Ιταλίας και της Ν. Γαλλίας) και την προσαρμογή των οικονομικών τους διαρθρώσεων στις νέες συνθήκες που θα δημιουργούσε η ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

Η συμφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών το 1988, όπως προαναφέρθηκε, υιοθέτησε το «πακέτο Delors²⁴» και σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής για τον κανονιστικό προϋπολογισμό και τη διαρθρωτική πολιτική της Κοινότητας.

Με την εν λόγω συμφωνία, πέραν του ορισμού των θεμελιωδών Στόχων της διαρθρωτικής πολιτικής, προβλέφθηκαν²⁵ τρία στάδια για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση των κοινοτικών επιχορηγήσεων:

- Εκπόνηση εθνικών ή περιφερειακών αναπτυξιακών σχεδίων (Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΣΠΑ), με μέριμνα των εθνικών κυβερνήσεων και υποβολή στην Επιτροπή.

²³ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 346

²⁴ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 346: «πακέτο Delors» (1987) η δέσμη προτάσεων για την αναμόρφωση του κοινοτικού δημοσιονομικού συστήματος, η οποία συνέδεσε το σχέδιο της Επιτροπής για την ανάπτυξη της διαρθρωτικής πολιτικής με το σχέδιο για την εξασφάλιση ενός βιώσιμου συστήματος ιδίων πόρων και τη δέσμευση για τον έλεγχο των γεωργικών δαπανών και δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την ομόφωνη έγκριση εκ μέρους των εθνικών κυβερνήσεων»

²⁵ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 347

- Σύναψη, μεταξύ της Επιτροπής και κάθε εθνικής κυβέρνησης, του «δημοσιονομικού συμβολαίου», για τον προσδιορισμό των πολυετών δράσεων, που θα χρηματοδοτήσουν από κοινού. Οι εν λόγω δράσεις αφορούν στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) με τις επιμέρους επιχειρησιακές παρεμβάσεις.
- Υλοποίηση των ΚΠΣ και των επιμέρους επιχειρησιακών παρεμβάσεων, με τη μορφή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ), υπό την επίβλεψη και τον έλεγχο των αρμόδιων εθνικών και κοινοτικών οργάνων.

Η έγκριση του νομοθετικού πλαισίου, για τη ρύθμιση της λειτουργίας των Ταμείων, τον Δεκέμβριο του 1988, έθεσε σε ισχύ το θεσμικό πλαίσιο της πρώτης προγραμματικής περιόδου 1989-1993, με στρατηγικό στόχο, όπως προαναφέρθηκε, την εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς, προετοιμασία για απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς και ελεύθερη μετακίνηση εργαζομένων.

Η διεργασία για τη δεύτερη προγραμματική περίοδο (1994-99) «δεύτερο πακέτο Delors²⁶», με στρατηγικό στόχο την προετοιμασία χωρών για τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και εισαγωγή κοινού νομίσματος, άρχισε το 1991 και ολοκληρώθηκε το 1993 με την υιοθέτηση των νέων Κανονισμών.

Η ανακοίνωση της «Ατζέντα 2000: Για μια ισχυρότερη και ευρύτερη Ένωση²⁷», την οποία παρουσίασε η Επιτροπή στις 16 Ιουλίου 1997, αποτελεί την έναρξη των διεργασιών της τρίτης προγραμματικής περιόδου 2000-2006. Η ανακοίνωση περιγράφει, σε ένα ενιαίο κείμενο, τις συνολικές προοπτικές ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πολιτικών της, τα οριζόντια προβλήματα που προκαλεί η διεύρυνση και τη μορφή ενός μελλοντικού δημοσιονομικού πλαισίου για τα πρώτα επτά χρόνια της νέας χιλιετίας, στο πλαίσιο μιας διευρυμένης Ένωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι προτάσεις της Επιτροπής, συνοψίζονται σε τρεις βασικούς άξονες²⁸:

- Την περαιτέρω συγκέντρωση των παρεμβάσεων των Ταμείων.
- Την απλοποίηση και αποκέντρωση του διαρθρωτικού προγραμματισμού.

²⁶ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 348

²⁷ <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/agenda-2000-for-a-stronger-and-wider-union.html> (προσπελάστηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2023)

²⁸ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 351

- Τη βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

Στις 21 Ιουνίου 1999, ολοκληρώθηκε η διαδικασία για την υιοθέτηση των Κανονισμών για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής και για τα μέσα προενταξιακής βοήθειας προς τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Εφαρμογή των Διαρθρωτικών Πολιτικών των περιόδων 2000-2006, 2007-2013, 2014-2020 και 2021-2027

2.1 Διαδικασίες Εφαρμογής της Διαρθρωτικής Πολιτικής κατά την Προγραμματική περίοδο 2000-2006 (Γ΄ ΚΠΣ)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ο κεντρικός φορέας συντονισμού και διαχείρισης της διαρθρωτικής πολιτικής. Ο διαρθρωτικός προγραμματισμός είναι ιδιαίτερα σύνθετος και περιλαμβάνει μια σειρά σταδίων και φάσεων.

Αρχικά, οι αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους, εκπονούν τα Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης και μετά από σχετική διαβούλευση με τους αρμόδιους εταίρους, τα υποβάλλουν στην Επιτροπή, με τη δυνατότητα υποβολής και των επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Το σχέδιο ανάπτυξης περιλαμβάνει:

- Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης
- Ανάλυση των αναπτυξιακών στόχων
- Τις ανάγκες και τα μέσα για την επίτευξη των στόχων
- Περιγραφή της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων δράσης
- Ενδείξεις για τη χρηματοδοτική συμμετοχή των Διαρθρωτικών Ταμείων

Σε δεύτερη φάση, η Επιτροπή, εγκρίνει το Σχέδιο Ανάπτυξης, δηλαδή το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όπως προαναφέρθηκε. Το ΚΠΣ, διαιρείται σε άξονες προτεραιότητας και εφαρμόζεται μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, τα οποία διαιρούνται περαιτέρω σε επιμέρους μέτρα. Μέσω των επιμέρους μέτρων υλοποιούνται τελικά οι χρηματοδοτούμενες πράξεις.

Κάθε ΚΠΣ περιλαμβάνει²⁹:

- Τη στρατηγική, τους άξονες προτεραιότητας, τους ειδικούς στόχους τους, ποσοτικά προσδιορισμένους, την εκτίμηση των αποτελεσμάτων τους και στοιχεία συνάφειας με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής.
- Συνοπτική περιγραφή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
- Ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης το οποίο προσδιορίζει συνολικό ύψος κονδυλίων για κάθε άξονα προτεραιότητας ανά έτος.
- Τις διατάξεις εφαρμογής του ΚΠΣ

²⁹ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 353

- Στοιχεία για την εκ των προτέρων επαλήθευση της προσθετικότητας και πληροφορίες για τις χρηματοδοτικές ροές.

Το ΚΠΣ συνοδεύεται και από τα Συμπληρώματα Προγραμματισμού (ΣΠ), τα οποία εστιάζονται στην εφαρμογή της στρατηγικής και των αξόνων προτεραιότητας του κάθε ΕΠ και περιλαμβάνουν λεπτομερή στοιχεία για το περιεχόμενο και τη χρηματοδότησή του. Με βάση αυτά και κατόπιν διαπραγματεύσεων, η Επιτροπή εγκρίνει το κάθε ΕΠ. Η εν λόγω έγκριση σηματοδοτεί τη μετάβαση στην επόμενη φάση που είναι η υλοποίηση του προγραμματισμού.

Η υλοποίηση της διαρθρωτικής πολιτικής διέπεται από τις διαδικασίες του ελέγχου, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης.

Τη γενική ευθύνη για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, καθώς και για τον καθορισμό των επιμέρους αρμόδιων φορέων, την έχουν τα κράτη-μέλη. Το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και των ευθυνών ορίζεται από τον Γενικό Κανονισμό, (ΕΚ) αριθ. 1260/1999³⁰, σύμφωνα με τον οποίο, ορίζονται:

- Η *αρχή πληρωμής*, που είναι ο ενδιάμεσος μεταξύ των τελικών δικαιούχων και της Επιτροπής.
- Η *Διαχειριστική Αρχή*, στην οποία ανατίθεται η διαχείριση του κάθε ΕΠ.
- Η *Επιτροπή Παρακολούθησης*, στην οποία ανατίθεται η παρακολούθηση του ΚΠΣ και κάθε ΕΠ.
- Η γενική ευθύνη του κάθε κράτους-μέλους για τον έλεγχο των διαρθρωτικών δράσεων.
- Η αξιολόγηση των διαρθρωτικών δράσεων επιμερίζεται ανάμεσα στο κράτος-μέλος και την Επιτροπή.

Σε αντίθεση³¹ με τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής, δεν συγχρηματοδοτεί προγράμματα, αλλά έργα ή στάδια έργων, τα οποία προσδιορίζονται σαφώς εξαρχής. Τα εν λόγω έργα υποβάλλονται από τα κράτη στην Επιτροπή, υπόκεινται στη διαχείριση των εθνικών αρχών και αποτελούν αντικείμενο επίβλεψης από μια Επιτροπή Παρακολούθησης.

³⁰ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Ιουνίου 1999 «περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά Ταμεία»,

³¹ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 354

Το εγκεκριμένο Γ΄ ΚΠΣ για την Ελλάδα συνίσταται σε επτά άξονες³² προτεραιότητας:

- Άξονας 1: Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης
- Άξονας 2: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας για βιώσιμη ανάπτυξη
- Άξονας 3: Μεταφορές
- Άξονας 4: Αγροτική ανάπτυξη και αλιεία
- Άξονας 5: Ποιότητα ζωής
- Άξονας 6: Κοινωνία της Πληροφορίας
- Άξονας 7: Περιφερειακή ανάπτυξη
- Τεχνική βοήθεια

Στο πλαίσιο των προαναφερομένων αξόνων, υλοποιήθηκαν 24 Επιχειρησιακά Προγράμματα, 11 Τομεακά και 13 Περιφερειακά (Πίνακας 1).

Πίνακας 1

<p><u>Άξονας 1: Ανθρώπινοι Πόροι</u> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση</p> <p><u>Άξονας 2: Μεταφορές</u> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Οδικοί Άξονες, Λιμένες, Αστική Ανάπτυξη Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Σιδηρόδρομοι, Αερολιμένες, Αστικές Μεταφορές</p> <p><u>Άξονας 3: Ανταγωνιστικότητα</u> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα</p> <p><u>Άξονας 4: Ανάπτυξη της Υπαίθρου και της Αλιείας</u> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαί- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιεία</p> <p><u>Άξονας 5: Ποιότητα Ζωής</u> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πολιτισμός Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Υγεία-Πρόνοια</p> <p><u>Άξονας 6: Κοινωνία της Πληροφορίας</u> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας</p> <p><u>Άξονας 7: Περιφερειακή Ανάπτυξη</u> Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας</p>

³² Καστάνιας Σπυρίδων, «Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης-Θεσμός Ανάπτυξης της Οικονομίας: Συγκριτική Αποτίμηση των ΚΠΣ στην Ελλάδα (1989-2006) και αξιολόγηση της πορείας του Γ΄ ΚΠΣ με τη βοήθεια στατιστικών μοντέλων. Προοπτικές 4ης Προγραμματικής Περιόδου», Εργασία ΕΚΔΔΑ/Τμήμα Γενικής Διοίκησης, Αθήνα, 2006, σελ.67

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης

Κατανομή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Γ΄ ΚΠΣ (2000-2007) ανά Άξονα Προτεραιότητας (Πηγή: 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης: ΕΛΛΑΔΑ

2.2 Διαδικασίες Εφαρμογής της Διαρθρωτικής Πολιτικής κατά την Προγραμματική περίοδο 2007-2013

Η προγραμματική περίοδος 2007-2013, εντάσσεται στην αποκαλούμενη «στρατηγική της Λισαβώνας». Σύμφωνα με τη στρατηγική αυτή, οι ηγέτες των κρατών-μελών, την άνοιξη του 2000, έθεσαν νέο στρατηγικό στόχο³³ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να την αναδείξουν «στην πιο ανταγωνιστική και δυναμική, βασισμένη στη γνώση, οικονομία στον κόσμο, ικανή για αειφόρο οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή». Η υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβώνας, η οποία στο Γκέτεμποργκ το 2001 εμπλουτίστηκε και με την περιβαλλοντική διάσταση³⁴, προϋποθέτει ενέργειες στα μέτωπα της εσωτερικής αγοράς, της κοινωνίας των πληροφοριών, της έρευνας και της εκπαίδευσης, των διαρθρωτικών οικονομικών μεταρρυθμίσεων, του σταθερού συναλλάγματος, αλλά και ένα μακροοικονομικό κράμα που να ωθεί την ανάπτυξη και τα βιώσιμα δημόσια οικονομικά.

Για την υλοποίηση στρατηγικής της και για την εφαρμογή της διαρθρωτικής πολιτικής 2007-2013, η ΕΕ εξέδωσε τον υπ' αριθ. 1083/2006 Κανονισμό, της 11^{ης} Ιουλίου 2006 «περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999».

³³ <https://www.europarl.europa.eu/highlights/el/1001.html> (προσπελάστηκε στις 8 Φεβ 23)

³⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Γκέτεμποργκ, 15 και 16 Ιουνίου 2001: «Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη η οποία συμπληρώνει την πολιτική δέσμευση της Ένωσης για την οικονομική και κοινωνική ανανέωση, προσθέτει μία τρίτη, περιβαλλοντική διάσταση στη στρατηγική της Λισαβώνας και καθορίζει νέα προσέγγιση στη χάραξη πολιτικής. Το Συμβούλιο θα θεσπίσει τις ρυθμίσεις για την εφαρμογή αυτής της στρατηγικής», <https://www.consilium.europa.eu/media/20976/00200-r1gr1.pdf> (προσπελάστηκε στις 11 Φεβ 23)

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κεφαλαίου ΙΙ, του εν λόγω Κανονισμού, καθορίστηκαν οι ακόλουθοι στόχοι, για την επίτευξη των οποίων θα συμβάλουν το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής, η ΕΤΕπ και άλλα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα:

- « ‘Σύγκλιση’ », που αποβλέπει στην επιτάχυνση της σύγκλισης των λιγότερο αναπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών μέσω της βελτίωσης των συνθηκών για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση με την αύξηση και τη βελτίωση της ποιότητας των επενδύσεων σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο, την ανάπτυξη της καινοτομίας και της κοινωνίας της γνώσης, την προσαρμοστικότητα στις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος καθώς και την ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας. Ο στόχος αυτός αποτελεί την προτεραιότητα των Ταμείων.
- ‘Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση’ », που αποβλέπει, εκτός από τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας των περιφερειών καθώς και στην απασχόληση, προβλέποντας τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένων αυτών που συνδέονται με την απελευθέρωση του εμπορίου, μέσω της καινοτομίας και της προαγωγής της κοινωνίας της γνώσης, της επιχειρηματικότητας, της προστασίας και της βελτίωσης του περιβάλλοντος, και της βελτίωσης της προσβασιμότητας, της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, καθώς και μέσω της ανάπτυξης αγορών εργασίας χωρίς περιορισμούς.
- ‘Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία’ », που αποβλέπει στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μέσω κοινών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών, στην ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μέσω δράσεων που ευνοούν την ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη που συνδέεται με τις κοινοτικές προτεραιότητες, και μέσω της ενίσχυσης της διαπεριφερειακής συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειρίας στο ενδεικνυόμενο εδαφικό επίπεδο».

Η συνεισφορά των Ταμείων σε κάθε στόχο θα είναι ως εξής: «Σύγκλιση»: το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το Ταμείο Συνοχής, «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»: το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία»: το ΕΤΠΑ.

Πέραν της εν λόγω συνεισφοράς, επιδιώκεται η επίτευξη των στόχων, μέσω της στενής συνεργασίας της Επιτροπής και των κρατών-μελών, η οποία στον Κανονισμό καλείται «εταιρική σχέση»³⁵. Στην «εταιρική σχέση», μετέχουν οι φορείς οι οποίοι έχουν ορισθεί από το κράτος-μέλος, όπως: οι αρμόδιες περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι αρχές αστικών περιοχών και άλλες δημόσιες αρχές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι και οποιοσδήποτε άλλος κατάλληλος φορέας που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών, περιβαλλοντικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς αρμόδιοι για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Το Συμβούλιο με τις συνοπτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, καθορίζει το πλαίσιο παρέμβασης των Ταμείων. Η Επιτροπή προτείνει και εγκρίνονται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 161 της Συνθήκης³⁶, κατόπιν στενής συνεργασίας με τα κράτη-μέλη, τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή.

Το κράτος-μέλος, με βάση τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές, συντάσσει και υποβάλλει το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), το οποίο αντικαθιστά³⁷ τα ΚΠΣ και το οποίο αποτελεί τον σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών και εθνικών προτεραιοτήτων. Σε γενικές γραμμές το ΕΣΠΑ, περιλαμβάνει:

- *«Ανάλυση των αναπτυξιακών ανισοτήτων, αδυναμιών και δυνατοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία.*
- *Τις εδαφικές και θεματικές προτεραιότητες.*
- *Κατάλογο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για τους στόχους «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»*
- *Την περιγραφή του τρόπου, με τον οποίο οι δαπάνες για τους εν λόγω στόχους, συμβάλλουν στις προτεραιότητες της Ε.Ε. και στην επίτευξη των στόχων των κατευθυντήριων γραμμών.*
- *Την ενδεικτική ετήσια κατανομή πιστώσεων από κάθε Ταμείο ανά Πρόγραμμα.*

³⁵ Ως εταιρική σχέση, ορίζεται η στενή συνεννόηση ανάμεσα στην Επιτροπή, το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος και τις αρμόδιες αρχές που έχουν ορισθεί από αυτό σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή άλλο επίπεδο, όπου όλα τα μέρη είναι εταίροι και επιδιώκουν έναν κοινό στόχο. Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., όπ.π. (υποσημ.5), σελ. 201

³⁶ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., όπ.π. (υποσημ.5), σελ. 202

³⁷ Βλ. Μαραβέγιας Ν. – Ανδρέου Γ. , όπ.π. (υποσημ.21), σελ. 360

- Για τις περιοχές του στόχου «Σύγκλιση»: τη δράση για την ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας του Κράτους-μέλους, το ποσό των ετήσιων πιστώσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης, καθώς και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εξακρίβωση της συμμόρφωσης στην αρχή της προσθετικότητας.
- Πληροφορίες, για τα κράτη-μέλη που είναι επιλέξιμα για το Ταμείο Συνοχής, για τους μηχανισμούς συντονισμού μεταξύ ΕΠ, καθώς και των προγραμμάτων των λοιπών Ταμείων και της ΕΤΕΠ».

Το Κράτος-μέλος, εκπονεί το ΕΣΠΑ σε διάλογο με την Επιτροπή και δύναται³⁸ να υποβάλλει ταυτόχρονα και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία συνιστούν τις δραστηριότητες των Ταμείων στα Κράτη-μέλη. Η Επιτροπή εγκρίνει κάθε ΕΠ το συντομότερο δυνατό και οπωσδήποτε εντός τεσσάρων μηνών από την υποβολή του.

Σύμφωνα με το άρθρο 59 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, για κάθε ΕΠ το κράτος-μέλος ορίζει:

- «*Διαχειριστική Αρχή, για τη διαχείριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, η οποία είναι εθνική, περιφερειακή ή τοπική δημόσια αρχή, ή δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, που ορίζεται από το κράτος-μέλος.*
- *Αρχή Πιστοποίησης, για την πιστοποίηση καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμής προ της διαβίβασης στην Επιτροπή, η οποία είναι εθνική, περιφερειακή, ή τοπική δημόσια αρχή, ή φορέας, που ορίζεται από το κράτος-μέλος.*
- *Αρχή Ελέγχου, για τον έλεγχο της ουσιαστικής διαχείρισης και ελέγχου, η οποία είναι εθνική, περιφερειακή, ή τοπική δημόσια αρχή, ή οντότητα, που ορίζεται από το κράτος-μέλος για κάθε ένα ή περισσότερα ΕΠ και είναι λειτουργικά ανεξάρτητη από τις προηγούμενες δύο αρχές».*

Σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κανονισμού, «*το κράτος-μέλος, συγκροτεί Επιτροπή Παρακολούθησης για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, σε συμφωνία με τη Διαχειριστική Αρχή. Προεδρεύεται από αντιπρόσωπο του κράτους-μέλους ή της Διαχειριστικής Αρχής και η σύνθεσή της αποφασίζεται από το κράτος-μέλος σε συμφωνία με τη Διαχειριστική Αρχή. Είναι δυνατό να συστήνεται μία και μόνη Επιτροπή Παρακολούθησης για πολλά Επιχειρησιακά Προγράμματα».*

³⁸ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., όπ.π. (υποσημ.5), σελ. 204-205

Για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, συνίσταται στον ν. 3614/2007 «*Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013*» (ΦΕΚ Α' 207)» και συμπληρωματικά στον ν. 2860/2000 «*Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλες Διατάξεις*» (ΦΕΚ Α' 251), ο οποίος εφαρμόστηκε³⁹ κατά την υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ. 2000-2006.

Το διάστημα του Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2007, εγκρίθηκαν επίσημα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εννέα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, και για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας, η Ελλάδα χωρίστηκε⁴⁰ σε πέντε χωρικές ενότητες, στις οποίες αντιστοιχούν πέντε Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), όπως έχουν στον Πίνακα 2. «*Η διαμόρφωση⁴¹ πέντε προγραμματικών/αναπτυξιακών χωρικών ενότητων, υπακούει σε αναπτυξιακά κριτήρια, συνδέεται άμεσα με σειρά παραγόντων, που συνοψίζουν την εμπειρία των τελευταίων 20 ετών σε ό,τι αφορά στο σχεδιασμό και την άσκηση περιφερειακής πολιτικής και αναμένεται να ενισχύσει άμεσα την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα της χώρας*».

Πίνακας 2

ΕΠ Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξης ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού ΕΠ Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση ΕΠ Τεχνική Υποστήριξης Εφαρμογής ΕΠ Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου ΠΕΠ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου ΠΕΠ Αττικής

Τομεακά και Περιφερειακά/Χωρικά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Α' ΕΣΠΑ (2007-2013)

(Πηγές: <http://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticSectoralOP.aspx>

<http://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>)

2.3. Βασικές Διατάξεις του ν.3614/2007

³⁹ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., ό.π. (υποσημ.5), σελ. 214

⁴⁰ <http://2007-2013.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx> (προσπελάστηκε στις 20 Φεβ 23)

⁴¹ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Αθήνα, Ιανουάριος 2007

Στο άρθρο 1 του νόμου⁴², αναφέρονται οι ορισμοί βασικών εννοιών για την κατανόηση του ΕΣΠΑ, ως εξής:

ΕΣΠΑ: «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, εφεξής ΕΣΠΑ: το έγγραφο που καταρτίζεται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών με τη συνεργασία των συναρμόδιων Υπουργείων, περιφερειών και των λοιπών οικείων εταίρων, σε διάλογο με την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής Επιτροπή) και το οποίο αποτελεί πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση του προγραμματισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Ταμείου Συνοχής»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «έγγραφο το οποίο καταρτίζεται από τα αρμόδια Υπουργεία, περιφέρειες και τους λοιπούς αρμόδιους φορείς, υποβάλλεται από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και εγκρίνεται από την Επιτροπή και το οποίο καθορίζει μια αναπτυξιακή στρατηγική με τη χρήση ενός συνεκτικού συνόλου προτεραιοτήτων, που θα επιτευχθεί με τη συνδρομή ενός Ταμείου ή, στην περίπτωση του στόχου «Σύγκλιση» και ειδικότερα για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη», με τη συνδρομή του Ταμείου Συνοχής και του ΕΤΠΑ».

Άξονας Προτεραιότητας: «μια από τις προτεραιότητες της στρατηγικής στο πλαίσιο Επιχειρησιακού Προγράμματος που έχει συγκεκριμένους μετρήσιμους στόχους και περιλαμβάνει ομάδα πράξεων οι οποίες σχετίζονται μεταξύ τους».

Πράξη: «έργο ή ομάδα έργων που επιλέγονται από τη διαχειριστική αρχή του οικείου επιχειρησιακού προγράμματος ή με ευθύνη της, σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται από την επιτροπή παρακολούθησης και υλοποιούνται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του άξονα προτεραιότητας με τον οποίο σχετίζονται».

Δικαιούχος: «δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός, φορέας ή επιχείρηση, αρμόδιος για την έναρξη ή την έναρξη και υλοποίηση πράξεων. Στα πλαίσια των καθεστώτων ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 87 της Συνθήκης, οι δικαιούχοι είναι δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις που εκτελούν μεμονωμένο έργο και λαμβάνουν δημόσια ενίσχυση».

Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ): «το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, όπου καταχωρούνται τα δεδομένα που

⁴² Ν. 3614/2007 ΦΕΚ Α' 267/3.12.2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013»

αφορούν στα προγράμματα, στις επενδύσεις του επενδυτικού νόμου και στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων».

Στο κεφάλαιο Β΄ του νόμου, για τη διαχείριση του ΕΣΠΑ, ορίζονται:

Εθνική Αρχή Συντονισμού: «*Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, εφεξής εθνική αρχή συντονισμού, είναι η αρχή που συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και καθοδηγεί τις διαχειριστικές αρχές με στόχο την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων*». Η εν λόγω αρχή στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, μεταξύ άλλων, είναι ο κύριος συνομιλητής της χώρας με την Επιτροπή για θέματα του ΕΣΠΑ.

Διαχειριστική Αρχή: «*Η διαχείριση κάθε επιχειρησιακού προγράμματος του ΕΣΠΑ, σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 1, εδάφιο (α) του Κανονισμού ασκείται μέσω ειδικής υπηρεσίας (διαχειριστική αρχή), η οποία λειτουργεί ή συνιστάται για τους σκοπούς αυτούς κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5. Η διαχειριστική αρχή είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του επιχειρησιακού προγράμματος σύμφωνα με το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου του εδαφίου (γ), της παρ. 1 του άρθρου 2 και την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή: (α) επιλέγει τις προς χρηματοδότηση πράξεις σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο εκάστοτε επιχειρησιακό πρόγραμμα και διασφαλίζει τη συμμόρφωσή τους με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες, καθ' όλη την περίοδο υλοποίησής τους, (β) διενεργεί επαληθεύσεις κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8, (γ) διασφαλίζει τη συλλογή και καταχώρηση στο ΟΠΣ των δεδομένων προγραμματισμού και υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση, καθώς και των λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος. Είναι υπεύθυνη για την ακρίβεια, την ποιότητα και πληρότητα των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ....»*

Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης: «*Με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού ή με κοινή απόφαση των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, μετά από εισήγηση της αρμόδιας διαχειριστικής αρχής, δύναται να ορίζονται ένας ή περισσότεροι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης οι οποίοι αναλαμβάνουν την άσκηση μέρους των αρμοδιοτήτων της διαχειριστικής αρχής επιχειρησιακού προγράμματος ενεργώντας σε σχέση με δικαιούχους που εκτελούν πράξεις για λογαριασμό και υπό την ευθύνη της διαχειριστικής αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 2 του Κανονισμού. Με όμοια απόφαση, ο ενδιάμεσος*

φορέας αναλαμβάνει αρμοδιότητες διαχείρισης και υλοποίησης δράσεων συνολικής επιχορήγησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 42 του Κανονισμού».

Ειδικές Υπηρεσίες. Ως Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές, ορίστηκαν κατόπιν μετονομασίας τους, οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης, οι οποίες συστάθηκαν με τον ν. 2860/2000 (Γ΄ ΚΠΣ). Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν.3614/2007 ορίστηκαν μεταξύ άλλων α) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και με τα καθήκοντα του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, για πράξεις συγκοινωνιακών υποδομών αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, οι οποίες περιλαμβάνονται σε περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, β) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» και με τα καθήκοντα του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, για τις πράξεις ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας αρμοδιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης, οι οποίες περιλαμβάνονται σε περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, γ) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση» και με τα καθήκοντα του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, για τις πράξεις ψηφιακής σύγκλισης εθνικής εμβέλειας, οι οποίες περιλαμβάνονται σε περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, δ) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Περιβάλλον-Αειφόρος Ανάπτυξη» με την ευθύνη της διαχείρισης των έργων περιβάλλοντος του Ταμείου Συνοχής, ε) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», στ) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση» και με τα καθήκοντα του στρατηγικού σχεδιασμού και συντονισμού της εφαρμογής των πράξεων του τομέα παιδείας των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, ζ) η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των ΕΠ του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», η) . Η Ειδική Υπηρεσία στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» για τους άξονες προτεραιότητας και για τις κατηγορίες πράξεων αρμοδιότητας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών θ) Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» με τα καθήκοντα του στρατηγικού σχεδιασμού και συντονισμού της εφαρμογής των πράξεων του τομέα υγείας-πρόνοιας των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, ι) Οι ειδικές υπηρεσίες εφαρμογής που λειτουργούν στα Υπουργεία Εσωτερικών, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ασκούν αρμοδιότητες και για τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ. Η ειδική υπηρεσία εφαρμογής του Υπουργείου Εσωτερικών ασκεί και καθήκοντα στρατηγικού σχεδιασμού και συντονισμού των πράξεων αρμοδιότητας του Υπουργείου, καθώς και

καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση». Επιπλέον και σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου, οι ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης των «Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων» του ΚΠΣ 2000–2006, οι οποίες συστάθηκαν δυνάμει του ν. 2860/2000 σε κάθε περιφέρεια, μετονομάζονται σε Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές και αναλαμβάνουν αρμοδιότητες διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 του Κανονισμού επιπροσθέτως των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται στο ν. 2860/2000. Κάθε ειδική υπηρεσία αναλαμβάνει αρμοδιότητες στο πλαίσιο του οικείου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, για τους άξονες προτεραιότητας της αντίστοιχης διοικητικής περιφέρειας.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, για τη διαχείριση, έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, θεσπίστηκαν⁴³ Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, με κύρια αποστολή την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ. Χρέη Προέδρου εκτελεί ο Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας που εποπτεύει τη Διαχειριστική Αρχή του ΕΠ. Αντίστοιχα, στην Επιτροπή Παρακολούθησης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, χρέη Προέδρου, εκτελούν εκ περιτροπής οι νυν Περιφερειάρχες των Περιφερειών που αφορά το ΕΠ.

Στο πλαίσιο της αποστολής τους, οι εν λόγω Επιτροπές: εξετάζουν και εγκρίνουν τα κριτήρια επιλογής των προς χρηματοδότηση πράξεων, εξετάζουν σε περιοδική βάση την πρόοδο επίτευξης των στόχων του ΕΠ, τα αποτελέσματα υλοποίησης και παρέχουν οδηγίες στην οικεία Διαχειριστική Αρχή. Επιπρόσθετα, εξετάζουν και εγκρίνουν τις Ετήσιες και την Τελική Έκθεση υλοποίησης πριν αποσταλούν στην Επιτροπή, προτείνουν στη Διαχειριστική Αρχή οποιαδήποτε αναθεώρηση, ή εξέταση του ΕΠ που δύναται να συμβάλει στην επίτευξη των Στόχων του εξετάζουν και εγκρίνουν οποιαδήποτε πρόταση για την τροποποίηση του περιεχομένου της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεισφορά των Διαρθρωτικών Ταμείων και προτείνουν στην Ετήσια Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης, τροποποιήσεις που επιφέρουν αλλαγή στη συνολική και την ετήσια συμμετοχή των Ταμείων.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του κάθε ΕΠ συνεδριάζει ετησίως ή και τακτικότερα, ενώ η αρμοδιότητα της προετοιμασίας της συνεδρίασης είναι της Διαχειριστικής Αρχής του ΕΠ.

⁴³ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., όπ.π. (υποσημ.5), σελ. 238

Η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων των διαρθρωτικών Ταμείων και των ΕΠ στο σύνολό τους, υλοποιείται από τη Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, του ΠΑΑ και του ΕΠ Αλιείας. Η εν λόγω Διάσκεψη παρακολουθεί τα αποτελέσματα της εφαρμογής των Προγραμμάτων και τη συμβολή τους στους Στρατηγικούς Στόχους του ΕΣΠΑ και υποβάλλει σχετική έκθεση στη Διυπουργική⁴⁴ Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων, η οποία αποτελείται από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και μεταξύ άλλων αποφασίζει για την Ετήσια Στρατηγική Πολιτικής, βάσει της οποίας καταρτίζονται τα Ετήσια Προγράμματα Ενεργειών.

Η Διάσκεψη, της οποίας προεδρεύει ο εκάστοτε Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, αποτελείται από τους Προέδρους των Επιτροπών Παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, τους Προέδρους των Επιτροπών Παρακολούθησης των Προγραμμάτων «Αγροτικής Ανάπτυξης» και «Αλιείας», τους αιρετούς Περιφερειάρχες, τους Γενικούς ή Ειδικούς Γραμματείς των αρμόδιων Υπουργείων και τους εκπροσώπους της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, της Αρχής Πιστοποίησης, των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, της Μ.Ο.Δ. Α.Ε., της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Η Διάσκεψη συνέρχεται ετησίως και προετοιμάζεται από την Εθνική Αρχή Συντονισμού, η οποία είναι αρμόδια για την απαραίτητη τεκμηρίωση και τη διεξαγωγή.

Με βάση τον Κανονισμό και σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.3614/2007 ως Αρχή Πιστοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, ορίζεται η ειδική υπηρεσία Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής, η οποία είχε συσταθεί με την υπ' αριθ. 43491.ΔΙΟΕ.789/29.12.2000 Κοινή

⁴⁴Νόμος 3483/2006 - ΦΕΚ 169/Α/7-8-2006, Άρθρο 20 (Διυπουργική Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων): «1.Συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων, αποτελούμενη από τους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Στη Διυπουργική Επιτροπή μετέχει και ο αρμόδιος για θέματα Κοινοτικών Προγραμμάτων Υφυπουργός του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ως εισηγητής. 2.Έργο της Διυπουργικής Επιτροπής Κοινοτικών Προγραμμάτων είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής των Κοινοτικών Προγραμμάτων και Πρωτοβουλιών. 3.Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών προεδρεύει της Διυπουργικής Επιτροπής, η οποία, με απόφασή της, καθορίζει τα ειδικότερα θέματα και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με τη λειτουργία της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα που προβλέπονται στο άρθρο 16 του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98 Α'). 4.Η διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής και η παρακολούθηση της υλοποίησης των αποφάσεών της ανατίθεται στη Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 1639 Β') στη Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ με αρ. 9321 (ΦΕΚ 438/Β/14.3.2008). Σύμφωνα με το άρθρο 1⁴⁵ της τελευταίας, σκοπός της ειδικής υπηρεσίας είναι η άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 13 του ν. 3614/2007 και του άρθρου 10 του ν. 2860/2000 καθώς επίσης και οι αρμοδιότητες που προκύπτουν δυνάμει του άρθρου 29 του ν. 3614/2007. Στο άρθρο 3 της εν λόγω ΚΥΑ ορίζονται οι αρμοδιότητές της. Οι αρμοδιότητες μεταξύ άλλων είναι: α) καταρτίζει και υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις αιτήσεις πληρωμών και σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων τις πιστοποιήσεις και βεβαιώσεις που απαιτούνται για την είσπραξη της συμμετοχής των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής και παρακολουθεί την πορεία τους, β) πιστοποιεί ότι: i) η δήλωση δαπανών είναι ακριβής, ότι είναι προϊόν αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και ότι στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δικαιολογητικά, ii) οι δηλωθείσες δαπάνες συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες και ότι διενεργήθηκαν για πράξεις που επελέγησαν για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο πρόγραμμα και πληρούν τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες, γ) διασφαλίζει ότι έχει λάβει επαρκείς πληροφορίες από τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τις διαδικασίες που εφαρμόστηκαν και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις δαπανών και για το σκοπό αυτό προσαρμόζει κατάλληλα τον προγραμματισμό των επιθεωρήσεων, δ) παρακολουθεί τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων που διενεργήθηκαν υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου κατά επιχειρησιακό πρόγραμμα και εισηγείται μέτρα για την αντιμετώπισή τους, συμπεριλαμβανομένης και της εξαίρεσης από τη δήλωση δαπανών. Παρακολουθεί τις εκθέσεις επιθεώρησης των αρμοδίων αρχών και εισηγείται τα κατάλληλα μέτρα, ε) εισηγείται την προσωρινή εξαίρεση πληρωμών από τις δηλώσεις δαπανών που παρουσιάζουν προβλήματα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, στ) τηρεί, σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικά μητρώα για τις δαπάνες που υποβάλλονται στην Επιτροπή, ζ) τηρεί μητρώο των ποσών που μπορούν να ανακτηθούν και των ποσών που αποσύρονται μετά από ακύρωση του συνόλου ή μέρους της συνεισφοράς για μια πράξη που αποστέλλει την Επιτροπή τη δήλωση που προβλέπεται στο άρθρο 20 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) υπ' αριθμ. 1828/2006. Τα ανακτηθέντα ποσά

⁴⁵ ΚΥΑ Υπ' Αριθ. 9321 (ΦΕΚ 438/Β'/14.03.08), Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 43491/ΔΙΟΕ 789/21.12.2000 (ΦΕΚ 1639/Β'/29.12.2000) κοινής υπουργικής απόφασης για τη σύσταση ειδικής υπηρεσίας με τίτλο «Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής»

επιστρέφονται στο γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν από το κλείσιμο του επιχειρησιακού προγράμματος, με αφαίρεσή τους από την επόμενη κατάσταση δαπανών, η) ενημερώνει το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τη διάθεση των πιστώσεων που εισπράχθηκαν ανά επιχειρησιακό πρόγραμμα και Ταμείο, θ) παρακολουθεί τη διαδικασία μεταφοράς των σχετικών πιστώσεων στους δικαιούχους και μεριμνά ώστε αυτή να πραγματοποιείται στο ακέραιο το συντομότερο δυνατόν, ι) επεξεργάζεται και υποβάλλει στην Επιτροπή, μέχρι τις 30 Απριλίου κάθε έτους, τις προβλέψεις και εκτιμήσεις κατά το άρθρο 76 παρ. 3 του Κανονισμού και ενημερώνει σχετικά το γενικό Λογιστήριο του Κράτους, ια) συνεργάζεται με την εθνική αρχή συντονισμού για τη διατύπωση προτάσεων και εκτίμηση των επιπτώσεων για την προσαρμογή του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, συνεπεία συστάσεων αρμόδιων οργάνων, ιβ) συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες για τον καθορισμό των κανόνων λειτουργίας του ΟΠΣ, ως προς την επεξεργασία των πληροφοριών τις οποίες χρησιμοποιεί κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, ιγ) διενεργεί επιθεωρήσεις στους φορείς των άρθρων 3 και 4 του ν. 3614/2007, στους δικαιούχους συγχρηματοδοτούμενων πράξεων και τις πράξεις τους και συντάσσει εκθέσεις για τη λήψη τυχόν απαιτούμενων ενεργειών. Σε περιπτώσεις σημαντικών καθυστερήσεων στην υλοποίηση έργων με ενδεχόμενο κίνδυνο απωλειών κοινοτικών πόρων, δύναται να αποστέλλει στους δικαιούχους προειδοποιητική επιστολή και στην περίπτωση οριστικής απώλειας δύναται να εισηγείται τη μετακύλιση σε αυτούς των δημοσιονομικών επιπτώσεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 3614/2007, η Αρχή Ελέγχου για όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ και του επιχειρησιακού προγράμματος «Αλιείας» ορίζεται η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου είναι επταμελής και αποτελείται από τον Γενικό Διευθυντή Διοίκησης και Ελέγχου Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως Πρόεδρο, από προϊσταμένους των Διευθύνσεων Προγραμματισμού και Ελέγχων, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων και Δημοσιονομικών Σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (ΓΛΚ), καθώς και από τρεις εμπειρογνώμονες με εμπειρία σε θέματα εφαρμογής κοινοτικού δικαίου και ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ή δημοσίων έργων.

Η ΕΔΕΛ έχει την ευθύνη για τον έλεγχο της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και του επιχειρησιακού προγράμματος «Αλιείας». Στο πλαίσιο αυτό η ΕΔΕΛ αναλαμβάνει μεταξύ άλλων τις ακόλουθες αρμοδιότητες: (α) Διασφαλίζει τη διενέργεια ελέγχων για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων,. (β) Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους από το 2008 έως το 2015 υποβάλλει στην Επιτροπή: (i) Ετήσια έκθεση ελέγχου (ii) Γνωμοδότηση, βάσει των ελέγχων που έχει πραγματοποιήσει δια των διευθύνσεων του άρθρου 16 ή έχουν διενεργηθεί υπό την ευθύνη της, ως προς το κατά πόσον το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργεί ουσιαστικά ώστε να διασφαλίζει επαρκώς το γεγονός ότι οι καταστάσεις δαπανών που υποβάλλονται στην Επιτροπή είναι ορθές και, συνεπώς, ότι οι σχετικές συναλλαγές είναι νόμιμες και κανονικές, (iii) Δήλωση μερικού κλεισίματος, (γ) Υποβάλλει στην Επιτροπή, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 62 του Κανονισμού 1083/2006 και 61 του Κανονισμού 1198/2006, δήλωση κλεισίματος του επιχειρησιακού προγράμματος, στην οποία αξιολογείται η εγκυρότητα της αίτησης πληρωμής του τελικού υπολοίπου, καθώς και η νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών συναλλαγών που καλύπτονται από την τελική κατάσταση δαπανών η οποία υποστηρίζεται από τελική έκθεση ελέγχου.

Οι χρηματοδοτήσεις και πληρωμές από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, ρυθμίζονται με το άρθρο 14 του ν.3614/2007, σύμφωνα με το οποίο, η κρατική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ είναι δημόσιες επενδύσεις κατά την οικεία νομοθεσία και μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Η απόφαση ένταξης της πράξης σε επιχειρησιακό πρόγραμμα, αποτελεί αυτοδίκαια πρόταση εγγραφής σε συλλογική απόφαση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων του φορέα χρηματοδότησης. Με απόφαση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται η ακριβής διαδικασία εγγραφής των πράξεων στο ΠΔΕ. Η χρηματοδότηση συλλογικών αποφάσεων για έργα του ΕΣΠΑ και του ΕΠΑ θα εκτελείται από την Τράπεζα της Ελλάδος μόνο με απόφαση της Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Η χρηματοδότηση από το ΠΔΕ των Ο.Τ.Α. α' βαθμού με πληθυσμό άνω των πέντε χιλιάδων (5.000) κατοίκων, μετά την εγγραφή του έργου στο συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ, θα μεταβιβάζεται υποχρεωτικά από τον αρμόδιο φορέα (Υπουργείο, Περιφέρεια) στον Ο.Τ.Α. α' βαθμού σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην απόφαση ένταξης με υποχρέωση των Ο.Τ.Α. να

τηρούν ξεχωριστούς λογαριασμούς και οι πληρωμές να εκτελούνται αποκλειστικά και μόνο για τα έργα που τους έχουν διατεθεί. Οι σχετικές δαπάνες πραγματοποιούνται σύμφωνα με το ν. 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων». Οι αποφάσεις εγκρίσεων έργων μελετών του ΠΔΕ που εκδίδονται κατά τη διάρκεια του έτους (προεγκρίσεις) έχουν την ίδια ισχύ με τις Συλλογικές Αποφάσεις έργων μελετών (ΣΑΕ, ΣΑΜ) και δεν απαιτείται η έκδοση ΣΑ στο τέλος του έτους. Ο απολογισμός έτους του ΠΔΕ θα περιλαμβάνει στοιχεία των ΣΑ έργων μελετών, των αποφάσεων εγκρίσεων (προεγκρίσεις) και στοιχεία πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος.

2.4 Διαδικασία Ένταξης Πράξεων και Δικαιούχοι (άρθρα 7 και 21 του ν. 3614/2007)

Με απόφαση του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα στον οποίο υπάγεται η ειδική υπηρεσία διαχείρισης του επιχειρησιακού προγράμματος ή του Γενικού Γραμματέα στον οποίο υπάγεται η ενδιάμεση διαχειριστική αρχή, ή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, διενεργείται η ένταξη των πράξεων στο επιχειρησιακό πρόγραμμα ή η ανάκληση αυτής. Αναπόσπαστο τμήμα της απόφασης ένταξης πράξης, εξαιρουμένων των πράξεων κρατικών ενισχύσεων, αποτελεί σύμφωνο αποδοχής των όρων της απόφασης ένταξης υπογεγραμμένο από το νόμιμο εκπρόσωπο του δικαιούχου. Οι αποφάσεις ένταξης δημοσιεύονται στην οικεία ιστοσελίδα της ειδικής υπηρεσίας.

Πριν από την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, η οικεία διαχειριστική αρχή ή ο ενδιάμεσος φορέας κατά περίπτωση, γνωστοποιεί τις προτεινόμενες για ένταξη πράξεις προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης άνω των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) ευρώ στην εθνική αρχή συντονισμού προκειμένου να διατυπώσει γνώμη εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Οι συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ προτεινόμενες προς ένταξη πράξεις προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης άνω των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ, γνωστοποιούνται για διατύπωση γνώμης στην ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ. Η γνωστοποίηση και η διατύπωση γνώμης είναι δυνατόν να διενεργούνται ηλεκτρονικά μέσω του συστήματος ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Η απόφαση ένταξης μπορεί να εκδίδεται μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας αυτής.

Για τα μεγάλα έργα προϋπολογισμού άνω των είκοσι πέντε εκατομμυρίων (25.000.000) ευρώ στον τομέα του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, η απόφαση ένταξης εκδίδεται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία αποτελεί προϋ-

πόθεση για την υποβολή αίτησης μεγάλου έργου στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 40 του Κανονισμού.

Με την Υπουργική Απόφαση Συστήματος Διαχείρισης ορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο της απόφασης ένταξης πράξης σε επιχειρησιακό πρόγραμμα και το περιεχόμενο του συμφώνου, στο οποίο περιλαμβάνονται οι όροι ένταξης και οι υποχρεώσεις των δικαιούχων. Στην ίδια απόφαση προσδιορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία για την εγγραφή της πράξης σε συλλογική απόφαση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων.

Η προκήρυξη πράξεων, εξαιρουμένων των πράξεων κρατικών ενισχύσεων, παραμένει ανοικτή για όλη την προγραμματική περίοδο με δυνατότητα επικαιροποίησής της. Η διαχειριστική αρχή προβαίνει σε περιοδική συγκριτική αξιολόγηση των υποβαλλόμενων ομοειδών προτάσεων, μέχρις εξαντλήσεως του προϋπολογισμού που έχει προσδιοριστεί στην προκήρυξη. Στις υποβαλλόμενες προτάσεις διενεργείται άμεσα έλεγχος πληρότητας με δυνατότητα υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων από τους δικαιούχους μέχρι την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης. Η διαδικασία συγκριτικής αξιολόγησης δεν εφαρμόζεται σε ειδικές περιπτώσεις, όπως στις περιπτώσεις έργων που αναφέρονται ρητά στο επιχειρησιακό πρόγραμμα ή σε περιπτώσεις μοναδικότητας ή αποκλειστικής αρμοδιότητας του δικαιούχου ή σε επείγουσες περιπτώσεις, για τις οποίες διενεργείται άμεση αξιολόγηση. Είναι επίσης δυνατή η εφαρμογή άμεσης αξιολόγησης στις περιπτώσεις πράξεων που περιλαμβάνονται σε προγράμματα τοπικής ανάπτυξης σύμφωνα με τους όρους της προκήρυξης της οικείας διαχειριστικής αρχής. Οι ημερομηνίες αξιολόγησης, η μεθοδολογία και τα απαραίτητα προς υποβολή στοιχεία ανακοινώνονται κατά την προκήρυξη των πράξεων και δημοσιεύονται στην οικεία ιστοσελίδα.

Στις προκηρύξεις της ανωτέρω παραγράφου, δύναται να ορίζεται κατώτερος προϋπολογισμός των υποβαλλόμενων πράξεων που μπορούν να ενταχθούν σε επιχειρησιακά προγράμματα. Για τις πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής μέσω των τομεακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, εξαιρουμένων των πράξεων τεχνικής υποστήριξης, ως ελάχιστος προϋπολογισμός πράξεων υποδομής προς ένταξη ορίζεται το ποσόν των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ και ως ελάχιστος προϋπολογισμός πράξεων υπηρεσιών και προμηθειών το ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ. Για τις πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ μέσω των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, εξαιρουμένων των πράξεων τεχνικής υποστήριξης, ως ελάχιστος προϋπολογισμός πράξεων υποδομής προς ένταξη

ορίζεται το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ και ως ελάχιστος προϋπολογισμός πράξεων υπηρεσιών και προμηθειών το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. Πράξεις υποδομής, υπηρεσιών και προμηθειών, συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, προϋπολογισμού χαμηλότερου των ανωτέρω ορίων, δύναται να ενταχθούν σε επιχειρησιακό πρόγραμμα είτε μέσω συνολικής επιχορήγησης ή μέσω των ταμείων αστικής ανάπτυξης. Από την ανωτέρω ρύθμιση εξαιρούνται έργα στον τομέα του περιβάλλοντος που υλοποιούνται στο πλαίσιο υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμογή εθνικών, κοινοτικών και διεθνών κανονιστικών κειμένων, καθώς και έργα που υλοποιούνται σε μικρά νησιά, ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

Δικαίωμα υποβολής προτάσεων προς ένταξη σε επιχειρησιακό πρόγραμμα έχει κάθε δικαιούχος, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις προκηρύξεις πράξεων. Ο δικαιούχος παρέχει στις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την αξιολόγηση και τη μετέπειτα παρακολούθηση του έργου, μεταξύ αυτών αιτιολόγηση της σκοπιμότητας του έργου, προϋπάρχουσες ενέργειες για την ωρίμανσή του, προϋπολογισμό με την απαραίτητη τεκμηρίωση, κατάλογο συμβάσεων που προτίθεται να συνάψει, τρόπο ανάθεσης και χρονική διάρκεια του έργου. Κατά την εκτέλεση ενός ενταγμένου έργου, ο δικαιούχος υποχρεούται να παρέχει στις διαχειριστικές αρχές όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται για την πρόοδο του έργου και να επιτρέπει την επίσκεψη στελεχών της διαχειριστικής αρχής ή εξουσιοδοτημένων οργάνων της στον τόπο υλοποίησης του έργου για επιτόπια επαλήθευση. Ειδικότερα ο δικαιούχος υποχρεούται να παρέχει χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση περιοδική πληροφόρηση για την οικονομική και φυσική πρόοδο του έργου. Κατά την ολοκλήρωση ενός έργου ο δικαιούχος υποχρεούται να καταρτίζει αναλυτική έκθεση όπου θα περιγράφεται το υλοποιηθέν φυσικό αντικείμενο, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και το αποτέλεσμα που επιτεύχθηκε σε σχέση με το εγκριθέν.

Οι διακηρύξεις δημοσίων συμβάσεων, οι συμβάσεις και οι τροποποιήσεις αυτών εκδίδονται ή υπογράφονται, μετά τη σύμφωνη γνώμη της οικείας διαχειριστικής αρχής. Ο δικαιούχος λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις και τα ειδικά χαρακτηριστικά του προς ανάθεση συγχρηματοδοτούμενου έργου, όπως το αντικείμενό του, την εκτιμώμενη αξία του, τον τόπο εκτέλεσής του και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του προβαίνει στην κατάλληλη δημοσιοποίηση της διακήρυξης προκειμένου να διασφαλίσει επαρκή βαθμό δημοσιότητας.

Οι ετήσιοι ποσοτικοί στόχοι των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, σύμφωνα με τις αρχικά αναληφθείσες νομικές δεσμεύσεις, αποτελούν αντικείμενο ετήσιας αξιολόγησης από την οικεία διαχειριστική αρχή. Σε περίπτωση που μία ενταγμένη πράξη αποκλίνει από τους όρους της απόφασης ένταξης ή παρουσιάζει καθυστερήσεις μεγαλύτερες των έξι (6) μηνών σε σχέση με την προγραμματισθείσα πρόοδο, η πράξη επανεξετάζεται από τη διαχειριστική αρχή. Εάν οι ανωτέρω αποκλίσεις κριθούν αδικαιολόγητες η απόφαση ένταξης της πράξης δύναται να ανακληθεί χωρίς να απαιτείται συμφωνία του δικαιούχου. Οι ανωτέρω πράξεις δημοσιεύονται στην κεντρική ιστοσελίδα του ΕΣΠΑ. Οι δικαιούχοι οι οποίοι ικανοποιούν τους ετήσιους ποσοτικούς στόχους, σύμφωνα με τις αρχικά αναληφθείσες νομικές δεσμεύσεις, δύνανται να χρηματοδοτούνται από πόρους του ετήσιου εθνικού αποθεματικού επίδοσης της παραγράφου, για την εκτέλεση έργων τους στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών προγραμμάτων. Το Υπουργείο Πολιτισμού έχει την αποκλειστική ευθύνη για τα συγχρηματοδοτούμενα έργα και μελέτες που αφορούν στον τομέα των αρχαιοτήτων και των μνημείων, την οποία ασκεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3028/2002. Πριν από την υποβολή προτάσεων προς ένταξη σε επιχειρησιακό πρόγραμμα, οι οποίες αφορούν στους ανωτέρω τομείς οι δυνητικοί δικαιούχοι εξασφαλίζουν την έγκριση του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι δικαιούχοι, συμπεριλαμβανομένων αυτών που λαμβάνουν κρατικές ενισχύσεις, υποχρεούνται να τηρούν όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τις δαπάνες σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό και να αποδέχονται επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις από εθνικά και ευρωπαϊκά ελεγκτικά όργανα.

Με το άρθρο 22 του νόμου, ρυθμίζονται τα θέματα της επιβεβαίωσης Διαχειριστικής Επάρκειας των Δικαιούχων. Ειδικότερα και με στόχο την αποτελεσματική και αποδοτική διοίκηση και διαχείριση των έργων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ, η εθνική αρχή συντονισμού σε συνεργασία με τα Υπουργεία Εσωτερικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας σχεδιάζει ελληνικό πρότυπο ή τεχνική προδιαγραφή συστήματος διοίκησης και διαχείρισης έργων του ΕΣΠΑ, λαμβάνοντας μέριμνα των ιδιαιτεροτήτων των έργων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, σύμφωνα με το οποίο θα επιβεβαιώνεται η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ρυθμίζεται η εφαρμογή μετά την 1.1.2009 του εν λόγω προτύπου ή της τεχνικής προδιαγραφής,

για την επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων της προγραμματικής περιόδου 2007–2013. Μέχρι την έναρξη εφαρμογής της ανωτέρω απόφασης, η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων επιβεβαιώνεται από αρμόδια διαχειριστική αρχή εφόσον οι φορείς εφαρμόζουν σύστημα τεκμηρίωσης διαδικασιών για τις λειτουργίες του προγραμματισμού, της διαχείρισης συμβάσεων, της παρακολούθησης και πιστοποίησης φυσικού αντικείμενου και της οικονομικής διαχείρισης. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τον προσδιορισμό της μεθόδου και της διαδικασίας επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο και δίδεται κάθε συναφής αναγκαία οδηγία προς τις διαχειριστικές αρχές. Σε περίπτωση δικαιούχων για τους οποίους δεν επιβεβαιώνεται η διαχειριστική τους επάρκεια, η αρμοδιότητα υλοποίησης δύναται να μεταβιβαστεί με προγραμματική σύμβαση στην αρχή στην οποία υπάγονται ή από την οποία εποπτεύονται ή σε συναφή δημόσια υπηρεσία ή Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού ή ανώνυμη εταιρεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή αναπτυξιακή ανώνυμη εταιρεία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία ικανοποιεί τα κριτήρια διαχειριστικής επάρκειας δικαιούχων και η οποία ευθύνεται έναντι του δικαιούχου για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων της και έναντι των τρίτων ευθύνεται εις ολόκληρον με τον δικαιούχο. Αν στην προγραμματική σύμβαση δεν ορίζεται διαφορετικά, εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως τον δικαιούχο έναντι των τρίτων κατά την ενάσκηση των καθηκόντων της έως τη λήξη της μεταβίβασης της αρμοδιότητας υλοποίησης. Στην περίπτωση που στον φορέα που αναλαμβάνει υλοποίηση έργου σύμφωνα με τα προηγούμενα, προκαλούνται πρόσθετες δαπάνες διοίκησης, αυτές δύνανται να περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό του έργου και να καλύπτονται απολογιστικά είτε από το ίδιο το έργο είτε από την τεχνική βοήθεια του προγράμματος στο οποίο εντάσσεται. Μετά την παραλαβή προς χρήση, το έργο παραδίδεται στον δικαιούχο μαζί με πλήρη τεχνική και οικονομική τεκμηρίωση.

Με την ΚΥΑ υπ' αριθ. 43101/ΕΥΘΥ 2038 (ΦΕΚ 1914/Β'/8.9.2009), ορίστηκε ως υποχρεωτική η επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων πράξεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ της περιόδου 2007 – 2013 σύμφωνα με το ελληνικό πρότυπο (ΕΠ) ΕΛΟΤ 1429 «*Διαχειριστική επάρκεια οργανισμών για την υλοποίηση έργων δημόσιου χαρακτήρα – απαιτήσεις*», όπως εξειδικεύεται με τους οδηγούς εφαρμογής αυτού (Ελληνικά Πρότυπα ΕΛΟΤ 1431–1, ΕΛΟΤ 1431–2 και ΕΛΟΤ 1431–3). Επιπρόσθετα, με την ΥΑ Αρ. Πρωτ. 22867/ΕΥΘΥ 984 (ΦΕΚ 792/

B/8.6.2010) ρυθμίστηκαν οι βασικές κατευθύνσεις για τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία με την οποία πραγματοποιείται η επιβεβαίωση της επάρκειας των δικαιούχων των πράξεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ της περιόδου 2007 – 2013.

Σύμφωνα με τα τελικά στοιχεία⁴⁶ απορρόφησης ΕΣΠΑ 2007-2013, η εγκεκριμένη κοινοτική συνδρομή ανήλθε σε 20.210.261.445,00 ευρώ και η απορρόφηση στο 106,3%.

2.5 Διαδικασίες Εφαρμογής της Διαρθρωτικής Πολιτικής κατά την Προγραμματική περίοδο 2014-2020

Στο πλαίσιο των συζητήσεων για τη Διαχειριστική Περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή ανακοίνωσε τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η στρατηγική «Ευρώπη 2020⁴⁷» στόχο έχει να διασφαλιστεί από ορισμένες μεταρρυθμίσεις η υποστήριξη της οικονομικής ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση προκειμένου να τεθούν ισχυρά θεμέλια για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας μέχρι το 2020. Παράλληλα με την αντιμετώπιση των δομικών αδυναμιών της οικονομίας της ΕΕ καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών ζητημάτων, η στρατηγική λαμβάνει επίσης υπόψη τις μακροπρόθεσμες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, της πίεσης ως προς τους πόρους και της γήρανσης.

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θα δώσει στην ΕΕ τη δυνατότητα να αποκτήσει ανάπτυξη, η οποία θα έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- *«έξυπνη, μέσω της προώθησης της γνώσης και της καινοτομίας*
- *βιώσιμη, βασισμένη στην προώθηση μιας οικονομίας πιο πράσινης, πιο ανταγωνιστικής και στην οποία οι πόροι χρησιμοποιούνται πιο αποδοτικά*
- *χωρίς αποκλεισμούς, με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και την ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής».*

Η ίδια η ΕΕ έχει θέσει πέντε βασικούς στόχους για τη φιλοδοξία αυτή που πρέπει να υλοποιηθούν μέχρι το 2020:

- *«αύξηση του ποσοστού απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 20 έως 64 ετών τουλάχιστον στο 75%*

⁴⁶ <https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=919> (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)

⁴⁷ http://publications.europa.eu/resource/cellar/8d8026dc-d7d7-4d04-8896-e13ef636ae6b.0004.02/DOC_5 (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)

- επενδύσεις της τάξης του 3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης
- μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 20%, αύξηση του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά 20% και αύξηση κατά 20% της ενεργειακής απόδοσης
- μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα τη σχολική εκπαίδευση σε λιγότερο από 10% και αύξηση του ποσοστού των πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τουλάχιστον κατά 40%
- μείωση του αριθμού των ανθρώπων που απειλούνται από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 20 εκατομμύρια».

Οι Στόχοι της ΕΕ, προτείνεται⁴⁸ να μετασχηματισθούν σε Εθνικούς Στόχους υποστηριζόμενοι από 7 «εμβληματικές πρωτοβουλίες⁴⁹».

«Ένωση καινοτομίας»: Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι να εστιαστεί εκ νέου η πολιτική για E&A και καινοτομία στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία, όπως η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή απόδοση και η αποτελεσματική χρήση των πόρων, η υγεία και οι δημογραφικές μεταβολές. Κάθε κρίκος της αλυσίδας καινοτομίας πρέπει να ενισχυθεί, από τη βασική έρευνα («blue sky») έως την εμπορία.

«Νεολαία σε κίνηση»: Στόχος της πρωτοβουλίας είναι να ενισχυθούν οι επιδόσεις και η ελκυστικότητα των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης σε διεθνές επίπεδο και να βελτιωθεί η συνολική ποιότητα σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ, συνδυάζοντας αριστεία και ισότητα μέσα από την προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών και των εκπαιδευομένων και τη βελτίωση της κατάστασης των νέων στον τομέα της απασχόλησης.

«Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη»: Ο στόχος είναι να προκύψουν διατηρήσιμα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από μια ενιαία ψηφιακή αγορά βασισμένη σε ταχεία και υπερταχεία πρόσβαση στο διαδίκτυο και σε διαλειτουργική εφαρμογή, ευρύτερη πρόσβαση για όλους μέχρι το 2013, πρόσβαση για όλους σε πολύ υψηλότερες ταχύτητες στο διαδίκτυο (30 Mbps ή μεγαλύτερες) μέχρι το 2020, και ποσοστό 50% ή μεγαλύτερο των ευρωπαϊκών νοικοκυριών με συνδρομή σε συνδέσεις του διαδικτύου άνω των 100 Mbps.

⁴⁸ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., ό.π. (υποσημ.5), σελ. 286

⁴⁹ https://www.espa.gr/elibrary/%CE%95%CE%95_2020.pdf (ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΗ 2020 Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη/3.3.2010) (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)

«Μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποδοτικά τους πόρους»: Στόχος είναι να στηριχθεί η μετάβαση προς μια οικονομία αποδοτικής χρησιμοποίησης των πόρων και χαμηλών εκπομπών άνθρακα η οποία χρησιμοποιεί αποδοτικά όλους τους πόρους της. Στόχος είναι να αποσυνδεθεί η οικονομική ανάπτυξη από τη χρήση πόρων και ενέργειας, να μειωθούν οι εκπομπές CO₂, να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και να αυξηθεί η ενεργειακή ασφάλεια.

«Μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης»: Η βιομηχανία και ιδίως οι ΜΜΕ υπέστησαν ισχυρό πλήγμα από την οικονομική κρίση και όλοι οι τομείς αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και της προσαρμογής των παραγωγικών τους διαδικασιών και προϊόντων σε μια οικονομία με χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Οι συνέπειες των προκλήσεων αυτών θα διαφέρουν από τομέα σε τομέα, ορισμένοι τομείς ενδέχεται να χρειαστεί να επαναπροσδιοριστούν ενώ για άλλους οι προκλήσεις αυτές θα παρουσιάσουν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τους ενδιαφερόμενους φορείς στους διάφορους τομείς (επιχειρήσεις, συνδικάτα, εκπαιδευτικά ιδρύματα, ΜΚΟ, οργανώσεις καταναλωτών) και θα καταρτίσει πλαίσιο για μια σύγχρονη βιομηχανική πολιτική που θα στηρίζει την επιχειρηματικότητα, θα καθοδηγεί και θα βοηθά τη βιομηχανία για το πώς να αντιμετωπίσει τις εν λόγω προκλήσεις, θα προωθήσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ευρώπης στον πρωτογενή τομέα, στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες και θα τις βοηθά να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχει η παγκοσμιοποίηση και η πράσινη οικονομία. Το πλαίσιο θα καλύπτει όλα τα στοιχεία της όλο και πιο διεθνούς αλυσίδας αξίας από την πρόσβαση στις πρώτες ύλες έως την μεταγοραστική εξυπηρέτηση.

«Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας»: Στόχος είναι να δημιουργηθούν οι συνθήκες για τον εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας ούτως ώστε να αυξηθούν τα επίπεδα απασχόλησης και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των κοινωνικών μας μοντέλων. Τούτο σημαίνει παροχή δυνατότητας στους πολίτες να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, ώστε να μπορέσει το σημερινό και μελλοντικό εργατικό μας δυναμικό να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και στις ενδεχόμενες αλλαγές σταδιοδρομίας, να μειωθεί η ανεργία και να αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας.

«Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας»: Στόχος είναι να διασφαλιστεί οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή αξιοποιώντας το τρέχον ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού κατά τρόπον ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και να αναγνωριστούν τα θεμελιώδη δικαιώ-

ματα των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ζουν αξιοπρεπώς και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία.

Βασικά χαρακτηριστικά της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, είναι το «Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης» και το «Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο» (ΚΣΠ).

Σε έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, το 2012, με αντικείμενο «Στοιχεία για Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο 2014-2020», διατυπώνεται⁵⁰: «Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) επιδιώκουν αλληλοσυνδεόμενους στόχους πολιτικής και η διαχείρισή τους γίνεται με επιμερισμό μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής. Τα Ταμεία συνιστούν την κύρια πηγή επενδύσεων σε επίπεδο ΕΕ για να βοηθήσουν τα κράτη μέλη να αποκαταστήσουν και να τονώσουν την ανάπτυξη και να εξασφαλίσουν μια ευεργετική για την απασχόληση ανάκαμψη, παράλληλα με βιώσιμη ανάπτυξη και σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής "Ευρώπη 2020"».

Για την επιτυχία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιδιώξεις των Ταμείων, μπορεί να είναι αποτελεσματικότερες αν υπάρξει καλύτερος συντονισμός των πέντε Ταμείων ώστε να αποφεύγονται οι επικαλύψεις και να μεγιστοποιούνται οι συνέργειες, πλήρης ένταξή τους στην οικονομική διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τον κ. Λάμπρο Μπαμπαλιούτα⁵¹, το «Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο» είναι «το έγγραφο που εξειδικεύει τους Γενικούς και Ειδικούς Στόχους της στρατηγικής της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη σε βασικές Δράσεις για τα Ταμεία του ΚΣΠ, θεσπίζοντας για κάθε θεματικό Στόχο τις βασικές Δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από κάθε Ταμείο του ΚΣΠ και τους μηχανισμούς που διασφαλίζουν τη συνοχή και τη συνέπεια του προγραμματισμού των Ταμείων του ΚΣΠ με τις οικονομικές πολιτικές και τις πολιτικές απασχόλησης των Κρατών-μελών και της Ένωσης».

⁵⁰ https://www.espa.gr/elibrary/Koino_Strathgiko_Plaisio.pdf (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)

⁵¹ Μπαμπαλιούτας Λ., Μητσόπουλος Κ., ό.π. (υποσημ.5), σελ. 287

Το «Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης⁵²» είναι ένα έγγραφο που συντάσσει το κράτος μέλος με τη συμμετοχή εταίρων, βάσει της προσέγγισης της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, το οποίο ορίζει τη στρατηγική του εν λόγω κράτους μέλους, τις προτεραιότητες και τις ρυθμίσεις για τη χρήση των πόρων των ΕΔΕΤ με αποτελεσματικό και επαρκή τρόπο προκειμένου για την επίτευξη της στρατηγικής της Ένωσης σχετικά με την έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, και το οποίο εγκρίνεται από την Επιτροπή μετά από αξιολόγηση και διάλογο με το οικείο κράτος μέλος.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 1303/2013, για το σύμφωνο εταιρικής σχέσης και για κάθε πρόγραμμα, ένα κράτος μέλος, σύμφωνα με το θεσμικό και νομικό του πλαίσιο, οργανώνει εταιρική σχέση με τις αρμόδιες περιφερειακές και τοπικές αρχές. Η εταιρική σχέση περιλαμβάνει επίσης όλους τους ακόλουθους εταίρους: α) τις αρμόδιες αστικές και άλλες δημόσιες αρχές β) τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους· και γ) σχετικούς φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, περιλαμβανομένων των περιβαλλοντικών εταίρων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και φορέων που είναι υπεύθυνοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της ισότητας των φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

2.6 Εθνικό θεσμικό πλαίσιο Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

Σε εθνικό επίπεδο για την υλοποίηση της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, θεσπίστηκε ο Ν.4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α' / 23.12.2014).

Από την αιτιολογική έκθεση του εν λόγω νόμου, διαπιστώνεται ότι σε επίπεδο πολιτικής⁵³, οι επιδιώξεις αφορούν, στη δραστική μείωση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, που εντάθηκαν λόγω της οικονομικής κρίσης, μέσω της προώθησης και υποστήριξης δράσεων και παρεμβάσεων που ενθαρρύνουν και διευκολύνουν την καινοτόμο επιχειρηματικότητα και την επιχειρηματικότητα των νέων, στην ενίσχυση της υγιούς επιχειρηματικότητας που δημιουργεί θέσεις εργασίας και σταθερούς και βιώσιμους πυρήνες παραγωγικής οικονομικής ανάπτυξης, στην αειφόρο ανάπτυξη

⁵² Άρθρο 2, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

⁵³ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ του ο Ν.4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α' / 23.12.2014), σελ.1

με σεβασμό στη διατήρηση, την προστασία και την βελτίωση του περιβάλλοντος που συνδέεται άμεσα με την ποιότητα της καθημερινής ζωής των πολιτών.

Σε επίπεδο εφαρμογής, τα δομικά στοιχεία είναι η επιτελική εποπτεία του αναπτυξιακού προγραμματισμού και της εφαρμογής των πολιτικών, ο εκσυγχρονισμός της λειτουργίας και η ενίσχυση των φορέων προγραμματισμού, διαχείρισης, ελέγχου και υλοποίησης, η αποκέντρωση της διαχείρισης στο κατάλληλο επίπεδο, η λειτουργική διάκριση αρμοδιοτήτων και ρόλων, η ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας των αρχών διαχείρισης - ελέγχου και η ενδυνάμωση της εταιρική σχέσης και της συνυπευθυνότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

Η συσσωρευμένη εμπειρία από τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, κατέδειξε ότι είναι αναγκαίος ο περιορισμός⁵⁴ των εκχωρήσεων και των ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης, καθώς και η κατάργηση διαδικαστικών βημάτων αμφίβολης προστιθέμενης αξίας και παράλληλα η εισαγωγή ρυθμίσεων, όπως η βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας των φορέων υλοποίησης των έργων καθώς και η θέσπιση και παρακολούθηση χρονοδιαγραμμάτων με δεσμευτικές προθεσμίες για κάθε στάδιο υλοποίησης των έργων, με τις οποίες επιτυγχάνεται η διαδικασία παραγωγής των έργων / δράσεων και ως εκ τούτου η υλοποίηση των Ε.Π.

Το θεσμικό πλαίσιο της εν λόγω προγραμματικής περιόδου, διέπεται από τις αρχές: α) λειτουργική αυτοτέλεια των Διαχειριστικών Αρχών (Δ.Α.) σε σχέση με το επίπεδο σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων για κάθε επί μέρους τομέα πολιτικής, β) διαχωρισμός της υλοποίησης της τομεακής πολιτικής, που ασκούν τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, από τη διαχείριση των Ε.Π., γ) σαφής διάκριση σε οργανωτικό επίπεδο ανάμεσα στις ειδικές υπηρεσίες που συντονίζουν και στις Δ.Α., δ) διάκριση ρόλων και αρμοδιοτήτων μεταξύ του πολιτικού και διοικητικού επιπέδου, σε όλο το φάσμα των διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Η εισαγωγή του θεσμού των Επιτελικών⁵⁵ Δομών ΕΣΠΑ σε κάθε Υπουργείο, είναι βασικό χαρακτηριστικό για την υλοποίηση της περιόδου 2014-2020. Τα Υπουργεία, έχουν την αρμοδιότητα διαμόρφωσης της κάθε τομεακής πολιτικής και των προτεραιοτήτων που θα προταθούν προς συγχρηματοδότηση στα αντίστοιχα Ε.Π., καθώς και την ευθύνη επιλογής, ωρίμανσης και πρότασης των προς συγχρηματοδότηση έρ-

⁵⁴ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, όπ.π (υποσημείωση 53) σελ.2

⁵⁵ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ, όπ.π (υποσημείωση 53) σελ.2

γων. Η δημιουργία και η κατάλληλη στελέχωση των επιτελικών δομών ΕΣΠΑ θα επιτρέψει την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των Υπουργείων, ως προς την εξειδίκευση του σχεδιασμού των πολιτικών και την υλοποίηση των έργων σε σχέση με τα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Στο άρθρο 3 του ν. 4314/2014, ορίζεται: *«Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014–2020»: Το έγγραφο που καταρτίζεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας με τη συνεργασία των συναρμόδιων Υπουργείων, Περιφερειών και των λοιπών οικείων εταίρων, και εγκρίνεται, μετά από διάλογο, από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής Επιτροπή) και το οποίο αποτελεί το πλαίσιο για την κατάρτιση του προγραμματισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη».*

Η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, είναι η δομή για την «ολιστική» υποστήριξη του Υπουργείου και των φορέων του. Η ολιστική υποστήριξη, έγκειται στο ότι αφού καταγράψει καταγράψει, προτεραιοποιήσει και εξειδικεύσει τις ανάγκες των πολιτικών του Υπουργείου, σχεδιάζει, προγραμματίζει, προετοιμάζει και υλοποιεί δράσεις χρηματοδοτούμενες από τα Ταμεία μέσω των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και άλλων προγραμμάτων.

Η Επιτελική Δομή του κάθε Υπουργείου είναι Ειδική Υπηρεσία, υπαγόμενη στον Υπουργό, Γενικό ή Ειδικό Γραμματέα αλλά χωρίς την ένταξή στον οργανισμό του Υπουργείου.

Οι αρμοδιότητες των Επιτελικών Δομών ΕΣΠΑ των Υπουργείων, ορίζονται με το άρθρο 17 του νόμου και συγκεκριμένα:

α) *«Συνεργάζονται με τις υπηρεσίες του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων του, καθώς και τους κατά περίπτωση αρμόδιους κοινωνικούς εταίρους, για το σχεδιασμό και την εξειδίκευση των Τομεακών πολιτικών του Υπουργείου, την αποτύπωση και ιεράρχηση των αναγκών τους και τη σύνταξη Επιχειρησιακού Σχεδίου για τους τομείς πολιτικής του, καθώς και την παρακολούθηση και αναθεώρηση αυτού. Συμμετέχουν σε τεχνικές συναντήσεις παρακολούθησης προόδου των Εθνικών Αρχών με την Ε.Ε. όταν αφορούν θέματα εφαρμογής των πολιτικών του τομέα τους.*

β) *Διατυπώνουν προτάσεις και συμμετέχουν στην εξειδίκευση των αξόνων προτεραιότητας ή των ειδικών στόχων ή των κατηγοριών δράσης των ΕΠ που αντιστοιχούν*

στις Τομεακές πολιτικές του Υπουργείου, καθώς και στην τροποποίηση ή αναθεώρηση αυτών.

γ) Διατυπώνουν προτάσεις και συμμετέχουν στη διαμόρφωση του περιεχομένου των προσκλήσεων για πράξεις που εμπίπτουν στον τομέα πολιτικής του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων του, προκειμένου να δημοσιοποιηθούν από την αντίστοιχη Διαχειριστική Αρχή. Συνεργάζονται με τη Δ.Α. και παρακολουθούν τη διαδικασία και τα αποτελέσματα υλοποίησης των αντίστοιχων προσκλήσεων.

δ) Υποστηρίζουν τις υπηρεσίες του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων κατά το σχεδιασμό των έργων που εναρμονίζονται με τον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό του Υπουργείου.

ε) Υποστηρίζουν τις υπηρεσίες του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων στην ωρίμανσή των εν δυνάμει επιλέξιμων έργων τους και μετά την ένταξη αυτών, στην παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

στ) Υλοποιούν ως Δικαιούχοι πράξεις του Υπουργείου, συμπεριλαμβανομένων πράξεων τεχνικής βοήθειας και δύναται σε περιπτώσεις αδύναμων δικαιούχων να τους υποκαθιστούν στο ρόλο τους.

ζ) Παρέχουν υπηρεσίες «διοίκησης έργου» προς στο Υπουργείο και τους εποπτευόμενους φορείς για τα έργα τους.

η) Παρακολουθούν τη συνολική πρόοδο των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Υπουργείου, συνεργαζόμενες με τις Διαχειριστικές Αρχές για την υιοθέτηση μέτρων αντιμετώπισης προβλημάτων, όπου απαιτείται. Επίσης παρακολουθούν την πρόοδο επίτευξης των δεικτών τους που συμβάλλουν στους στόχους του αντίστοιχου ΕΠ και συντάσσουν περιοδικές εκθέσεις προόδου, στις οποίες περιλαμβάνονται και μέτρα αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων».

Οι ειδικές υπηρεσίες, οι οποίες συστάθηκαν δυνάμει του ν. 2860/2000, του ν. 3614/2007 και των κατά περίπτωση ΚΥΑ, στα οικεία Υπουργεία, μετονομάστηκαν και εντάχθηκαν στην «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ» του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας», του Υπουργείου Τουρισμού, του Υπουργείου Εξωτερικών, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου, του Υπουργείου Εργασίας, του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

2.7 ΕΣΠΑ 2014-2020

Στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020 (ΕΣΠΑ 2014-2020), το οποίο εγκρίθηκε τον Μάιο 2014, το όραμα, στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ελλάδας για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, συνίσταται⁵⁶: «στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της αρχές της αειφόρου ανάπτυξης».

Η αρχιτεκτονική⁵⁷ του ΕΣΠΑ 2014-2020, μέσω της οποίας θα υλοποιηθεί η αναπτυξιακή στρατηγική, προβλέπει 7 τομεακά, λιγότερα από τα 11 της προηγούμενης περιόδου, και 13 περιφερειακά προγράμματα, προκειμένου να διευκολύνονται οι συνέργειες και η συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφόρων αναπτυξιακών τομέων (Πίνακας 3).

Πίνακας 3

ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»
ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»
ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»
ΕΠ «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»
ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»
Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (Σημειώνεται ότι το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης δεν είναι Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ωστόσο, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ είναι δυνατό να ονομάζεται ως τέτοιο περιστασιακά όταν γίνεται αναφορά σε ομάδα προγραμμάτων)
ΕΠ «Αλιείας και Θάλασσας»
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας

⁵⁶ ΕΣΠΑ 2014-2020, Μάιος 2014, σελ.52

⁵⁷ ΕΣΠΑ 2014-2020, όπ.π (υποσημείωση 56), σελ. 114

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης

Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Β΄ ΕΣΠΑ (2014-2020)
(Πηγή: ΕΣΠΑ 2014-2020)

Στην αναπτυξιακή στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014-2020, η Υγεία, ο Πολιτισμός, ο Τουρισμός, η Ναυτιλία, η Προστασία του Πολίτη, η Δικαιοσύνη και άλλοι τομείς, δύνανται να χρηματοδοτήσουν δράσεις και έργα μετά από συνεργασία των Επιτελικών Δομών των αντίστοιχων Υπουργείων με τις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων είτε Τομεακών είτε Περιφερειακών. Αυτό συμβαίνει διότι παρά το ότι δεν σχεδιάστηκε συγκεκριμένο ΕΠ, δεν σημαίνει ότι δεν αποτελεί προτεραιότητα της ανάπτυξης.

Στον τομέα της Διαχείρισης των ΕΠ, τα κυριότερα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά την περίοδο 2007-2013, επικεντρώθηκαν σύμφωνα με το ΕΣΠΑ 2014-2020:

- *«Στο μεγάλο αριθμό εκχωρήσεων ανάθεσης διαχείρισης μέρους των Ε.Π. σε ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης (ΕΦΔ) και*
- *Στις πολύπλοκες διαδικασίες και τα χρονοβόρα βήματα στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου».*

Για την εξάλειψη των προβλημάτων και τη βελτίωση της διαχείρισης, δρομολογήθηκαν⁵⁸:

- *«Ο περιορισμός του αριθμού των εκχωρήσεων και των ΕΦΔ, που αποτελεί βασική παραδοχή της αρχιτεκτονικής του νέου ΕΣΠΑ, κυρίως στις περιπτώσεις εκείνες που προκύπτουν ως ανάγκη λόγω κανονιστικών διατάξεων (εκχώρηση μέρους του Ταμείου*

⁵⁸ ΕΣΠΑ 2014-2020, όπ.π (υποσημείωση 56), σελ. 153

Συνοχής στις Δ.Α. των Περιφερειών, εκχώρηση μέρους του ΠΑΑ στις Δ.Α. των Περιφερειών ή σε διακριτό τμήμα αυτών, εκχώρηση για δράσεις χωρικής διάστασης) καθώς και στις περιπτώσεις δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων.

- Η ενσωμάτωση στο νέο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) των μέχρι σήμερα απλοποιήσεων, οι οποίες με τη συμβολή της Task Force, πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου: «Απλοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) και ενέργειες επιτάχυνσης για την υλοποίηση των έργων του ΕΣΠΑ 2007-2013».

Στον τομέα της υλοποίησης⁵⁹ προβλήματα εντοπίστηκαν, εξαιτίας οργανωτικών αδυναμιών και περιορισμένης επιχειρησιακής επάρκειας των φορέων υλοποίησης, καθώς και του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υλοποίηση των έργων. Βελτιώσεις στον τομέα αυτόν αποτελούν:

- Η βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας των φορέων υλοποίησης των έργων, κυρίως μέσω της επέκτασης των αρμοδιοτήτων της ΜΟΔ για τη στελέχωσή τους ή/και την παροχή τεχνογνωσίας, αλλά και μέσω άλλων δράσεων τεχνικής βοήθειας που θα αναλαμβάνονται από τις Δ.Α. ή από τη ΜΟΔ.

- Η θέσπιση και η παρακολούθηση χρονοδιαγραμμάτων με δεσμευτικές προθεσμίες για κάθε στάδιο υλοποίησης των έργων και η συστηματική τους επικαιροποίηση μέσω των Ολοκληρωμένων Πληροφοριακών Συστημάτων.

- Η περαιτέρω βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υλοποίηση των έργων, σε συνέχεια των 32 διαφορετικών νομοθετικών ρυθμίσεων σε τομείς που εντοπίστηκε σημαντικός όγκος εμπλοκών».

Ο σχεδιασμός-κατάρτιση όλων των Προγραμμάτων των ΕΔΕΤ γίνεται υπό την εποπτεία της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ΕΣΠΑ και με βάση τις οδηγίες της. Για κάθε πρόγραμμα τον συντονισμό της κατάρτισης έχει αντίστοιχη Ομάδα Σχεδιασμού. Για την κατάρτιση των προγραμμάτων, λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, οι προτάσεις των κοινωνικών εταίρων και, κατά περίπτωση, οι κατευθύνσεις των εθνικών, τομεακών και περιφερειακών πολιτικών.

Την αρμοδιότητα διαμόρφωσης της κάθε τομεακής πολιτικής και των προτεραιοτήτων που θα προταθούν προς συγχρηματοδότηση στα αντίστοιχα ΕΠ έχουν τα αρμόδια Υπουργεία, τα οποία έχουν επίσης την ευθύνη επιλογής, ωρίμανσης και πρότασης των προς συγχρηματοδότηση έργων.

⁵⁹ ΕΣΠΑ 2014-2020, όπ.π (υποσημείωση 56), σελ. 154

Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΕΣΠΑ 2014-2020, προκειμένου να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα των Υπουργείων⁶⁰, ως προς την εξειδίκευση του σχεδιασμού των πολιτικών και την υλοποίηση των έργων, «δύνανται να δημιουργηθούν, εφόσον ζητηθεί από τα αρμόδια Υπουργεία, Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ, οι οποίες θα στελεχωθούν κατ' αναλογία των Δ.Α.. Οι Επιτελικές Δομές ΕΣΠΑ είναι αρμόδιες για την αποτύπωση και την ιεράρχηση των πολιτικών και των έργων/δράσεων αρμοδιότητας του Υπουργείου, για τον συντονισμό των υπηρεσιών και εποπτευόμενων φορέων του Υπουργείου κατά τον προγραμματισμό των δράσεών τους, και την υποστήριξη των δικαιούχων ως προς την ωρίμανση και την υλοποίηση των έργων. Κάθε Επιτελική Δομή, θα συνεργάζεται με τις Δ.Α. των Ε.Π. (τομεακών ή περιφερειακών) που θα χρηματοδοτούν τα έργα του εκάστοτε τομέα πολιτικής. Οι Δομές αυτές θα επιλαμβάνονται επίσης της υποστήριξης αδύναμων φορέων υλοποίησης των Υπουργείων τους, και σε περίπτωση ανάγκης, θα μπορούν να τους υποκαθιστούν στον ρόλο τους ως τελικών δικαιούχων».

Για την αναπτυξιακή προσπάθεια της Ελλάδας, μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020, υιοθετήθηκαν 11 Θεματικοί Στόχοι (Πίνακας 4), που προβλέπονται από τους Κανονισμούς της ΕΕ.

Πίνακας 4

ΘΣ1: Ενίσχυσης της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας
ΘΣ 2: Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους
ΘΣ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)
ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων
ΘΣ 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων
ΘΣ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων

⁶⁰ ΕΣΠΑ 2014-2020, όπ.π (υποσημείωση 56), σελ. 156

ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης

ΘΣ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση

ΘΣ 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Θεματικοί Στόχοι του Β΄ ΕΣΠΑ (2014-2020) (Πηγή: ΕΣΠΑ 2014-2020)

Το ύψος του ΕΣΠΑ 2014-20, ανέρχεται στα 19.499.207.956,80€⁶¹ συνολικά από όλα τα Ταμεία.

2.8 ΕΣΠΑ 2021-2027

Οι πολιτικές της ΕΕ την περίοδο 2021-2027 θα καθοδηγούνται από πέντε κύριους στόχους⁶²:

- μια «Εξυπνότερη Ευρώπη», μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- μια «Πιο Πράσινη Ευρώπη» χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- μια «Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη», με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα.
- μια «Πιο Κοινωνική Ευρώπη», που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη

⁶¹ ΕΣΠΑ 2014-2020, όπ.π (υποσημείωση 56), σελ. 139

⁶² https://www.espa.gr/el/Pages/CohesionPolicy_21-27.aspx (προσπελάστηκε στις 23 Μαρ 23)

- μια «Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες», με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Σε εθνικό επίπεδο οι προτεραιότητες που τίθενται βάσει των παραπάνω Στόχων Πολιτικής (ΣΠ) διαμορφώνονται ως εξής:

«ΣΠ1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού

Κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν) καθώς και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.

ΣΠ2: Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων.

Οι κύριες επιλογές πολιτικής στον τομέα της ενέργειας αφορούν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, τη χρήση ΑΠΕ για θέρμανση/ψύξη, την μετάβαση των νησιών σε καθαρές μορφές ενέργειας, την ενίσχυση διασυνοριακών έργων διασύνδεσης, την αναβάθμιση δικτύων μεταφοράς και διανομής, την ανάπτυξη κέντρων ενεργειακού ελέγχου και «έξυπνων» ενεργειακών συστημάτων και αποθήκευση σε τοπικό επίπεδο, την προώθηση πρακτικών αλιείας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

ΣΠ3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠ.

Στοχεύοντας στον οικονομικό/ ψηφιακό μετασχηματισμό ενισχύεται η συνδεσιμότητα με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων και στηρίζεται η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών.

ΣΠ4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων στον ΣΠ4 είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά.

ΣΠ5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των χωρικών εργαλείων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) και ΤΑΠΤοΚ θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα.

Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Η δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών, εδράζεται, κατ' εφαρμογή σχετικού σχεδίου δράσης, σε πέντε πυλώνες: καθαρή ενέργεια, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, βιοτεχνία-βιομηχανία-εμπόριο και τεχνολογία-εκπαίδευση. Οι προγραμματιζόμενες δράσεις/ επενδύσεις θα είναι σε συμφωνία με τα εδαφικά σχέδια μετάβασης, τα οποία θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης.

Το νέο «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» («ΕΣΠΑ 2021-2027») αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια.

Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν για την χώρα μας πόροι συνολικού ύψους 26,2 δισ. ευρώ για τα επόμενα 7 έτη, από τα οποία τα 20,9 δισ. ευρώ αφορούν στην Ενωσιακή Στήριξη και ποσό 5,3 δισ. ευρώ αφορά στην Εθνική Συνεισφορά.

Η Ελλάδα είναι το πρώτο Κράτος-Μέλος της ΕΕ που προχώρησε σε επίσημη υποβολή και της εγκρίθηκε το «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» για τη νέα Προγραμματική Περίοδο.

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας.

Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται μεγάλα έργα που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προβάλλονται, ως συνολική πολιτική, οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν και οι οποίες ως σκοπό τους έχουν τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

- «πιο έξυπνη» Ελλάδα - 20% των πόρων
- «πιο πράσινη» Ελλάδα - 27% των πόρων
- «πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα - 8% των πόρων
- «πιο κοινωνική» Ελλάδα - 30% των πόρων
- Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της- 6% των πόρων
- Για τη Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση - 7% των πόρων

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» έχει ισχυρό αναπτυξιακό αποτύπωμα μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας και με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία -μετά την πανδημική κρίση- συμβάλλοντας τα μέγιστα στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για όλους.

Το «ΕΣΠΑ 2021-2027», συνίσταται σε 8 Τομεακά Προγράμματα: 17,6 δις Ευρώ, 13 Περιφερειακά Προγράμματα, 8,1 δις Ευρώ και Πρόγραμμα Αλιείας, Υδατ/γείας και Θάλασσας: 0,5 δις Ευρώ. Σύνολο: 26,2 δις Ευρώ (Πίνακας 5).

Πίνακας 5

Τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027	Ποσά*
«Ανταγωνιστικότητα»	3.885
«Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»	4.162
«Ψηφιακός Μετασχηματισμός»	943
«Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή»	3.607
«Μεταφορές»	2.224
«Πολιτική Προστασία»	714
«Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων»	504
«Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»	1.629

Τα Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027	Ποσά*
«Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα»	455
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατ. Μακεδονίας - Θράκης Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης	8.066

Τομεακά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ (2021-2027)

* Σύνολο Ενωσιακής και Εθνικής Συμμετοχής, ποσά σε εκατ. Ευρώ
(Πηγή: ΕΣΠΑ 2021-2027)

Με στόχο την εδραίωση της εταιρικής σχέσης ο αναπτυξιακός προγραμματισμός της χώρας για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, έχει συμπεριλάβει τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων φορέων πολιτικής και κοινωνικών εταίρων, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σε όλες τις διαδικασίες σχεδιασμού, προετοιμασίας και διαβούλευσης του ΕΣΠΑ και των Προγραμμάτων 2021-2027.

Με πρωθυπουργική απόφαση το ελληνικό κράτος προέβη στη σύσταση⁶³ οργάνων κατάρτισης του ΕΣΠΑ 2021-2027. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της απόφασης: «*συστήνεται Επιτροπή Σχεδιασμού Πολιτικής ΕΣΠΑ (εφεξής ΕΣΠ) για τον συντονισμό της κατάρτισης του ΕΣΠΑ της προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Έργο της ΕΣΠ είναι η διατύπωση προτάσεων προς τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων και μέσω αυτού στο Υπουργικό Συμβούλιο για: (α) τις αναπτυξιακές προτεραιότητες και τους στόχους του ΕΣΠΑ 2021-2027 και (β) τις αναγκαίες θεσμικές, διοικητικές και οργανωτικές ρυθμίσεις*

⁶³ Υ5 με αριθμό 432/ΦΕΚ Β'12 Φεβ 2020 «Σύσταση οργάνων κατάρτισης του ΕΣΠΑ 2021-2027»

για την αποτελεσματική διαχείριση, τον έλεγχο και την υλοποίηση των Προγραμμάτων της περιόδου 2021-2027.

Η ΕΣΠ συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων και αποτελείται από τα παρακάτω μέλη α) τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων αρμόδιο για το ΕΣΠΑ, ως Πρόεδρο, ο οποίος συγκαλεί την ΕΣΠ και συντονίζει το έργο και τη λειτουργία της, β) τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων ως μέλος και αναπληρωτή του Προέδρου, γ) έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) που ορίζεται από την ίδια, δ) τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς: i) Βιομηχανίας, ii) Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, iii) Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, iv) Έρευνας και Τεχνολογίας, καθώς και ν) Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ταμείου Συνοχής και Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ε) τους Γενικούς και Ειδικούς Γραμματείς των Υπουργείων: i) Οικονομικών (με αρμοδιότητα για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο), ii) Εσωτερικών, iii) Υποδομών και Μεταφορών, iv) Περιβάλλοντος και Ενέργειας (με αρμοδιότητα για τους τομείς περιβάλλοντος, χωροταξίας και ενέργειας), v) Παιδείας και Θρησκευμάτων, vi) Τουρισμού, vii) Υγείας, viii) Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (με αρμοδιότητα για τους λιμένες και τη νησιωτική πολιτική), ix) Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, x) Πολιτισμού και Αθλητισμού (με αρμοδιότητα για τον πολιτισμό), xi) Ψηφιακής Διακυβέρνησης, xii) Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, xiii) Εξωτερικών, xiv) Προστασίας του Πολίτη, οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα σχεδιασμού των τομεακών πολιτικών του Υπουργείου τους, η υλοποίηση των οποίων δύναται να χρηματοδοτηθεί από τα Ταμεία της ΕΕ, στ) τους Γενικούς Γραμματείς Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, ζ) τους Διευθυντές του Οικονομικού Γραφείου και του Γραφείου Κοινωνικών Υποθέσεων της Γενικής Γραμματείας του Πρωθυπουργού, η) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Πρωθυπουργού που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα Πρωθυπουργού. Εκπρόσωποι άλλων Υπουργείων ή/και εκπρόσωποι άλλων Γενικών ή Ειδικών Γραμματειών, πέραν των ανωτέρω, καθώς και εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνικοί εταίροι, μετέχουν, όταν απαιτείται, στις εργασίες μετά από πρόσκληση του Προέδρου της ΕΣΠ. Το έργο της ΕΣΠ συνεπικουρεί η Ομάδα Συντονισμού του Σχεδιασμού ΕΣΠΑ και οι Ομάδες Στόχων Πολιτικής».

2.9 Ευρωπαϊκό και Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027

Το βασικό θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ για το ΕΣΠΑ 2021-2027, είναι ο Κανονισμός⁶⁴ (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 2021, με τον οποίο καθορίζονται οι κοινές διατάξεις για τα Ταμεία.

Στο άρθρο 2 του Κανονισμού ορίζονται οι Στόχοι των Πολιτικών και ειδικότερα:

Το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑΥ στηρίζουν τους ακόλουθους στόχους πολιτικής:

«μια Ευρώπη πιο ανταγωνιστική και πιο έξυπνη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ.

μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και καθ' οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας

μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και τοπικών πρωτοβουλιών».

Το ΤΔΜ στηρίζει τον ειδικό στόχο να δοθεί η δυνατότητα στις περιφέρειες και τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές, εργασιακές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς τους στόχους της Ένωσης για την ενέργεια και το κλίμα για το έτος 2030 και προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία της Ένωσης έως το 2050, βάσει της Συμφωνίας του Παρισιού.

⁶⁴ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων»

Το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΤΔΜ συμβάλλουν στην υλοποίηση των δράσεων της Ένωσης, που οδηγούν στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της, σύμφωνα με το άρθρο 174 ΣΛΕΕ, επιδιώκοντας την επίτευξη των εξής στόχων:

τον στόχο «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες που στηρίζονται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΤΔΜ.

τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) που στηρίζεται από το ΕΤΠΑ.

Για τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και για κάθε πρόγραμμα, η οποία αποτελεί τη βάση του ΕΣΠΑ, στο άρθρο 8 του Κανονισμού, ορίζεται: *«κάθε κράτος μέλος οργανώνει και υλοποιεί συνολική εταιρική σχέση σύμφωνα με το θεσμικό και νομικό του πλαίσιο και λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των Ταμείων. Η εν λόγω εταιρική σχέση περιλαμβάνει τουλάχιστον τους ακόλουθους εταίρους:*

τις περιφερειακές, τοπικές, αστικές και άλλες δημόσιες αρχές.

τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους.

σχετικούς φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, όπως περιβαλλοντικούς εταίρους, μη κυβερνητικές οργανώσεις, και φορείς που είναι υπεύθυνοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων.

ερευνητικοί οργανισμοί και πανεπιστήμια, ανάλογα με την περίπτωση.

Η εταιρική σχέση λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και σύμφωνα με μια προσέγγιση «εκ των κάτω προς τα άνω». Το κράτος μέλος εξασφαλίζει τη συμμετοχή των εταίρων στην κατάρτιση της συμφωνίας εταιρικής σχέσης και καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, της υλοποίησης και της αξιολόγησης των προγραμμάτων, μεταξύ άλλων μέσω συμμετοχής σε επιτροπές παρακολούθησης. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη διαθέτουν, όποτε συντρέχει λόγος, κατάλληλο ποσοστό από τους πόρους των Ταμείων για την ανάπτυξη των διοικητικών ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών».

Σε εθνικό πλαίσιο, για την προγραμματική περίοδο, 2021-2027, εκδόθηκε ο ν.4914/2022⁶⁵, ο οποίος σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση ρυθμίζει⁶⁶ «τα θέματα που αφορούν στη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή των αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύμφωνα με τις επιταγές του οικείου ενωσιακού κανονιστικού πλαισίου, όπως αυτό διαμορφώθηκε με την έκδοση του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021, καθώς και των ειδικότερων Κανονισμών (ΕΕ) 2021/1059, (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) 2021/1056 και 2021/2115 (ΕΕ) για τα επιμέρους Ταμεία. Επιπλέον, με τον εν λόγω νόμο το Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων⁶⁷ εξελίσσεται σε μία μόνιμη, σύγχρονη και ευέλικτη δομή, μέσω της δημιουργίας ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε⁶⁸, με αποστολή την αποτελεσματική διασύνδεση και τον συντονισμό των μερών του ελληνικού οικοσυστήματος καινοτομίας, τη σύνδεση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας με την παραγόμενη έρευνα και η βελτίωση των εθνικών επιδόσεων στους διεθνείς δείκτες καινοτομίας, μέσα από την καταγραφή, παρακολούθηση, προβολή, δικτύωση, κινητοποίηση, η δικτύωση με την επιχειρηματική κοινότητα και την ελληνική βιομηχανία και την ενδυνάμωση των ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων, καθώς και όλων των συστατικών μερών της «τετραπλής έλικας» [Ερευνητική Κοινότητα (Ακαδημαϊκά ιδρύματα, Ερευνητικά κέντρα κ.α.), Επιχειρήσεις, Δημόσιος τομέας (Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού) Κοινωνία των Πολιτών]»

Σύμφωνα με το άρθρο 1 ο νόμος 4914/2022 αυτός εφαρμόζεται στα Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), το Ταμείο

⁶⁵ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4914/61/ΦΕΚ Α'/21 Μαρτίου 2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.» και άλλες διατάξεις»

⁶⁶ Αιτιολογική Έκθεση του ν.4914/2022, σελ. 133

⁶⁷ Από την αιτιολογική έκθεση του ν.4914/2022 σελ. 133: «Με το άρθρο 47 του ν. 4712/2020 (Α' 146) συστάθηκε στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ) το Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων και εν συνεχεία τον Οκτώβριο του 2020 εγκαινιάσθηκε η ηλεκτρονική πλατφόρμα ELEVATE GREECE (www.elevategreece.gov.gr). Πρόκειται για την “ηλεκτρονική πύλη” μέσω της οποίας πιστοποιείται ότι οι εγγεγραμμένες επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται «επίσημα» από την Πολιτεία ως νεοφυείς (startup). Στόχος της Πολιτείας είναι να χαρτογραφήσει αξιόπιστα το οικοσύστημα, να το αναδειξει, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, και να το υποστηρίξει άμεσα, μέσω στοχευμένων κρατικών ενισχύσεων και έμμεσα, μέσω συνεργασιών με επίσημους υποστηρικτές (Official Partners). Σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ) ορίστηκαν τα κριτήρια αξιολόγησης των νεοφυών επιχειρήσεων και η ΓΓΕΚ ανέλαβε την αξιολογική διαδικασία. Μέχρι σήμερα έχουν εγγραφεί πάνω από 500 startups επιχειρήσεις, στις οποίες η Πολιτεία ήδη παρέχει ευεργετικά προνόμια μέσω προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και νομοθετικών ρυθμίσεων για φορολογικά κίνητρα σε επενδυτικούς αγγέλους και ευνοϊκό πλαίσιο για τα stock options»

⁶⁸ Αιτιολογική Έκθεση του ν.4914/2022, όπ.π (υποσημείωση 66), σελ. 133

Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ), το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΤΑΜΕ), το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ), το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ) (από κοινού αναφερόμενα ως «Ταμεία»), καθώς και στο Στρατηγικό Σχέδιο για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΣΣ ΚΑΠ), που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Με τον νέο νόμο πρέπει να σημειωθεί πως προκύπτουν⁶⁹ σημαντικές διαφοροποιήσεις και βελτιώσεις σε σχέση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για το ΕΣΠΑ 2014-2020 (ν. 4314/2014) όπως:

- *«Χρηματοδοτικά μέσα: Δεν απαιτείται ΥΑ/ΚΥΑ για τη σύστασή τους*
- *Πληρωμές στους δικαιούχους: Δεν υπόκεινται σε αφαίρεση ή παρακράτηση λόγω οφειλών προς το δημόσιο και προς ασφαλιστικούς οργανισμούς ή κατάσχεση στα χέρια του δημοσίου ή τρίτων και καταβάλλονται με προσκόμιση αποδεικτικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας. Για πράξεις < 10 χιλ. ευρώ οι πληρωμές στους δικαιούχους καταβάλλονται χωρίς προσκόμιση των ως άνω αποδεικτικών.*
- *Χρηματοδοτήσεις και πληρωμές από το ΠΔΕ: Οι Ειδικές Υπηρεσίες δύναται να ορίζονται, με απόφαση του Διατάκτη, διαχειριστές έργου/ υπόλογοι για τις πληρωμές του ΠΔΕ:*

α) Για πληρωμή ποσού προς δικαιούχο πληρωμής για παροχή αγαθών/υπηρεσιών ενεργειών τεχνικής βοήθειας και για πληρωμή δικαιούχων κρατικών ενισχύσεων (Άμεση Πληρωμή)

β) Για μεταφορά ποσού έργου του ΠΔΕ προς δικαιούχο για την εκτέλεση/υλοποίηση συγκεκριμένου έργου (Έμμεση Πληρωμή).

- *Νέα κανονιστική απαίτηση: Η Διαχειριστική Αρχή θα πρέπει κατά την επιλογή πράξεων να επαληθεύει ότι ο δικαιούχος διαθέτει τους απαραίτητους χρηματοδοτικούς πόρους και μηχανισμούς για να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης για πράξεις που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε υποδομές ή παραγωγικές επενδύσεις, ώστε να διασφαλίσει την οικονομική τους βιωσιμότητα.*

⁶⁹ <https://www.boxmind.gr/espa-sygrisi-2014-2020-me-2021-2027-oi-diafores-kai-to-akatasketo/>, ΠΗΓΗ: ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ (προσπελάστηκε στις 3 Απρ 23)

- *Μείωση διοικητικών επαληθεύσεων: όχι επί του συνόλου των δαπανών, αλλά ανάλογες με τους εκ των προτέρων εντοπισθέντες κινδύνους.*
- *Δυνατότητα διενέργειας επιτόπιων επαληθεύσεων από εξωτερικούς φορείς*
- *Θέσπιση Συμβουλίου Παρακολούθησης και Συντονισμού ΕΣΠΑ με αποστολή το συντονισμό των Ταμείων και των συνεργειών και της συμπληρωματικότητάς τους.*
- *Δημιουργία νέας Ειδικής Υπηρεσίας για τη διαχείριση του Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων». Δέσμευση ποσού για τη χρηματοδότηση δράσεων υποστήριξης (capacity building).*
- *Αναδιάρθρωση Εθνικής Αρχής Συντονισμού: Συγχώνευση υπηρεσιών, δημιουργία νέων υπηρεσιών με στόχο την ενδυνάμωση του συντονισμού (ενισχυμένη υποστήριξη των Περιφερειών, των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, ενισχυμένη υποστήριξη των δικαιούχων).*
- *Διατήρηση των επιτελικών δομών στα υπουργεία που υλοποιούν συγχρηματοδοτούμενα έργα, με περιορισμό σε μία δομή ανά υπουργείο.*
- *Απλοποίηση της διαδικασίας εξειδίκευσης των προγραμμάτων, για την οποία δεν απαιτείται έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος, έμφαση στον προγραμματισμό των προσκλήσεων και στην έγκαιρη δημοσίευση αυτού.*
- *Πλήρως ψηφιοποιημένες διαδικασίες. Διαλειτουργικά πληροφοριακά συστήματα: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «ΟΠΣ», Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσίων Επενδύσεων «ΟΠΣ-ΠΔΕ» ή «e-pde», Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων «ΟΠΣΚΕ», Πληροφοριακό Σύστημα Σώρευσης Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας «ΠΣΣΚΕΗΣ»»*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Οι Ένοπλες Δυνάμεις και τα Αναπτυξιακά Προγράμματα

3.1 Κοινωνική Προσφορά Ενόπλων Δυνάμεων

Χωρίς να θίγεται το επιχειρησιακό έργο των Ενόπλων Δυνάμεων, αναλαμβάνουν δράσεις, συνεργαζόμενες με κρατικούς φορείς προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Οι τομείς των εν λόγω δράσεων αρχίζουν την έρευνα και διάσωση, την υγειονομική υποστήριξη μέχρι την αρωγή σε ανθρώπους που ευρίσκονται σε ανάγκη. Στις επόμενες παραγράφους, λεπτομερή αναφορά της προσφοράς των Ενόπλων Δυνάμεων για το έτος 2018, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Άμυνας καταδεικνύουν τη σημαντική προσφορά τους στην ελληνική κοινωνία.

Επιπλέον, για την εκπλήρωση των σκοπών του «Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων⁷⁰», οι Ένοπλες Δυνάμεις, συνδράμουν, εξασφαλίζοντας τη διάθεση και προώθηση στις περιοχές που θα υποδειχθούν από τη ΓΓΠΠ, του απαιτούμενου κατά περίπτωση προσωπικού, μέσων, υλικών και εφοδίων, με σκοπό την παροχή συνδρομής στους αρμόδιους κρατικούς φορείς για την αντιμετώπιση φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών (δασικές πυρκαγιές, σεισμοί, πλημμύρες, έντονες χιονοπτώσεις, χιονοθύελλες, παγετοί, συμβάντα ΧΒΡΠ απειλών, μεγάλα χερσαία, θαλάσσια και αεροπορικά ατυχήματα, διαχείριση ανθρώπινων απωλειών, κ.ά.) στο πλαίσιο της κοινωνικής προσφοράς των ΕΔ, υπό το συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π.), για την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, καθώς και για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με το δημοσιοποιημένο φυλλάδιο⁷¹ κοινωνικής προσφοράς Ενόπλων Δυνάμεων, για το έτος 2018, το Πολεμικό Ναυτικό σε συνεργασία με το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ), συμμετείχε ενεργά στις επιχειρήσεις Έρευνας-Διάσωσης (Ε-Δ) και περισυλλογής ναυαγών και τραυματιών. Συνολικά διατέθηκαν 2 πολεμικά πλοία και δώδεκα 12 ελικόπτερα, σε 9 περιστατικά Ε-Δ και 2 πε-

⁷⁰ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4662/27/ΦΕΚ Α' /7 Φεβρουαρίου 2020, «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού και άλλες διατάξεις»

⁷¹ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2018/ΤΜΗΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΥΠΟΥ/15 Μαρ 19

ριστατικά μεταφοράς ασθενούς-τραυματία. Τα πτητικά μέσα της Πολεμικής Αεροπορίας (Α/Φ C-130, C-27J, CL-415 και Ε/Π AS-332/ Super Puma, AB205), εκτέλεσαν 119 εξόδους με 183,9 ώρες πτήσης σε 76 αποστολές Έρευνας-Εντοπισμού και Διάσωσης, σε συνεργασία με άλλους φορείς (ΛΣ – ΓΠΠΠ), με αποτέλεσμα να διασωθούν 227 άτομα. Από το 2005 με Υπουργική Απόφαση, το έργο των Αεροδιακομιδών επ' ωφέλεια του ΕΚΑΒ, ανατέθηκε αποκλειστικά στην Πολεμική Αεροπορία, ενώ συνδράμουν με πτητικά μέσα ο Σ.Ξ. και το ΑΠΣ. Τα πτητικά μέσα της ΠΑ (Α/Φ C-130, C-27J, CCL-415 και Ε/Π AS-332/ Super Puma, AB205, B-212) κατά το έτος 2018, εκτέλεσαν 802 Αποστολές Αεροδιακομιδών με 2.093,1 ώρες πτήσης, μεταφέροντας 1.296 ασθενείς, εκ των οποίων οι 15 από και προς το εξωτερικό. Από το σύνολο των 802 αποστολών, 10 αποστολές ήταν μεταφορά μοσχευμάτων στο εσωτερικό και εξωτερικό.

Στο πλαίσιο της υγειονομικής προσφοράς, ο Στρατός Ξηράς, διέθεσε 49 οπλίτες θητείας με ειδικότητα «ιατρός άνευ ειδικότητας (ΙΑΕ)» σε 28 περιφερειακά ιατρεία (ΠΙ) και λοιπές δομές του Υπουργείου Υγείας ανά την επικράτεια, 4 οπλίτες θητείας με ειδικότητα «ΙΑΕ» για την υγειονομική κάλυψη αρχαιολογικών χώρων Ακρόπολης, ν. Σάμου και ν. Ρόδου (Ακρόπολη Λίνδου) και συγκέντρωσε 8.100 φιάλες αίματος. Αναφορικά με την προληπτική ιατρική, διατέθηκαν 297 άνδρες και γυναίκες, ιατρικό προσωπικό όλων των ειδικοτήτων και κινητά ιατρεία του ΣΞ, για εξέταση και παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κατοίκων ορεινών περιοχών και νήσων της επικράτειας. Εξετάστηκαν συνολικά 9.704 κάτοικοι. Το Πολεμικό Ναυτικό, στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος Προληπτικής Ιατρικής και Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης σε κατοίκους ακριτικών νήσων του Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους, Κυκλάδων και Δωδεκανήσου πραγματοποίησε: 4 αποστολές με το πλοίο «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ», στο οποίο επέβαινε διακλαδική ομάδα ιατρών – νοσηλευτών. Κατά τη διάρκεια του εν λόγω προγράμματος πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στις νήσους Θύμεια, Λειψοί, Σύμη, Κουφονήσια, Φολέγανδρο, Ψαρά, Ικαρία, Αστυπάλαια, Αμοργό, Ηράκλεια, Σίκινο, Ανάφη, Τήλο, Αγ. Ευστράτιο, Θάσο, Ψαρά, Οινούσες, όπου εξετάστηκαν συνολικά 1.364 άτομα. Επιπλέον, διατέθηκαν συνολικά 5 πλοία του ΠΝ για τη μεταφορά Ιατρικών Ομάδων των σωματείων «Ανοιχτή Αγκαλιά» και «Γιατροί του Αιγαίου». Το Αρματαγωγό «ΡΟΔΟΣ», διατέθηκε επ' ωφέλεια του Υπουργείου Υγείας για τη μεταφορά μέσω ειδικών φορτηγών ψυγείων, ιατρικών αποβλήτων από νησιά των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου. Η Πολεμική Αεροπορία διέθεσε Υγειονομικό Κλιμάκιο 11 ιατρικές ειδικότητες στη νήσο Άγιος Ευστράτιος για παροχή υγειονομικής περίθαλψης στον το-

πικό πληθυσμό όπου εξετάστηκαν εβδομήντα 70 άτομα, ενώ παράλληλα παρέχει δικαίωμα περιθάλψης στο 251 ΓΝΑ στους κατοίκους των νήσων: Σκύρος, Φούρνοι, Οινούσες, Θύμαινα, Λειψοί, Ψέριμος, Αγαθονήσι, Αρκοί, Φαρμακονήσι, Αμοργός και Ανάφη.

Επιπλέον, διατέθηκαν ασθενοφόρα και υγειονομικό προσωπικό για υγειονομική υποστήριξη διαφόρων αθλητικών και κοινωνικών εκδηλώσεων. Διαρκής διάθεση και τήρηση ετοιμότητας υγειονομικού προσωπικού (ομάδα Αεροδιακομιδών) για την προβλεπόμενη στελέχωση του Διακλαδικού Υγειονομικού Τμήματος Ταχείας Αντίδρασης της Δύναμης «Δέλτα» του ΓΕΕΘΑ, για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, μετά από αίτημα της ΓΓ Πολιτικής Προστασίας, για την εφαρμογή του σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Στο 251 ΓΝΑ λειτουργεί Τράπεζα σπανίων ομάδων αίματος, με σκοπό τη συνδρομή προς την Πολιτεία σε περίπτωση εκτάκτων περιστατικών. Διατέθηκαν Αξιωματικοί ειδικότητας Κτηνιάτρου στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης οι οποίοι μετέβησαν στη νήσο Λέσβο για την επιτήρηση και τον έλεγχο επιδημίας ευλογιάς αιγοπροβάτων (επιζωοτία). Υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, του Παιδοψυχιατρικού Τμήματος του Γενικού Νοσοκομείου Παίδων Πεντέλης και του Χριστοδούλειου Ιδρύματος Προστασίας Παίδων, με σκοπό την εφαρμογή του προγράμματος «Μελάμπους» που αφορά σε ψυχοσυναισθηματική παρέμβαση με τη βοήθεια σκύλου.

Στο πλαίσιο της συνδρομής σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών, με μέριμνα του Στρατού Ξηράς, κατασκευάστηκαν αντιπλημμυρικά έργα στην Ν. Πέραμο και στην Μάνδρα Αττικής, εκτελέστηκαν εργασίες αποκατάστασης των καταστροφών της πυρκαγιάς στην περιοχή Μάτι, χορηγήθηκαν σε πυρόπληκτους των περιοχών Μάτι - Ν. Βουτζάς 126.645 μερίδες φαγητού και διατέθηκαν 45 Μηχανήματα Μηχανικού κατά την εφαρμογή του ΣΧΕΔΙΟΥ ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ. Το Πολεμικό Ναυτικό συνέδραμε στους πλημμυροπαθείς Δ. Αττικής με τη διάθεση προσωπικού και μέσων (πυροσβεστικά οχήματα, ανατρεπόμενα φορτηγά, λεωφορεία, οχήματα περισυλλογής) προς αποκατάσταση ζημιών οδικού δικτύου και υποδομών – οικιών στην περιοχή Μάνδρας-Ν. Περάμου. Με μέριμνα της Πολεμικής Αεροπορίας, διατέθηκαν για αποχιονισμό οδικού δικτύου στο Δήμο Μαρώνειας Σαπών (Ισμαρο), 1 ειδικό όχημα UNIMOG πολλαπλού ρόλου με εξαρτήματα (μαχαίρι, αλατιέρα) και 2 άτομα προσωπικό (χειριστές). Για συνδρομή λόγω των καταστροφών από πλημμύρες που υπέστησαν οι περιοχές Μάνδρας / Μεγάρων, Νέα Πέραμος, Ελευσίνα / Κορινθίας και Πηλίου διατέθηκαν: 12

ειδικά οχήματα (φορτωτές, εκσκαφείς, Ι/Σ Γαιών, Φορτηγά, UNIMOG πολλαπλού ρόλου, Υδροφόρες και Πλατφόρμα Μεταφορικών Μηχανημάτων) και 21 άτομα Προσωπικό (Χειριστές μηχανημάτων και λοιπό προσωπικό). Διάθεση ειδικών μηχανημάτων και επιβατικού οχήματος (φορτωτής, εκσκαφέας, όχημα τύπου Jeep), καθώς και προσωπικού της 206 ΠΑΥ (4 άτομα καθημερινά), προς αποκατάσταση ζημιών στην πληγείσα από πλημμύρα Μάνδρα Αττικής από 03-01-2018 ως και 07-02-2018. Διάθεση ειδικού μηχανήματος (ανατρεπόμενο φορτηγό), καθώς και προσωπικού της 111 ΠΜ, σε πλημμυροπαθείς περιοχές του Δήμου Νότιου Πηλίου. Διάθεση ειδικού μηχανήματος (προωθητής γαιών), καθώς και προσωπικού της 114 ΠΜ, στην περιοχή της Κινέττας, προς αποκατάσταση των ζημιών από την καταστροφική φωτιά και τις έντονες βροχοπτώσεις. Διάθεση οχήματος μεταφοράς νερού (υδροφόρα) της 114 ΠΜ σε Δήμο Μαραθώνα. Διάθεση ειδικών μηχανημάτων και επιβατικών οχημάτων της 123 ΣΤΕ (mini bus, λεωφορείο 46 θέσεων, υδροφόρα, εκσκαφέας γαιών) για συνδρομή σε έκτακτα καιρικά φαινόμενα στη Μάνδρα Αττικής και στις πυρκαγιές στο Μάτι Αττικής και στην Κινέττα. Διάθεση οχήματος μεταφοράς νερού (υδροφόρα) και επιβατικού οχήματος, καθώς και προσωπικού της 206 ΠΑΥ (2 άτομα καθημερινά) στην πυρκαγιά στο Μάτι Αττικής από 23- 07-2018 ως 26-07-2018. Διάθεση ειδικών μηχανημάτων (ερπυστριόφορος γαιοπροωθητήρας) και επιβατικού οχήματος (όχημα τύπου mini bus), καθώς και προσωπικού της 206 ΠΑΥ (την 12-08-18 με 2 άτομα και από 13-08-2018 ως και 14-08-2018 με 4 άτομα) σε πυρκαγιά στην περιοχή Ψαχνών Ευβοίας. Διάθεση προσωπικού, μετά από την πυρκαγιά στην Κινέττα, για εκτέλεση αυτοψιών σε κτίρια της περιοχής (Αύγουστος 2018). Διάθεση ειδικού μηχανήματος (ισοπεδωτής γαιών) και επιβατικού οχήματος (όχημα τύπου Jeep), καθώς και προσωπικού της 206 ΠΑΥ (καθημερινά 3 άτομα) στην αποκατάσταση ζημιών λόγω πλημμύρας στο Δήμο Βέλου – Βόχας Κορινθίας από 01- 10-2018 έως και 31-10-2018.

Στον τομέα της Δασοπροστασίας-Δασοπυρόσβεσης, με μέριμνα του Στρατού Ξηράς πραγματοποιήθηκαν για αποστολές κατάσβεσης πυρκαγιών 54 έξοδοι, με διάρκεια 187Ω πτήσεως, κατά τις οποίες έγιναν 722 ρίψεις νερού και εκτελέστηκαν για αποστολές επιτήρησης δασών 207 έξοδοι, που είχαν διάρκεια 449Ω πτήσεως. Το Πολεμικό Ναυτικό, συνέδραμε στην αντιμετώπιση 11 Δασικών Πυρκαγιών στις περιοχές Αττικής, Κρήτης, Λέρου και Εύβοιας με τη συμμετοχή 195 ατόμων και 24 οχημάτων. Στο πλαίσιο της ενεργοποίησης του σχεδίου αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ» το Πολεμικό Ναυτικό συμμετείχε ενεργά περιπολώντας και επιτηρώντας περιοχές υψηλής επικινδυνότητας. Επιπλέον, συνέδραμε: Την 23η Ιουλίου 2018,

με πληθώρα μέσων και προσωπικού στην αντιμετώπιση των πολλαπλών πύρινων μετώπων που ξέσπασαν στο νομό Αττικής. Διατέθηκαν, μεταξύ άλλων, η Φ/Γ ΕΛΛΗ, τα Α/Γ ΙΚΑΡΙΑ και ΡΟΔΟΣ, τα Ε/Π ΠΝ-57 και ΠΝ-52, μια υδροφόρα και ένα πυροσβεστικό όχημα, σε επιχειρήσεις τόσο πυρόσβεσης, όσο και έρευνας διάσωσης καθώς και με μέσα στην κατάσβεση πυρκαγιών σε δύο περιπτώσεις στο Νομό Χανίων και μία περίπτωση στη Νήσο Λέρο. Τα πτητικά μέσα της Πολεμικής Αεροπορίας (CL-215, CL-415, και PZL), συμμετείχαν στην κατάσβεση 166 πυρκαγιών σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, εκτελώντας 544 εξόδους με 1.196,8 ώρες πτήσης. Για την υποστήριξη της Δασοπυρόσβεσης (μετακινήσεις πληρωμάτων, τεχνικών, ανταλλακτικών, δασοπυροσβεστών και υλικών πυρόσβεσης) κατά την Πυροσβεστική περίοδο, διατέθηκαν Α/Φ C-130, C-27J, και CL -415, εκτελώντας 17 εξόδους με 23 ώρες πτήσης. Στο πλαίσιο πρόληψης εκδήλωσης πυρκαγιών, για εναέρια επιτήρηση δασών σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, τα πτητικά μέσα της ΠΑ (ΑΦ CL-215, CL-415, PZL και T-41 και AB-205), εκτέλεσαν 206 εξόδους με 411,8 ώρες πτήσης. Η ΠΑ εκτός από τη συνδρομή με τα Πτητικά της Μέσα, συμμετείχε σε επιχειρήσεις «Επίγειας Προστασίας, Επιτήρησης Δασών» και «Πληγέντων Πυρόπληκτων Περιοχών» με 1.318 Εποχούμενα Περίπολα με αντίστοιχα Οχήματα και 2.637 άτομα Προσωπικό.

Ο Στρατός Ξηράς συμμετείχε στην κατασκευή μικρών έργων υποδομής ανά την επικράτεια με τη διάθεση 229 μηχανημάτων Μηχανικού και 178 άτομα προσωπικό.

Στον τομέα της ανεύρεσης πυρομαχικών και εκρηκτικών υλών ο Στρατός Ξηράς, σε έκταση 2.981.846τ.μ. εξουδετέρωσε 7.474 εμ/μ και 2.169 νάρκες και επιπλέον αναγνώρισε, περισυνέλλεξε κατέστρεψε πυρομαχικά και εκρηκτικές ύλες σε 158 περιπτώσεις. Η Διοίκηση Υποβρυχίων Καταστροφών του Πολεμικού Ναυτικού πραγματοποίησε κατά το τρέχον έτος σαράντα 40 αποστολές εξουδετέρωσης πυρομαχικών σε περιοχές του ελληνικού υποθαλάσσιου χώρου, τα οποία ως επί το πλείστον χρονολογούνται από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Εξίσου μεγάλη είναι η συμμετοχή-συνδρομή των ΕΔ σε πολιτιστικές-κοινωνικές και αθλητικές εκδηλώσεις, καθώς και σε δράσεις денδροφύτευσης και καθαρισμού ακτών.

Σημαντική είναι η προσφορά του Στρατού Ξηράς στο Υπουργείο Παιδείας 53 οδηγών, για τη μεταφορά μαθητών ΑΜΕΑ, σε 16 σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής της χώρας.

Ειδική μνεία απαιτείται στη συνδρομή των ΕΔ στην εθνική προσπάθεια διαχείρισης των προβλημάτων που προέκυψαν από τις αυξημένες προσφυγικές ροές. Οι σχετικές αρμοδιότητες του ΥΠΕΘΑ καθορίστηκαν ρητά στο άρθρο 96⁷² του ν. 4368-Α' 21/2016 και αφορούν στη μεταφορά, διαμονή, σίτιση και βασική υγειονομική περίθαλψη προσφύγων και μεταναστών. «Στις 9 Μαρ 2016, με σχετική ΚΥΑ⁷³, η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης πέρασε και τυπικά στις ένοπλες δυνάμεις, καθώς το νεοσυσταθέν Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΚΕ.Σ.Ο.Δ.Π.), υπάγεται πλέον απευθείας στον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας και λειτουργεί εντός των εγκαταστάσεων του υπουργείου Εθνικής Άμυνας, στελεχωμένο από στρατιωτικούς⁷⁴». Η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης, από τις Ένοπλες Δυνάμεις, διήρκησε για 6 έτη και έληξε⁷⁵ στις 31 Δεκεμβρίου 2021.

Συνδρομή στην αντιμετώπιση της πανδημίας της covid-19. Η συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων, σύμφωνα με τον Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Νικόλαο Χαρ-

⁷² Άρθρο 96 του ν. ν. 4368-Α' 21/2016: «1. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α.) δύναται κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης: α. Να προβαίνει σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες ή να συνάπτει με τρίτους συμβάσεις εκτέλεσης έργων, παροχής υπηρεσιών, προμήθειας αγαθών ή μισθώσεων σχετικά με την ίδρυση, κατασκευή και συντήρηση των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.), Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) και των Ανοικτών Δομών Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας προσφύγων και μεταναστών και τη λειτουργία των Κέντρων και Δομών αυτών, αποκλειστικά σε ό,τι αφορά στη μεταφορά, διαμονή, σίτιση και υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων και μεταναστών. Η διαδικασία σύναψης συμβάσεων του προηγούμενου εδαφίου δύναται, για λόγους κατεπείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, λαμβανομένων υπόψη και λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, οι οποίοι ειδικώς αιτιολογούνται, να διενεργείται κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης της εθνικής νομοθεσίας, με την επιφύλαξη εφαρμογής της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις. β. Να διευθύνει και να συντονίζει, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Ασύλου και την Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής, τις λοιπές δημόσιες υπηρεσίες και αρχές, καθώς και τους κοινωνικούς φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που επικουρούν τη λειτουργία των ΚΕ.Π.Υ/Κ.Υ.Τ. και των Ανοικτών Δομών Προσωρινής Υποδοχής και Προσωρινής Φιλοξενίας, αποκλειστικώς σε ό,τι αφορά στη μεταφορά, διαμονή, σίτιση και υγειονομική περίθαλψη των προσφύγων και μεταναστών, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην περίπτωση α' της παραγράφου αυτής. Στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (Γ.Ε.ΕΘ.Α.) συνιστάται Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΚΕ.Σ.Ο.Δ.Π.) προς εξυπηρέτηση των σκοπών του προηγούμενου εδαφίου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Εθνικής Άμυνας και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής καθορίζονται οι αρμοδιότητές του, η στελέχωσή του και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με όμοιες αποφάσεις συνιστώνται Τοπικά Συντονιστικά Κέντρα (ΤΟ.Σ.ΚΕ.Δ.Π.) όπου απαιτείται, και καθορίζονται ομοίως οι αρμοδιότητές τους, η στελέχωσή τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. 2. Οι δαπάνες για τις δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο της παραγράφου 1 θα καλύπτονται από πιστώσεις είτε του τακτικού Προϋπολογισμού είτε του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων καθ' υπέρβαση των εγγεγραμμένων πιστώσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας»

⁷³ ΚΥΑ Φ.000/8/245258/Σ.37/2016 - ΦΕΚ 630/Β/9-3-2016 «Ρύθμιση θεμάτων Κεντρικού Συντονιστικού Οργάνου Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΚΕ.Σ.Ο.Δ.Π.) και Τοπικών Συντονιστικών Κέντρων Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΤΟ.Σ.ΚΕ.Δ.Π.)»

⁷⁴ Κουλιουμπής Αχιλλέας, Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης, «Η εμπλοκή των Ευρωπαϊκών Ενόπλων Δυνάμεων στο μονοπάτι της προσφυγικής κρίσης από το Χαλέπι στο Βερολίνο», Αθήνα, Μάρτιος 2017

⁷⁵ <https://www.defence-point.gr/news/yetha-mitarakis-apestploki-ton-ed-ap-ti-diacheirisi-toy-metanasteytikoy>, (προσπελάστηκε στις 29 Απριλίου 2023)

δαλιά, κατά την κήρυξη της Ημερίδας «Δύο Χρόνια Πανδημίας COVID-19: Προκλήσεις και Διδάγματα για τις Ένοπλες Δυνάμεις⁷⁶», συνίσταται: «στην προσφορά κλινών νοσηλείας και κλινών ΜΕΘ στα Στρατιωτικά Νοσοκομεία, στη διάθεση κατάλληλου υγειονομικού και διοικητικού προσωπικού σε δομές του Υπουργείου Υγείας, στα σημεία εισόδου αεροπορικών και ακτοπλοϊκών συνδέσεων, στους σταθμούς διενέργειας rapid – tests, καθώς και στα εμβολιαστικά κέντρα ανά την επικράτεια, με σκοπό την επιτυχή υλοποίηση του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Εμβολιασμού των πολιτών. Καταλυτική ήταν η συμβολή, στο πλαίσιο των εγγενών δυνατοτήτων και της εμπειρίας του Military Logistics, στην ταχεία διανομή των εμβολίων σε κάθε σημείο της χώρας, σε κάθε εμβολιαστικό κέντρο, σε κάθε υγειονομική δομή, Νοσοκομείο ή Κέντρο Υγείας, συμπεριλαμβανομένου των ορεινών και απομακρυσμένων χωριών, των μικρών νησιών και των ακριτικών μικρονήσων, με αποτέλεσμα κάθε πολίτης να έχει έγκαιρη και ασφαλή πρόσβαση στον εμβολιασμό».

Στα πρόσφατα πλημμυρικά φαινόμενα «DANIEL» και «ELIAS», στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας, ήταν καταλυτική η συνδρομή των ΕΔ. Μηχανήματα ΜΧ, ειδικές λέμβοι, ελικόπτερα συνέδραμαν στις προσπάθειες αντιμετώπισης των συνεπειών. Συνεργεία απολύμανσης Ειδικού Λόχου, προστάτευσαν τον πληθυσμό από την ανάπτυξη λοιμωδών νόσων. Συστήθηκε ειδική ομάδα παραλαβής, αποθήκευσης και διανομής της ανθρωπιστικής βοήθειας. Αναπτύχθηκαν και εγκαταστάθηκαν ειδικές μεταλλικές γέφυρες για την αποκατάσταση του οδικού δικτύου σε όλη τη Θεσσαλία. Υγειονομικά συνεργεία συνέδραμαν το τοπικό υγειονομικό σύστημα, ενώ άλλα συνεργεία βοήθησαν στην απομάκρυνση νεκρών ζώων.

Στην απόηχο των εν λόγω πλημμυρικών φαινομένων αλλά και των καταστροφικών πυρκαγιών του καλοκαιριού του 2023, ο πρωθυπουργός της χώρας στη ΔΕΘ τον Σεπτέμβριο δήλωσε: «Η συστηματική συνεργασία Πολιτικής Προστασίας με τις Ένοπλες Δυνάμεις είναι μονόδρομος με συγκεκριμένα πρωτόκολλα. Σε μια χώρα η οποία δαπανά 3% του ΑΕΠ για τις Ένοπλες Δυνάμεις πρέπει να έχει τη δυνατότητα να τις αξιοποιεί όταν αντιμετωπίζει φυσικές καταστροφές και αυτό θα γίνεται στο εξής⁷⁷»

3.2 Οικονομικοί Πόροι των Ενόπλων Δυνάμεων

⁷⁶ <https://www.mod.mil.gr/o-yfetha-nikolaos-chardalias-kiryxe-tin-enarxi-ton-ergasion-tis-2/>, Ημερίδα «Δύο Χρόνια Πανδημίας COVID-19: Προκλήσεις και Διδάγματα για τις Ένοπλες Δυνάμεις», 22 Φεβρουαρίου 2022 (προσπελάστηκε στις 3 Νοε 23)

⁷⁷ <https://www.naftemporiki.gr/politics/1514615/live-i-omilia-toy-prothypourgoy-k-mitsotaki-stin-87i-deth/> (προσπελάστηκε στις 3 Νοε 23)

Οι οικονομικοί πόροι των Ενόπλων Δυνάμεων αφορούν στον Τακτικό Προϋπολογισμό του Κράτους, στους Ιδίους Πόρους (Λέσχες, πρατήρια, κλπ), στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), το οποίο θεσμοθετήθηκε με το ν. 4635/2019⁷⁸. Με την υπ'αρ.38/31.08.2020 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (Α' 174) εγκρίθηκε το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2021-2025, όπου σύμφωνα με την κατανομή πόρων διατέθηκαν⁷⁹ στο ΥΠΕΘΑ 24 εκατ. €. Αναφορικά με τη συμβολή του ΓΠΑ στην εφαρμογή Δημόσιων Πολιτικών, «*το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας προς τις συγχρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβάσεις, επιδιώκει τη χρηματοδότηση έργων και δράσεων μέσω των διαθέσιμων πόρων από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία/ Όργανα. Στην εν λόγω διαδικασία βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΕΥΔ) των αρμόδιων Υπουργείων και Περιφερειών, επιδιώκοντας αφενός τη μέγιστη απορρόφηση των ευρωπαϊκών πόρων για την Ελλάδα και αφετέρου αναβάθμιση του ρόλου του στην αυτοτελή διαχείριση τμήματος των εν λόγω χρηματοδοτήσεων*⁸⁰».

3.3 Ένοπλες Δυνάμεις και Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Το ΥΠΕΘΑ σύμφωνα με τα άρθρα 73-75 του ν. 3978/2011⁸¹, δύναται να υλοποιεί ερευνητικά-αναπτυξιακά προγράμματα αμυντικού χαρακτήρα, είτε μέσω της ανάθεσης συμβάσεων με αντικείμενο εν μέρει ή εν συνόλω δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης (ΕΑ), ή μέσω της συμμετοχής σε Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΔΟΠΕΑΣ). Η συμμετοχή στα ΔΟΠΕΑΣ υλοποιείται σε συνεργασία με τουλάχιστον ένα κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με δυνατότητα συμμετοχής και τρίτων κρατών, με σκοπό την ανάπτυξη νέου στρατιωτικού εξοπλισμού από κοινού, με στόχο την εξέλιξη νέων τεχνολογιών και την αντιμετώπιση του υψηλού κόστους έρευνας και ανάπτυξης πολυσύνθετων οπλικών συστημάτων.

⁷⁸ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4635/167/ΦΕΚ Α'/30 Οκτωβρίου 2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις»

⁷⁹ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ/ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2021-2025, σελ 21.

⁸⁰ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ/ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2021-2025, σελ 26.

⁸¹ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3978 (ΦΕΚ 137/Α'/16-6-2011) Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, άρθρα 73-75

Τα προγράμματα ΔΟΠΕΑΣ τελούν υπό τη διαχείριση των κρατών που μετέχουν στη διακρατική συνεργασία και ορισμένα από αυτά τελούν υπό τη διαχείριση διεθνών οργανισμών ή υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA). Αναφορικά με τη χρηματοδότηση στις περιπτώσεις όπου προβλέπεται χρηματοδότηση του προγράμματος από την ΕΕ (π.χ. EDF), τότε η διακρατική συμφωνία καταρτίζεται μετά την απόφαση χρηματοδότησης από την ΕΕ και είναι εναρμονισμένη με αυτήν.

Τα τελευταία χρόνια η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για να αναλάβει μεγαλύτερη ευθύνη για την ασφάλεια και την άμυνά της, επιδιώκοντας την στρατηγική της αυτονομία και τη δημιουργία μιας πιο ανταγωνιστικής και ολοκληρωμένης αμυντικής βιομηχανίας. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (European Defence Fund – EDF)⁸², το οποίο θα χρηματοδοτήσει την αμυντική έρευνα, τεχνολογία και ανάπτυξη σχετικών προϊόντων σε τακτική βάση από το 2021.

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, είναι δυνατόν έργα του Στρατού (υλικές ή άυλες παρεμβάσεις) να χρηματοδοτούνται μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ. Η χρηματοδότηση αυτή, γίνεται με ποσοστό 75% από την Ε.Ε. και 25% από πόρους του Ελληνικού Δημοσίου (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων – ΠΔΕ) (εκτός προϋπολογισμού ΥΠΕΘΑ).

Στο πλαίσιο αυτό, για να χρηματοδοτηθεί κάποια ανάγκη του Στρατού, θα πρέπει να ενταχθεί υπό μορφή έργου, σε κάποιο εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο παρακολουθεί η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή (Δ.Α.) του αντίστοιχου Υπουργείου ή Περιφέρειας. Τα έργα αυτά, για να καταστούν επιλέξιμα και να τύχουν χρηματοδότησης, θα πρέπει να μην έχουν αμιγώς στρατιωτικό χαρακτήρα, αλλά να αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους τομείς παρέμβασης, για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Υπό το πρίσμα αυτό, θα πρέπει να εξυπηρετούν, από τη μια πλευρά τις ανάγκες του Στρατού, ενώ ταυτόχρονα από την άλλη, να προάγουν το συλλογικό- κοινωνικό καλό, το εθνικά ωφέλιμο.

⁸² Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας** είναι «η βασική πρωτοβουλία της Επιτροπής για τη στήριξη της συνεργατικής έρευνας και ανάπτυξης αμυντικών δυνατοτήτων με τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της Ένωσης (2021-2027), το Ταμείο θα στηρίζει οικονομικά κοινοπραξίες εταιρειών από διαφορετικά κράτη μέλη που πραγματοποιούν συνεργατική έρευνα στον τομέα της άμυνας και ανάπτυξη αμυντικών προϊόντων και τεχνολογιών. Το Ταμείο περιλαμβάνει επίσης μηχανισμούς για την τόνωση του ανοίγματος των αλυσίδων εφοδιασμού» https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-defence-fund_el?etran=el#about-the-programme (προσπελάστηκε στις 29 Απρ 23)

Το ΥΠΕΘΑ δεν διαθέτει δικά του Επιχειρησιακά Προγράμματα, με αποτέλεσμα, οι όποιες απαιτήσεις του για χρηματοδότηση έργων μέσω ΕΣΠΑ, να προβάλλονται μέσω άλλων Υπουργείων ή Κρατικών Φορέων.

Ο φορέας που έχει πιστοποιηθεί ως «Δικαιούχος» για λογαριασμό του ΥΠΕΘΑ είναι η Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης του Υπουργείου (ΓΔΟΣΥ/ΔΙΔΕΑΠ).

3.4 Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΙΔΕΑΠ)

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΔΙΔΕΑΠ), ιδρύθηκε το 2007, υπάγεται στην Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης (ΓΔΟΣΥ) του ΥΠΕΘΑ. Είναι αρμόδια για τον συντονισμό των ενεργειών που αφορούν στην κατάρτιση και υποβολή των προτάσεων για την παρακολούθηση, έλεγχο και εν γένει την διαχείριση όλων των προγραμμάτων που υλοποιεί το ΥΠΕΘΑ με εξωτερική χρηματοδότηση.

Το έργο της ΓΔΟΣΥ/ΔΙΔΕΑΠ, σε ότι αφορά στην απορρόφηση πόρων από τα χρηματοδοτικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοψίζεται στα παρακάτω:

- Ως Δικαιούχος, μεριμνά για την χρηματοδότηση ώριμων έργων ΕΣΠΑ σύμφωνα με τις ανάγκες των Γενικών Επιτελείων.
- Παροχή οδηγιών στα Γενικά Επιτελεία για ωρίμανση των έργων που έχουν προοπτική χρηματοδότησης.
- Ενέργειες σε συνεργασία με Περιφερειακά ή Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα για την έκδοση αντίστοιχων Προσκλήσεων.
- Υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών/φακέλων έργων κατόπιν των υπόψη Προσκλήσεων για εξασφάλιση χρηματοδότησης (έκδοση Αποφάσεων Ένταξης).
- Παρακολούθηση – συντονισμός των Διαγωνισμών των Πράξεων στα πλαίσια του ΕΣΠΑ, για τις οποίες υφίσταται η θετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Διαχειριστικής Αρχής επί του ελέγχου νομιμότητας.
- Παρακολούθηση και συντονισμός της εκτέλεσης των συμβάσεων των Πράξεων ΕΣΠΑ.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων έχει πιστοποιηθεί από την εταιρία BUREAU VERITAS Certification για τη Διαχειριστική Επάρκεια για την κατάρτιση – υποβολή προτάσεων, παρακολούθηση, έλεγχο και εν γένει διαχείριση όλων των προγραμμάτων που υλοποιεί το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας με συγχρηματοδότηση, ενώ επίσης έχει λάβει την απαιτούμενη επιβεβαίωση Διαχειριστικής Επάρκειας για υλοποίηση έργων ΕΣΠΑ.

Συγκεκριμένα η ΔΙΔΕΑΠ έχει λάβει τις ακόλουθες πιστοποιήσεις⁸³:

- πιστοποίηση κατά το διεθνές πρότυπο ISO 9001:2008 στη διαχείριση συστημάτων, με τίτλο «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΣΔΙΤ».
- πιστοποίηση με βάση το ισχύον θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο κατά το ελληνικό πρότυπο ΕΛΟΤ 1429:2008, όπως εξειδικεύεται στους οδηγούς εφαρμογής της σειράς ΕΛΟΤ 1431-1:2008 και ΕΛΟΤ 1431-2:2008 για επίπεδο διαχειριστικής επάρκειας 1, με τίτλο «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΣΔΙΤ».
- Ειδικότερα, για τη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων σε πεδία του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, η ΔΙΔΕΑΠ έχει λάβει επιβεβαίωση Διαχειριστικής Επάρκειας από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» με αριθμό Πρωτοκόλλου 12004/15-10-2008.

3.5 Η Συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2007-2013»

Οι Ένοπλες Δυνάμεις, από ιδρύσεως της ΓΔΟΣΥ/ΔΙΔΕΑΠ, το 2007 και μέχρι το 2016 (10 χρόνια) οπότε και ολοκληρώθηκε η προγραμματική περίοδος «ΕΣΠΑ 2007-2013», εξασφάλισαν τη χρηματοδότηση 10 έργων συνολικού ύψους νομικών δεσμεύσεων 19.320.130,00 € (Πίνακας 6).

Υλοποιήθηκαν 4 έργα στο πλαίσιο του «ΕΠ Ψηφιακή Σύγκληση», 3 έργα στο «ΕΠ Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξης», 1 έργο στο «ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας», 1 έργο στο ΠΕΠ Κρήτης – Νήσων Αιγαίου, 1 έργο στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων.

⁸³ <https://www.dideap.mil.gr/pistopoiisi-didearwp55/> (προσπέλαση στις 22 Νοε 22)

Πίνακας 6

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	«Ψηφιοποίηση, Τεκμηρίωση και Ανάδειξη Ιστορικού Αρχείου Υπηρεσίας Στρατιωτικών Αρχείων»	Ψηφιακή Σύγκληση	2.405.003,00 €
2	«Αντικατάσταση στοιχείων αμιάντου από τα κτίρια του Πολεμικού Ναυτικού»	Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξης	1.510.106,00 €
3	«Αποκατάσταση Ιστορικού Διατηρητέου Μνημείου Φάρου Κοκκινόπουλου Ψαρών»	ΠΕΠ Κρήτης – Νήσων Αιγαίου	343.747,00 €
4	«Εκσυγχρονισμός Φαρικού Δικτύου Ελληνικών Θαλασσών»	Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας	4.367.957,00 €
5	«Ανάδειξη Εκθεμάτων Μέσω Διαδραστικών Ηλεκτρονικών Εφαρμογών και Υπηρεσιών για το Πολεμικό Μουσείο»	Ψηφιακή Σύγκληση	2.777.000,00 €
6	«Ψηφιοποίηση, Τεκμηρίωση και Ανάδειξη Ιστορικού Αρχείου Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού»	Ψηφιακή Σύγκληση	1.200.000,00 €
7	«Εγκατάσταση Μονάδας Συμπαραγωγής Ηλεκτρισμού- Θερμότητας/Ψύξης στο 251 ΓΝΑ»	Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξης	2.477.880,00 €
8	«Αποκατάσταση Φάρου Μονεμβασιάς»	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων	325.386,00 €
9	«Βελτιστοποίηση Στρατολογικών Υπηρεσιών για τους Πολίτες και τους λοιπούς Δημόσιους Φορείς»	Ψηφιακή Σύγκληση	1.414.001,00 €
10	«Εξοικονόμηση Ενέργειας στο Βοηθητικό Κτίριο του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού»	Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξης	2.499.050,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			19.320.130,00€

Έργα Προγραμματικής Περιόδου «ΕΣΠΑ 2007-2013»,
ΠΗΓΗ: <https://www.dideap.mil.gr/epicheirisiaka-programmata-2/>

3.6 Η Συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2014-2020»

Κατόπιν συνεργασίας των Ενόπλων Δυνάμεων με Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ) που χειρίζονται Επιχειρησιακά και λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, για υλοποίηση δράσεων με χρηματοδότηση από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετείχαν σε προγράμματα, όπως παρακάτω:

- Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ΕΣΠΑ
- Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ΕΣΠΑ
- Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ)
- Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης Ένταξης (ΤΑΜΕ)

Χρηματοδοτήθηκαν συνολικά 56 Δράσεις με συνολικό Π/Υ ύψους 212.521.194,90 €, οι οποίες αφορούν σε ενεργειακές αναβαθμίσεις κτηριακών εγκαταστάσεων (Διοικητήρια, Στρατιωτικά Νοσοκομεία, Παραγωγικές Σχολές κ.α.), σε προμήθεια μηχανημάτων διαφόρων τύπων στο πλαίσιο του Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (μηχανήματα ΜΧ, γέφυρες τύπου Μπέλεϋ, πυροσβεστικά οχήματα), σε προμήθεια συστημάτων για την αναβάθμιση υποδομών αεροδρομίων, αεροπορικών μέσων, ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού στρατιωτικών νοσοκομείων, σε ψηφιακά έργα αναβάθμισης υπηρεσιών και ψηφιοποίησης αρχείων, καθώς και σε παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης Πολιτικού Προσωπικού του ΥΠΕΘΑ, (Πίνακας 7).

Πίνακας 7

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ
1	Ενεργειακή Αναβάθμιση 404 ΓΣΝ	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	636.630,80 €
2	Ενεργειακή Αναβάθμιση 1η ΣΤΡΑΤΙΑ	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	777.345,52 €
3	Αποκατάσταση Φάρος Σαλαμίνας	ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ	314.888,94 €
4	Ενεργειακή Αναβάθμιση 424 ΓΣΝΕ	ΠΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3.603.561,44 €
5	Προμήθεια Γεφυρών Ξηρών Ανοιγμάτων	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	1.987.596,00 €
6	Προμήθεια Γεφυρών Ξηρών Ανοιγμάτων	ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ	1.957.836,00 €
7	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ	8.069.431,89 €
8	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	6.091.924,92 €
9	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.604.245,69 €
10	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	4.660.397,89 €
11	Ενεργειακή Αναβάθμιση Διοικητηρίου Δ' ΣΣ-ΙV ΤΑΞΥΠ	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	961.186,58 €
12	Ενεργειακή Αναβάθμιση Διοικητηρίου ΧΙΙ Μ/Κ ΜΠ	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	807.978,26 €

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ
13	Ενεργειακή Αναβάθμιση Διοικητηρίου XVI Μ/Κ ΜΠ	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	582.142,40 €
14	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2.710.184 €
15	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	2.168.323,89 €
16	Προμήθεια Εγκατάσταση Συστήματος Επιτήρησης (MLAT/WAM) για Διαχείριση Εναέριας Κυκλοφορίας Α/Δ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΚΑΙ Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΥ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	4.402.000 €
17	Επιμόρφωση Τεχνικού Προσωπικού ΥΠΕΘΑ	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	754.351,60 €
18	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κτηρίου Στρατονομίας –Αερονομίας , ΣΤ' ΕΛΔΑΠ και ΚΤΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	552.146,55 €
19	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	6.222.396,40 €
20	Αποφυγή Πρόσκρουσης Πτηνών σε περιοχές Α/Δ με τη χρήση RADAR	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.313.186,00 €
21	Προμήθεια Α/Φ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ FLIGHT INSPECTION SYSTEM)	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	15.900.000,00 €
22	Προμήθεια Πυροσβεστικών Οχημάτων	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	5.254.298,40 €
23	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΣΙ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	2.590.843,65 €
24	Μετακινήσεις , Εκπαίδευση Προσωπικού, Οργάνωση Εκδηλώσεων ΥΠΕΘΑ («Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού & Αξιολόγησης»)		50.000,00 €
25	Επεμβάσεις Διατήρησης και Ανάδειξης του Ιστορικού Οχυρού ΡΟΥΠΕΛ	ΠΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	250.000,00 €
26	Προμήθεια Γεφυρών Ξηρών Ανοιγμάτων	ΠΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2.653.600,00 €
27	Προμήθεια Γεφυρών Ξηρών Ανοιγμάτων	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.330.000,00 €
28	Προμήθεια Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού για Στρατιωτικά Νοσοκομεία	ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗ	6.000.000,00 €
29	Αποκατάσταση Προβλημάτων Διαδρόμου Προσγείωσης και Τροχοδρόμων σε Α/Δ ΛΗΜΝΟΥ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	14.301.819,47 €

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ
30	Προμήθεια Εγκατάσταση Συστημάτων Ε-πικοινωνιών για τα Α/Δ ΣΚΥΡΟΥ, Ν. ΑΓΧΙΑΛΟΥ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.456.000,00 €
31	Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίου Στρατονομίας - Αερονομίας, ΣΤ' ΕΛΔΑΠ και ΚΤΣ Λάρισα	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	715.000,00 €
32	Αποφυγή πρόσκρουσης πτηνών σε περιοχές Α/Δ με τη χρήση RADAR	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	5.900.000,00 €
33	Ενεργειακή Αναβάθμιση 417 ΝΙΜΤΣ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	2.453.778,00 €
34	Επιμόρφωση Τεχνικού Προσωπικού ΥΠΕΘΑ	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	754.362,00 €
35	Μηχανήματα ΜΧ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»	ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.700.000,00 €
36	Προμήθεια Γεφυρών Ξηρών Ανοιγμάτων	ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.350.000,00 €
37	Ενεργειακή Αναβάθμιση 401 ΓΣΝΑ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	4.999.818,35 €
38	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κτηριακού Συγκροτήματος ΣΣΕ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	3.500.000,00 €
39	Κατασκευή Δαπέδου Στάθμευσης Ε/Π στο Α/Δ Λέρου	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	1.471.313,54 €
40	Ενεργειακή Αναβάθμιση Κεντρικού Κτηρίου ΑΤΑ	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1.300.000,00 €
41	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΣΝΔ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	3.500.000,00 €
42	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΣΣΑΣ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	3.500.000,00 €
43	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΣΙ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	3.500.000,00 €
44	Προμήθεια Πυροσβεστικών Οχημάτων	ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	7.200.000,00 €
45	Πολεμικό Μουσείο ΝΕΧΤ	Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	1.097.896,00 €

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ
46	Επεξεργασία και Διάθεση μέσω ΤΠΕ Μετεωρολογικών Δεδομένων σε Επιχειρήσεις και Πολίτες (ΕΜΥ) (Δικαιούχος η «Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε».)	Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία	12.007.500,00€
47	Προμήθεια Ηλεκτροπτικών Συστημάτων Ελικοπτέρων S-70B-6 Έρευνας-Διάσωσης (SAR) του ΠΝ και Συμπληρωματικού Εξοπλισμού	ΤΑΜΕΤΕΑΑΠ	6.179.983,00 €
48	Αποκατάσταση Διατηρητέου Νεοκλασικού Μνημείου Αρχοντικού «ΜΑΤΑΛΑ»	ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	402.000,00€
49	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Υγείας ΕΔ (ΟΠΣΥΕΔ) (Δικαιούχος η «Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε».)	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	6.288.964,11€
50	Εκσυγχρονισμός και Αναβάθμιση του Πολεμικού Μουσείου	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	4.500.000,00 €
51	Ενεργειακή Αναβάθμιση 251 ΓΝΑ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	4.999.070,00 €
52	Απομάκρυνση, Διαχείριση και Αντικατάσταση Προϊόντων Αμιάντου από Στρατιωτικές Εγκαταστάσεις του ΣΞ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	4.473.300,71€
53	Απομάκρυνση, Διαχείριση και Αντικατάσταση Προϊόντων Αμιάντου από Στρατιωτικές Εγκαταστάσεις της ΠΑ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	2.497.320,30 €
54	Ψηφιοποίηση Αρχείου Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (Δικαιούχος η «Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε».)	Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα	10.800.000,00€
55	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΣΑΝ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	3.500.000,00 €
56	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΝΝΑ	Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	4.966.572,60 €
ΣΥΝΟΛΟ			212.521.194,90

Έργα Προγραμματικής Περιόδου «ΕΣΠΑ 20014-2020»,
(ΠΗΓΗ:<https://www.dideap.mil.gr/category/main-espa/espa-2014-2020/>)

Η εμπλοκή των Ενόπλων Δυνάμεων στο προσφυγικό, αφορά στην υποστήριξη του αρμόδιου Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (ΥΜΑ) σε ό,τι αφορά στην

υλοποίηση δράσεων με πόρους που διατέθηκαν στο ΥΠΕΘΑ, από τα ταμεία ΤΕΑ - ΤΑΜΕ. Οι συγχρηματοδοτούμενες δράσεις, αφορούν:

- Παροχή υπηρεσιών σίτισης και καθαριότητας στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου και κάλυψη των λειτουργικών εξόδων τους, συνολικού Π/Υ 83.174.500 € (Πίνακας 8).
- Αναβάθμιση, ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων για τη φιλοξενία ασυνόδευτων ανηλίκων. Ο αρχικός προγραμματισμός αφορούσε σε έργα συνολικής αξίας 2.367.450,00€ και τα τελικώς υλοποιηθέντα είναι 236.274,00€ (Πίνακας 9).

Πίνακας 8

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΠΑΡΟΧΗ ΣΙΤΙΣΗΣ (ΚΥΤ Λέσβου)	31.200.000,00 €
2	ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΥΤ Λέσβου)	1.477.000,00 €
3	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΥΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΗΣ	25.000,00 €
4	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ Α'ΑΝΑΓΚΗΣ (ΚΥΤ Λέσβου)	600.000,00 €
5	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΠΙΠΛΩΝ (Προμήθεια Στρωμάτων)	570.000,00 €
6	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ (ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ, ΥΔΡΕΥΣΗ, ΤΗΛ/ΝΙΕΣ)	8.280.000,00 €
7	ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΜΙΚΡΟΔΑΠΑΝΕΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ - ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ	750.000,00 €
8	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΩΝ, ΑΔΙΑΒΡΟΧΩΝ ΣΩΜΑΤΟΣ & ΥΠΝΟΣΑΚΩΝ	2.900.000,00 €

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
9	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΩΝ	74.400,00 €
10	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΔΙΑΒΡΟΧΩΝ ΣΩΜΑΤΟΣ	74.400,00 €
11	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΠΝΟΣΑΚΩΝ	74.400,00 €
12	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΛΙΜΑΤΙΣΤΙΚΩΝ	74.400,00 €
13	ΓΕΝΟΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	3.800.000,00 €
14	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΥΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΗΣ (ΚΥΤ Χίου)	25.000,00 €
15	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΥΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΗΣ (ΚΥΤ Σάμου)	15.000,00 €
16	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΥΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΗΣ (ΚΥΤ Λέρου)	15.000,00 €
17	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΥΟΚΤΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΕΝΤΟΜΩΣΗΣ (ΚΥΤ Κω)	23.000,00 €
18	ΠΑΡΟΧΗ ΣΙΤΙΣΗΣ (ΚΥΤ Χίου)	7.610.000,00 €
19	ΠΑΡΟΧΗ ΣΙΤΙΣΗΣ (ΚΥΤ Σάμου)	12.847.500,00 €
20	ΠΑΡΟΧΗ ΣΙΤΙΣΗΣ (ΚΥΤ Λέρου)	4.333.000,00 €
21	ΠΑΡΟΧΗ ΣΙΤΙΣΗΣ (ΚΥΤ Κω)	6.090.000,00 €
22	ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΥΤ Χίου)	471.000,00 €
23	ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΥΤ Σάμου)	626.000,00 €
24	ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΥΤ Λέρου)	216.400,00 €
25	ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΚΥΤ Κω)	252.000,00 €

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
26	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ WC ΚΑΙ ΝΤΟΥΖ (ΚΥΤ Χίου)	151.000,00 €
27	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ Α'ΑΝΑΓΚΗΣ (ΚΥΤ Χίου)	200.000,00 €
28	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ Α'ΑΝΑΓΚΗΣ (ΚΥΤ Σάμου)	260.000,00 €
29	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ Α'ΑΝΑΓΚΗΣ (ΚΥΤ Λέρου)	80.000,00 €
30	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΩΝ Α'ΑΝΑΓΚΗΣ (ΚΥΤ Κω)	60.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		83.174.500,00€

Παροχή υπηρεσιών σίτισης και καθαριότητας στα ΚΥΤ του ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙ-ΓΑΙΟΥ και κάλυψη λειτουργικών εξόδων (MIS 5011009)
(Πηγή: <https://www.dideap.mil.gr/category/amif-imf/anakoinoseis-amif-imf/>)

Πίνακας 9

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΚΚΠΠ, ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ, ΒΟΛΟΣ 222.274 €	222.274,00 €
2	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΟΠΟΛΗ «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ», ΒΟ- ΛΟΣ	14.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		236.274,00€

Αναβάθμιση – Ανακαίνιση υφισταμένων κτιρίων για τη φιλοξενία ασυνόδευτων ανη-
λίκων, MIS 5009740
(Πηγή: <https://www.dideap.mil.gr/category/amif-imf/anakoinoseis-amif-imf/>)

3.7 ΤΑΜΕ-ΤΕΑ- Ταμείο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Συνόρων

Μετά το 2010, η Ευρωπαϊκή Ένωση, ήρθε αντιμέτωπη με την πρόκληση του μεταναστευτικού προσφυγικού ζητήματος. Για την αποτελεσματική διαχείριση των με-
ταναστευτικών ροών αλλά και την εφαρμογή, την ενίσχυση και την ανάπτυξη μιας κοι-
νής ενωσιακής προσέγγισης όσον αφορά το άσυλο και τη μετανάστευση, συστάθηκε

το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME)⁸⁴ για την περίοδο 2014-20, με συνολικό ποσό 3.137 δισ. ευρώ, με σκοπό τη συμβολή στην επίτευξη των παρακάτω στόχων:

- *«Άσυλο: ενίσχυση και ανάπτυξη του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και ομοιόμορφης εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα αυτό·*
- *Νόμιμη μετανάστευση και ένταξη: στήριξη της νόμιμης μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη της ΕΕ σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και προώθηση της αποτελεσματικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών·*
- *Επιστροφή: ενίσχυση δίκαιων και αποτελεσματικών στρατηγικών επιστροφής, οι οποίες συμβάλλουν στην καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης, με έμφαση στη βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιστροφής·*
- *Αλληλεγγύη: διασφάλιση ότι τα κράτη της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από τις μεταναστευτικές ροές και τις ροές ασύλου μπορούν να βασίζονται στην αλληλεγγύη από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ».*

Δικαιούχοι των χρηματοδοτήσεων του Ταμείου μπορούν να είναι οι κρατικές και ομοσπονδιακές αρχές, οι τοπικοί δημόσιοι φορείς, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι ανθρωπιστικές οργανώσεις, οι εταιρείες ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου και οι οργανισμοί εκπαίδευσης και έρευνας.

Στις 16 Απριλίου 2014, θεσπίστηκε ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 514/2014⁸⁵ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, με σκοπό τον καθορισμό των κοινών κανόνων εφαρμογής των κανονισμών της ΕΕ για τη σύσταση δύο Ταμείων⁸⁶ Εσωτερικών Υποθέσεων κατά την περίοδο 2014-2020:

- *«το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME)· και*
- *το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA) (που, με τη σειρά του, αποτελείται από δύο χρηματοδοτικά μέσα: TEA-Σύνορα και TEA-Αστυνομία)».*

Πέραν των μεταναστευτικών ροών, τον Φεβρουάριο του 2022, στις προκλήσεις της ΕΕ προστέθηκε και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η οποία προκάλεσε τον

⁸⁴https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2014-2020_el?ettrans=el (προσπελάστηκε την 01 Ιουλ 23)

⁸⁵ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 514/2014 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Απριλίου 2014 σχετικά με τον καθορισμό γενικών διατάξεων όσον αφορά το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και το μέσο για τη χρηματοδοτική στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας και της διαχείρισης κρίσεων»

⁸⁶<https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/police-cooperation-migration-asylum-and-combating-crime-financial-instruments.html> (προσπελάστηκε την 01 Ιουλ 23)

εκτοπισμό ανθρώπων από την Ουκρανία σε πολλά κράτη μέλη, ασκώντας νέα πίεση στους οικονομικούς πόρους των κρατών μελών για την κάλυψη των επιτακτικών αναγκών της μετανάστευσης, της διαχείρισης των συνόρων και της ασφάλειας. Το γεγονός αυτό προκάλεσε τη θέσπιση του τροποποιητικού Κανονισμού (ΕΕ) 2022/585, με σκοπό την παροχή ευελιξίας στη διαχείριση των Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων για την περίοδο 2014-2020 παρατείνοντας το διάστημα εφαρμογής τους κατά ένα έτος.

Για την προγραμματική περίοδο 2021-2027, η ΕΕ θέσπισε με τρεις Κανονισμούς, (ΕΕ) 2021/1147, (ΕΕ) 2021/1148 και (ΕΕ) 2021/1149, τα Ταμεία, Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, ως μέρος του Ταμείου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Συνόρων, το Μέσο Οικονομικής Υποστήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφαλείας, με σκοπούς τη συμβολή στην αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και στην εφαρμογή, ενίσχυση και ανάπτυξη της κοινής πολιτικής για το άσυλο και της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής, σύμφωνα με το σχετικό κεκτημένο της Ένωσης, στη διασφάλιση ισχυρής και αποτελεσματικής ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων στα εξωτερικά σύνορα, συμβάλλοντας έτσι στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου εσωτερικής ασφάλειας εντός της Ένωσης και τη συμβολή στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στην Ένωση, ιδίως με την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης, του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, βοηθώντας και προστατεύοντας επίσης θύματα εγκληματικότητας, με την προετοιμασία, την προστασία και την αποτελεσματική διαχείριση συμβάντων, κινδύνων και κρίσεων που σχετίζονται με την ασφάλεια.

Σε εθνικό επίπεδο, ο ν. 4914/2022, με αντικείμενο τον καθορισμό του πλαισίου διακυβέρνησης και της θέσπισης κανόνων για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 όσον αφορά στη διαχείριση, τον έλεγχο, τον συντονισμό και την υλοποίηση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων που λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη από τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφορά και στα εν λόγω Ταμεία.

3.8 Η Συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2021-2027»

Το αποτύπωμα της συμμετοχής των Ενόπλων Δυνάμεων στο «ΕΣΠΑ 2021 - 2027», έχει όπως παρακάτω:

Στο πλαίσιο του προγράμματος «ΑΙΓΙΣ⁸⁷» καθώς και στο πλαίσιο μνημονίου μεταξύ του ΥΠΕΘΑ και της Πολιτικής Προστασίας, είναι σε εξέλιξη η χρηματοδότηση 7 πράξεων με συνολικό Π/Υ ύψους 233.136.756,00 € που αφορούν στις προμήθειες Συστημάτων Γεφυροποίησης, Αμφίβιων Μονοκινητήριων Αεροσκαφών Πυρόσβεσης, Μετεωρολογικών Σταθμών Έγκαιρης Προειδοποίησης Φυσικών Καταστροφών, Σταθμών Επικοινωνιών Έκτακτης Ανάγκης και Παροχής Κλιματολογικών Δεδομένων, Κηροζινοφόρων Οχημάτων για τον Ανεφοδιασμό των Εναερίων Μέσων Πυρόσβεσης, Μηχανολογικού Εξοπλισμού και Μηχανημάτων Έργου και Ειδικών Μέσων Περιπολίας-Απομάκρυνσης Πολιτών. Αναλυτικότερα όπως στον παρακάτω πίνακα 10:

Πίνακας 10

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΓΕΦΥΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ (ΑΔΑ:9Ι3ΗΗ-ΒΛΤ)	ΕΠ «Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή και Πολιτική Προστασία» (ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ)	15.500.000 €
2	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ 36 ΑΜΦΙΒΙΩΝ ΜΟΝΟΚΙΝΗΤΗΡΙΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ (https://hradf.com/wp-content/uploads/2022/11/169116)	ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ	130.000.000 €
3	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ (https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/sites/default/files/2023-01)	ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ	5.000.000 €
4	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΤΑΘΜΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ (https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/sites/default/files/2023-01)	ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ	30.000.000 €

⁸⁷ «Το εθνικό πρόγραμμα Πολιτικής Προστασίας «ΑΙΓΙΣ» περιλαμβάνει μια σειρά από ποικίλες αλλά και στοχευμένες παρεμβάσεις για την ενίσχυση υποδομών και τεχνικού εξοπλισμού, την αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρωπίνων πόρων και του γνωσιακού υπόβαθρου, την ενσωμάτωση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και την προώθηση της καινοτομίας στον τομέα Πολιτικής Προστασίας»
<https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/el/basiki-selida/aigis> (προσπελάστηκε την 01 Νοε 23)

A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΕΠ-ΠΕΠ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
5	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΗΡΟΖΙΝΟΦΟΡΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΗΣ (https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/sites/default/files/2023-01)	ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ	6.200.000 €
6	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΕΡΓΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΜΕΣΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ (https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/sites/default/files/2023-01)	ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ	24.000.000 €
7	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΕΡΙΠΟΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ (https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/sites/default/files/2023-01)	ΕΥΔ ΠΕΚΑ & ΠΟΛΠΡΟ	22.436.756 €
ΣΥΝΟΛΟ			233.136.756,00€

Στο πλαίσιο του προγράμματος «BMVI⁸⁸» (Αυτοματοποιημένα συστήματα επιτήρησης των συνόρων), τελούν υπό χρηματοδότηση συνολικά πέντε (5) έργα με συ-

⁸⁸ «Το μέσο για τη διαχείριση των συνόρων και τις θεωρήσεις (BMVI) αποτελεί μέρος του Ταμείου για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων (IBMF), μαζί με το μέσο για τον εξοπλισμό τελωνειακού ελέγχου (CCEI).

Το IBMF έχει συσταθεί για την περίοδο 2021-2027, συνολικού ύψους 7,37 δισ. EUR. Το τρέχον κονδύλιο που προορίζεται για το ΜΔΣΘ αντιστοιχεί σε 6,7 δισ. ευρώ για την ίδια περίοδο.

Αποστολή του ΜΔΣΘ είναι να διασφαλίσει μια ισχυρή και αποτελεσματική ευρωπαϊκή ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, εξασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο εσωτερικής ασφάλειας εντός της Ένωσης, διασφαλίζοντας παράλληλα την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό της. Το ΜΔΣΘ θα συμβάλει στην επίτευξη δύο ειδικών στόχων:

- στήριξη της αποτελεσματικής ευρωπαϊκής ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, η οποία θα εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή ως κοινή ευθύνη με τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση των συνόρων, για τη διευκόλυνση της νόμιμης διέλευσης των συνόρων, για την πρόληψη και τον εντοπισμό της παράνομης μετανάστευσης και του διασυνοριακού εγκλήματος και για την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών μετακινήσεων
- στήριξη της κοινής πολιτικής θεωρήσεων, εξασφάλιση εναρμονισμένης προσέγγισης όσον αφορά την έκδοση θεωρήσεων και διευκόλυνση των νόμιμων ταξιδιών, συμβάλλοντας παράλληλα στην πρόληψη των μεταναστευτικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια».

https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/borders-and-visa-funds/integrated-border-management-fund-border-management-and-visa-instrument-2021-27_el (προσπελάστηκε στις 02 Νοε 23)

ολικό Π/Υ ύψους 56.614.600,00 € και αφορούν στις προμήθειες Οχημάτων Επιτήρησης Παντός Εδάφους, Συστημάτων Επιτήρησης Θαλασσιών Συνόρων, Συστημάτων Μη Επανδρωμένων Αεροσκαφών, Μέσων Ηλεκτρονικής Επιτήρησης και Εξοπλισμού Έρευνας και Διάσωσης (SAR). Αναλυτικότερα όπως στον παρακάτω πίνακα 11.

Πίνακας 11

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ	ΜΔΣΘ/ΒΜΒΙ 2021-2027»	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΔΑΦΟΥΣ (https://tamey.gov.gr/bmvi2021-2027/calls/011/)	«ΕΥΣΥΔ ΜΕΥ Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ/ΒΜΒΙ) 2021-2027» (- Έκδοση Πρόσκλησης την 29 Μαρ 23, ΑΔΑ: 6ΞΛ46ΜΔΨΟ-ΟΝ4)	13.939.000,00 €
2	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ (https://tamey.gov.gr/bmvi2021-2027/calls/grant-agreements/6001101/)	«ΕΥΣΥΔ ΜΕΥ ΜΔΣΘ 2021-2027», (ΑΔΑ:6ΙΜΩ46ΜΔΨΟ-Π78)	21.000.000,00 €
3	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΗ ΕΠΑΝΔΡΩΜΕΝΩΝ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ (https://tamey.gov.gr/bmvi-2021-2027/calls/013/)	«ΕΥΣΥΔ ΜΕΥ ΜΔΣΘ 2021-2027», ΑΔΑ:6ΦΒ946ΜΔΨΟ-7ΛΣ	3.919.600,00 €
4	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΕΣΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ (https://tamey.gov.gr/bmvi-2021-2027/calls/012/)	«ΕΥΣΥΔ ΜΕΥ ΜΔΣΘ 2021-2027», ΑΔΑ: 9Π7546ΜΔΨΟ-3ΚΓ	17.153.000,00 €
5	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΩΣΗΣ (SAR), https://tamey.gov.gr/bmvi-2021-2027/calls/025/	«ΕΥΣΥΔ ΜΕΥ ΜΔΣΘ 2021-2027», ΑΔΑ: 9Ο7Α46ΜΔΨΟ-ΡΝΞ	603.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			56.614.600,00€

Στο πλαίσιο του προγράμματος «ΗΛΕΚΤΡΑ⁸⁹» έχουν υποβληθεί προτάσεις⁹⁰ για τη χρηματοδότηση, συνολικά 5 δράσεων με συνολικό Π/Υ ύψους **71.925.569,65 €** οι οποίες αφορούν την ενεργειακή αναβάθμιση των κτηριακών εγκαταστάσεων του ΥΠΕΘΑ, του 401 ΓΣΝΑ, της ΣΣΕ, της ΣΜΥΝ και της Διοίκησης Υποβρυχίων «ΠΡΩΤΕΥΣ».

3.9 Ενέργειες για την Υλοποίηση Έργου ΕΣΠΑ

Για την υλοποίηση ενός έργου ή προμήθειας μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων του ΕΣΠΑ, αλλά και των λοιπών Ταμείων, απαιτείται μια σειρά ενεργειών. Ομαδοποιώντας τις ενέργειες διακρίνονται τρεις φάσεις-στάδια:

- Προετοιμασία-ωρίμανση του έργου προκειμένου να ληφθεί πρόσκληση από την αρμόδια αρχή.
- Ενέργειες για την τελική ένταξη του έργου
- Ενέργειες από την ένταξη μέχρι τη συμβασιοποίηση

Στους παρακάτω τρεις πίνακες, αναλύονται οι επιμέρους ενέργειες σε κάθε στάδιο. Οι εν λόγω πίνακες συντάχθηκαν με βάση την αποκτηθείσα εμπειρία των επιτελών του ΥΠΕΘΑ/ΓΔΟΣΥ/ΔΙΔΕΑΠ και από τη θητεία μου στη Διεύθυνση Προμηθειών του Στρατού Ξηράς.

Στον πίνακα 12 απαριθμούνται οι ενέργειες για τη λήψη της πρόσκλησης:

Πίνακας 12

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
1	Αξιολόγηση Ωρίμανσης Έργων Γενικών Επιτελείων	ΔΙΔΕΑΠ	Ύπαρξη Τυποποιημένου Εντύπου, Μελέτης Σκοπιμότητας, Τεχνικών Προδιαγραφών, Σχεδίου Τεύχους Δημοπράτησης
2	Αξιολόγηση Επιλεξιμότητας Έργων που είναι Ώριμα (Α ή Β)	ΔΙΔΕΑΠ	

⁸⁹ «Το Πρόγραμμα «ΗΛΕΚΤΡΑ» σκοπεύει στην ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων του Δημόσιου τομέα προωθώντας τον υποδειγματικό ρόλο του Δημοσίου στον τομέα της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων. Οι προς διάθεση πόροι του προγράμματος είναι 640.000.000 €, ενώ με την αναμενόμενη μόχλευση θα αγγίζουν το ποσό του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ. Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, από πόρους του ιδίου και πόρους προερχόμενους από δανειακή σύμβαση μεταξύ αυτού και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, καθώς και από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας». <https://hlekttra.gov.gr/home> (προσπελάστηκε στις 02 Νοε 23)

⁹⁰<https://www.mod.mil.gr/programma-ilektra-energeiaki-anavathmisi-ktiria-ypourgeiou-ethnikis-amynas/> (προσπελάστηκε στις 02 Νοε 23)

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
3	Έλεγχος δυνατότητας υπαγωγής/ένταξης σε Άξονες Προτεραιότητας/Στόχους Τομεακών/Περιφερειακών Προγραμμάτων	ΔΙΔΕΑΠ	
4	Προέγκριση από Επιτελική Δομή Αρμόδιου Υπουργείου	ΔΙΔΕΑΠ	
5	Προέγκριση από Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής, Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας κλπ	ΔΙΔΕΑΠ	
6	Εκδήλωση Ενδιαφέροντος σε Διαχειριστική Αρχή Τομεακού/Περιφερειακού Προγράμματος	ΔΙΔΕΑΠ	
7	Τεχνικές Συναντήσεις με Διαχειριστική Αρχή, Επιτελικές Δομές	ΔΙΔΕΑΠ	Εξασφάλιση Λοιπών Προαπαιτούμενων (Ιδιοκτησιακό Καθεστώς, Περιβαλλοντικές Αδειοδοτήσεις, Σύνταξη Τεχνοοικονομικής Μελέτης κτλ)
8	Ενημέρωση Ειδικού Γραμματέα Ε-ΣΠΑ (ΕΤΠΑ, ΤΣ)	ΔΙΔΕΑΠ	
9	Έκδοση Πρόσκλησης	Διαχειριστική Αρχή Τομεακού/Επιχειρησιακού Προγράμματος	

Στον πίνακα 13 απαριθμούνται οι ενέργειες από τη λήψη της πρόσκλησης μέχρι την τελική ένταξη του έργου:

Πίνακας 13

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
1	Έκδοση Πρόσκλησης	Διαχειριστική Αρχή Τομεακού/Επιχειρησιακού Προγράμματος	
2	Έλεγχος Δικαιολογητικών Πρόσκλησης προς Υποβολή	ΔΙΔΕΑΠ	
3	Ενημέρωση Γενικών Επιτελείων, Έναρξη Συλλογής Δικαιολογητικών Πρόσκλησης	ΔΙΔΕΑΠ	
4	Σύνταξη Αιτήματος Χρηματοδότησης	ΔΙΔΕΑΠ	
5	Σύνταξη Τεχνικού Δελτίου Πράξης	ΔΙΔΕΑΠ	

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
6	Συλλογή Στοιχείων που τεκμηριώνουν την αρμοδιότητα του δικαιούχου	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
7	Έκδοση Απόφασης αρμόδιου συλλογικού οργάνου για την υποβολή της πρότασης	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης. αναφέρεται ο προϋπολογισμός του έργου, η πρόταση κάλυψης της χρηματοδότησης του από το ΕΣΠΑ μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος και του άξονα προτεραιότητας της πρόσκλησης
8	Έκδοση Κανονιστικού πλαισίου ορισμού του φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
9	Σύνταξη Τεχνικών Προδιαγραφών	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης.
10	Σύνταξη Προϋπολογισμού Δημοπράτησης	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
11	Σύνταξη Τυποποιημένου χρονοδιαγράμματος για εκτίμηση ρεαλιστικότητας του χρονοδιαγράμματος	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης. Από το στάδιο κατάθεσης της πρότασης (όπως αυτή αναγράφεται στην πρόσκληση-διαγωνιστική διαδικασία μέχρι τελικής ολοκλήρωσης)
12	Αποτελέσματα έρευνας αγοράς και σχετική τεκμηρίωση για υποέργα προμηθειών	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης.
13	Σύνταξη Τεύχους δημοπράτησης (Σχέδιο ή εγκεκριμένα τεύχη)	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
14	Σύνταξη έκθεσης τεκμηρίωσης εξασφάλισης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
15	Σύνταξης Μελέτης σκοπιμότητας (Προμήθειες)	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης.
16	Έκδοση Βεβαίωσης ανάληψης λειτουργίας και συντήρησης του έργου	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
17	Σύνταξη Εγκριτικών αποφάσεων μελετών	ΓΕ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης
18	Διοικητική Ικανότητα/Οργανωτική δομή και διαδικασίες	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Τεχνικού Δελτίου Πράξης

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ		
19	Διοικητική Ικανότητα/Διαδικασίες διαχείρισης και υλοποίησης έργων	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
20	Επιχειρησιακή Ικανότητα/Ομάδα έργου & υλοποίηση συναφών έργων	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
21	Επιχειρησιακή Ικανότητα/Εμπειρία στην υλοποίηση συναφών έργων	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
22	Σύνταξη Βεβαίωσης μη παραγωγής εσόδων	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
23	Σύνταξη Βεβαίωσης ότι δεν υπάρχει χρηματοδότηση από άλλη πηγή	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
24	Σύνταξη Υπεύθυνης Δήλωσης για καθεστώς ΦΠΑ Δικαιούχου	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
25	Υποβολή θεσμικού κειμένου για Συντήρηση	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
26	Σύνταξη Βεβαίωσης για το χώρο φύλαξης του προς προμήθεια εξοπλισμού	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
27	Ανάλυση Υπολογισμού Καθαρών Εσόδων	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
28	Υποβολή καθορισμού καθηκόντων εμπλεκομένων	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
29	Σύνταξη Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
30	Έκδοση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης	ΔΙΔΕΑΠ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
31	Υποβολή Στοιχείων Ιδιοκτησιακού Καθεστώτος	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
32	Σύνταξη Προμελετών (Τεχνικά Έργα)	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης.	Τεχνικού	Δελτίου
33	Έκδοση ΠΕΑ (Τεχνικά Έργα)	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
34	Σύνταξη Μελετών (Τεχνικά Έργα)	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης. Μαζί με έγκριση μελέτης	Τεχνικού	Δελτίου
35	Σύνταξη Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης	ΓΕ	Συνημμένο Πράξης	Τεχνικού	Δελτίου
36	Έλεγχος Συνόλου Δικαιολογητικών	ΔΙΔΕΑΠ			
37	Υποβολή Συνόλου Δικαιολογητικών στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ΕΣΠΑ	ΔΙΔΕΑΠ	ΟΠΣ. Προθεσμία Υποβολής αυστηρά όπως αναγράφεται στην πρόσκληση.		
38	Αίτημα Συμπληρωματικών Στοιχείων/Διευκρίσεων από Διαχειριστική Αρχή	Διαχειριστική Αρχή Τομεακού/	Κατά περίπτωση.		

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
		Επιχειρησιακού Προγράμματος	
39	Υποβολή Συμπληρωματικών Στοιχείων/Διευκρίσεων στην Διαχειριστική Αρχή	ΔΙΔΕΑΠ	ΟΠΣ
40	Έκδοση Απόφασης Ένταξης	Διαχειριστική Αρχή Τομεακού/Επιχειρησιακού Προγράμματος	

Τέλος στον πίνακα 14 φαίνονται οι ενέργειες του τελικού σταδίου, από την ένταξη μέχρι τη συμβασιοποίηση του έργου/προμήθειας.

Πίνακας 14

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
1	Κοινοποίηση Απόφασης Ένταξης στα ΓΕ, Έναρξη Συλλογής Δικαιολογητικών Προέγκρισης	ΔΙΔΕΑΠ	
2	Έναρξη Δημόσιας Διαβούλευσης στο Ε-ΣΗΔΗΣ	ΔΙΔΕΑΠ	Το ελάχιστο 20 ημέρες η διάρκειά της.
3	Συγκρότηση Επιτροπής Δημόσιας Διαβούλευσης	ΔΙΔΕΑΠ	
4	Ολοκλήρωση Διαβούλευσης, Υποβολή Πρακτικού	ΔΙΔΕΑΠ	
5	Ορισμός Αρμόδιων Φορέων Υλοποίησης Έργου	ΔΙΔΕΑΠ	
6	Ενέργειες για Υπόλογο Διαχειριστή	ΔΙΔΕΑΠ	Ο υπόψη διαχειριστής θα είναι από ΥΠΕΘΑ ή από Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Περιφέρειας
7	Σύνταξη Τελικού Τεύχους Δημοπράτησης, Περίληψης Τεύχους Δημοπράτησης	ΓΕ	Σύνταξη ή διαφορετικά Έγκριση από Αναθέτουσα Αρχή
8	Σύνταξη Έντυπου Συμμόρφωσης Προδιαγραφών	ΓΕ	Από φορέα σύνταξης/έγκρισης προδιαγραφών
9	Σύνταξη e-notice	Αναθέτουσα Αρχή ή Φορέας Υλοποίησης	
10	Σύνταξη ΕΕΕΣ	Αναθέτουσα Αρχή ή Φορέας Υλοποίησης	
11	Σύνταξη Σχεδίου Σύμβασης	Αναθέτουσα Αρχή ή Φορέας Υλοποίησης	
12	Έλεγχος Συνόλου Δικαιολογητικών	ΔΙΔΕΑΠ	

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
13	Υποβολή Συνόλου Δικαιολογητικών στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ΕΣΠΑ	ΔΙΔΕΑΠ	
14	Αίτημα Συμπληρωματικών Στοιχείων/Διευκρίσεων από Διαχειριστική Αρχή	Διαχειριστική Αρχή	
15	Υποβολή Συμπληρωματικών Στοιχείων/Διευκρίσεων στην Διαχειριστική Αρχή	ΔΙΔΕΑΠ	Συνήθως εντός 10 ημερών
16	Έκδοση Θετικής Γνώμης Ελέγχου Νομιμότητας	Διαχειριστική Αρχή	
ΔΙΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ			
17	Αποστολή από τη ΔΙΔΕΑΠ των Εγκεκριμένων Αρχείων (από την Αρμόδια Διαχειριστική Αρχή) στην Αναθέτουσα Αρχή για Έναρξη Διαγωνισμού	ΔΙΔΕΑΠ	
18	Λήψη Εντολής Διενέργειας Προμήθειας από Αναθέτουσες Αρχές (ΑΑ)	Αναθέτουσα Αρχή	
19	Δημοσίευση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην ιστοσελίδα ΔΙΔΕΑΠ & ΓΕ	ΔΙΔΕΑΠ & ΓΕ	
20	Υποβολή των προσφορών μετά των δικαιολογητικών ποιοτικής επιλογής και τεχνικής / οικονομικής προσφοράς (Ανοιχτή Διαδικασία)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
21	Διαδικασία αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής και τεχνικών προσφορών	Αναθέτουσα Αρχή	
22	Διαδικασία αξιολόγησης οικονομικών προσφορών	Αναθέτουσα Αρχή	
23	Λήψη και κοινοποίηση απόφασης γνωμοδοτικού οργάνου για την επικύρωση των αποτελεσμάτων των σταδίων	Αναθέτουσα Αρχή	
24	Διοικητικές Προσφυγές (υποχρεωτικός χρόνος αναμονής)		
25	Έγγραφο ειδοποίηση για την υποβολή δικαιολογητικών κατακύρωσης από «προσωρινό ανάδοχο»	Αναθέτουσα Αρχή	
26	Έλεγχος αποδεικτικών εγγράφων νομιμοποίησης και πρωτότυπων/αντιγράφων δικαιολογητικών απόδειξης μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού (Α.73 & Α.74) και πλήρωσης κριτηρίων ποιοτικής επιλογής(Α.75 έως Α.78). με την υπογραφή κατακυρωτικής απόφασης από τον Έχοντα την Οικονομική Αρμοδιότητα	Αναθέτουσα Αρχή	

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
27	Επικύρωση των ως άνω αποτελεσμάτων ελέγχου με την υπογραφή / έκδοση κατακυρωτικής απόφασης από τον Έχοντα την Οικονομική Αρμοδιότητα	Αναθέτουσα Αρχή	
28	Η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί αμέσως την απόφαση κατακύρωσης	Αναθέτουσα Αρχή	
29	Προθεσμίες άσκησης των προβλεπόμενων στις κείμενες διατάξεις βοηθημάτων και μέσων στο στάδιο της προδικαστικής και δικαστικής προστασίας και από τις αποφάσεις αναστολών επί αυτών	Αναθέτουσα Αρχή	
ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ			
30	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου Εντολής Διενέργειας Διαγωνισμού με στοιχεία Δημοσιότητας	Αναθέτουσα Αρχή	
31	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου Συγκρότησης Συλλογικών Οργάνων με στοιχεία Δημοσιότητας	Αναθέτουσα Αρχή	
32	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Διευκρινίσεις και Απαντήσεις	Αναθέτουσα Αρχή	
33	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Αποδεικτικό Παραλαβής Φακέλων Συμμετεχόντων	Αναθέτουσα Αρχή	
34	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Στάδιο Αποσφράγισης Δικαιολογητικών Συμμετοχής – Τεχνικής Προσφοράς	Αναθέτουσα Αρχή	
35	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Στάδιο Αποσφράγισης Οικονομικής Προσφοράς	Αναθέτουσα Αρχή	
36	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Αποδεικτικό Παραλαβής Φακέλου Δικαιολογητικών Κατακύρωσης	Αναθέτουσα Αρχή	
37	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Στάδιο Αποσφράγισης Δικαιολογητικών Κατακύρωσης	Αναθέτουσα Αρχή	
38	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Αντίγραφο Σχεδίου Κατακύρωσης	Αναθέτουσα Αρχή	
39	Προετοιμασία και υποβολή στη ΔΙΔΕΑΠ Φακέλου: Αντίγραφο Σχεδίου Σύμβασης	Αναθέτουσα Αρχή	
40	Έλεγχος Συνόλου Δικαιολογητικών Φακέλων	ΔΙΔΕΑΠ	
41	Υποβολή Συνόλου Δικαιολογητικών στο Ελεγκτικό Συνέδριο- Ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου	Αναθέτουσα Αρχή	

A/A	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡ/ΣΕΙΣ
42	Υποβολή Συνόλου Δικαιολογητικών στην Διαχειριστική Αρχή – Έλεγχος Νομιμότητας	ΔΙΔΕΑΠ	Προθεσμία σε ημέρες: 30
43	Αίτημα Συμπληρωματικών Στοιχείων/Διευκρίσεων από Διαχειριστική Αρχή	Διαχειριστική Αρχή	
44	Υποβολή Συμπληρωματικών Στοιχείων/Διευκρίσεων στην Διαχειριστική Αρχή	ΔΙΔΕΑΠ	
45	Έκδοση Απόφασης (Θετική Γνώμη)	Διαχειριστική Αρχή	
46	Υπογραφή σύμβασης		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Συμπεράσματα-Προτάσεις

4.1 Γενικά

Στον δρόμο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η οποία αποτελεί τον κυρίαρχο στόχο της ΕΕ, καθορίζονται επιμέρους στόχοι, που η επίτευξή τους, προϋποθέτει τη χάραξη και την υλοποίηση κοινών πολιτικών. Η υλοποίηση μιας κοινοτικής πολιτικής μεταφράζεται, στη θέσπιση χρηματοδοτικών και νομοθετικών εργαλείων και στη διάθεσή τους στα κράτη-μέλη.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία ή τα «Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία» αφορούν στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, στο Ταμείο Συνοχής και στα επενδυτικά ταμεία, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας.

Μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ, ιδιαίτερη θέση κατέχει η «περιφερειακή» πολιτική ή πολιτική «συνοχής», η οποία από το 1975 υπηρετεί τον στόχο της μείωσης των οικονομικών και κοινωνικών διαφορών μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ με την ίδρυση και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, από το 1992 την προαγωγή της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών και από το 2007 την αρμονική ανάπτυξη, την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

4.2 Τα Πολυετή Προγράμματα (ΚΠΣ, ΕΣΠΑ)

Ορόσημο για την «πολιτική συνοχής» της ΕΕ αποτελεί το έτος 1988, οπότε η συμφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, εισήγαγε τα πολυετή δημοσιονομικά πλαίσια και τον πολυετή προγραμματισμό των δαπανών. Πρόδρομος των εν λόγω πολυετών δημοσιονομικών πλαισίων είναι τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα, με τα οποία, διαφορετικά δημοσιονομικά-χρηματοδοτικά εργαλεία συνεργάστηκαν για τη χρηματοδότηση πολυετούς προγράμματος. Αποτελεί ορόσημο διότι, *«ο προγραμματισμός της περιφερειακής ανάπτυξης εντάσσεται στο πλαίσιο ανάπτυξης του ευρωπαϊκού χώρου⁹¹»*.

Από το 1988 μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρωθεί πέντε πολυετή δημοσιονομικά πλαίσια ή προγραμματικές περίοδοι, ως εξής: Α΄ ΚΠΣ 1989-1993, Β΄ ΚΠΣ 1994-1999, Γ΄ ΚΠΣ 2000-2006, Α΄ ΕΣΠΑ 2007-2013, Β΄ ΕΣΠΑ 2014-2020 και έχει αρχίσει η έκτη

⁹¹ Βλ. Πετράκος Γ. – Ψυχάρης Γ., όπ.π. (υποσημ.15), σελ. 495

Γ΄ ΕΣΠΑ 2021-2027. Σε αυτές τις περιόδους η Ελλάδα και οι περιφέρειές της έγιναν αποδέκτες σημαντικών πόρων, οι οποίοι έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της χώρας και στη δημιουργία ενός διαφορετικού οικονομικού περιβάλλοντος.

Η ΕΕ για κάθε προγραμματική περίοδο καθορίζει τον στρατηγικό στόχο και θεσπίζει το θεσμικό πλαίσιο, τον κανονισμό υλοποίησης της διαρθρωτικής πολιτικής με τον οποίο θα λειτουργήσουν τα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Τα κράτη-μέλη, λαμβάνοντας υπόψη, τον στρατηγικό στόχο, τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ και τον κανονισμό συμμετοχής των διαρθρωτικών ταμείων, εκπονούν το Σχέδιο Ανάπτυξης, το οποίο υποβάλλουν στην Επιτροπή για έγκριση, για να προκύψει το «δημοσιονομικό συμβόλαιο» μεταξύ της Επιτροπής και της κάθε εθνικής κυβέρνησης, για τους άξονες δράσης που θα υλοποιηθούν με τα επιμέρους επιχειρησιακά προγράμματα και περαιτέρω τα μέτρα-έργα, εντός της προγραμματικής περιόδου.

Οι στρατηγικοί στόχοι, των προγραμματικών περιόδων που προηγήθηκαν έχουν ως εξής:

- Α΄ ΚΠΣ, 1989-1993: Εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς, προετοιμασία για απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς και ελεύθερη μετακίνηση εργαζομένων.
- Β΄ ΚΠΣ, 1994-1999: Προετοιμασία χωρών για τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) και εισαγωγή κοινού νομίσματος.
- Γ΄ ΚΠΣ, 2000-2006: «Ατζέντα 2000: Για μια ισχυρότερη και ευρύτερη Ένωση».
- Α΄ ΕΣΠΑ, 2007-2013: «Στρατηγική της Λισαβόνας», η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης.
- Β΄ ΕΣΠΑ, 2014-2020: «Ευρώπη 2020» για την «έξυπνη, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη ανάπτυξη».

Το ΚΠΣ αντικαθίσταται από το ΕΣΠΑ, Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης την περίοδο 2014-2020 και το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027 για την τρέχουσα περίοδο. Το ΕΣΠΑ, όπως και το ΚΠΣ, συντάσσεται από

το κράτος –μέλος και κατόπιν συνεργασίας με την Επιτροπή που καλείται πλέον «εταιρική σχέση», με τη συμμετοχή όλων των φορέων του κράτους-μέλους, προκύπτει το δημοσιονομικό συμβόλαιο, για την υλοποίηση των στόχων σε εθνικό επίπεδο.

Για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ, σύμφωνα με τους κανονισμούς της ΕΕ, διαμορφώθηκαν σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο του Α΄ ΕΣΠΑ, δομές, όργανα, υπηρεσίες, μηχανισμοί και λειτουργίες που συμπληρώθηκαν ή βελτιώθηκαν στα επόμενα ΕΣΠΑ, τα κυριότερα των οποίων είναι:

«**Διαχειριστική Αρχή**», για τη διαχείριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

«**Αρχή Πιστοποίησης**», για τις πληρωμές.

«**Αρχή Ελέγχου**», για τον έλεγχο της ουσιαστικής διαχείρισης και του ελέγχου, η οποία είναι εθνική, περιφερειακή, ή τοπική δημόσια αρχή, ή οντότητα, που ορίζεται από το κράτος-μέλος για κάθε ένα ή περισσότερα ΕΠ και είναι λειτουργικά ανεξάρτητη από τις προηγούμενες δύο αρχές».

«**Επιτροπή Παρακολούθησης**» για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, σε συμφωνία με τη Διαχειριστική Αρχή.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: έγγραφο το οποίο καταρτίζεται από τα αρμόδια Υπουργεία, περιφέρειες και τους λοιπούς αρμόδιους φορείς.

Πράξη: έργο ή ομάδα έργων που επιλέγονται από τη διαχειριστική αρχή του οικείου επιχειρησιακού προγράμματος ή με ευθύνη της, σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται από την επιτροπή παρακολούθησης και υλοποιούνται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους.

Δικαιούχος: δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός, φορέας ή επιχείρηση, αρμόδιος για την έναρξη ή την έναρξη και υλοποίηση πράξεων.

Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ): το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, όπου καταχωρούνται τα δεδομένα που αφορούν στα προγράμματα, στις επενδύσεις του επενδυτικού νόμου και στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Εθνική Αρχή Συντονισμού: Η Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Διάσκεψη των Προέδρων: της οποίας προεδρεύει ο εκάστοτε Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, αποτελείται από τους Προέδρους των Επιτροπών Παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, τους Προέδρους των Επιτροπών Παρακολούθησης των

Προγραμμάτων «Αγροτικής Ανάπτυξης» και «Αλιείας», τους αιρετούς Περιφερειάρχες, τους Γενικούς ή Ειδικούς Γραμματείς των αρμόδιων Υπουργείων και τους εκπροσώπους της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και της Αρχής Πιστοποίησης.

Διυπουργική Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων, η οποία αποτελείται από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Η προκήρυξη πράξεων, περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται και τους όρους για την αξιολόγηση των προτάσεων. Δικαίωμα υποβολής προτάσεων προς ένταξη σε επιχειρησιακό πρόγραμμα έχει κάθε δικαιούχος, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις προκηρύξεις πράξεων. Ο δικαιούχος παρέχει στις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την αξιολόγηση και τη μετέπειτα παρακολούθηση του έργου, μεταξύ αυτών αιτιολόγηση της σκοπιμότητας του έργου, προϋπάρχουσες ενέργειες για την ωρίμανσή του, προϋπολογισμό με την απαραίτητη τεκμηρίωση, κατάλογο συμβάσεων που προτίθεται να συνάψει, τρόπο ανάθεσης και χρονική διάρκεια του έργου. Η διαχειριστική αρχή προβαίνει σε αξιολόγηση και έλεγχο πληρότητας των υποβαλλόμενων προτάσεων.

Η ένταξη των πράξεων στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, γίνεται κατόπιν απόφασης του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα στον οποίο υπάγεται η ειδική υπηρεσία διαχείρισης του επιχειρησιακού προγράμματος ή του Γενικού Γραμματέα στον οποίο υπάγεται η ενδιάμεση διαχειριστική αρχή, ή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

Ο νόμιμος εκπρόσωπος του δικαιούχου υπογράφει το σύμφωνο αποδοχής των όρων της απόφασης ένταξης.

Για την αποτελεσματική και αποδοτική διοίκηση και διαχείριση των έργων που χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ ο Δικαιούχος, είναι απαραίτητο να επιβεβαιώνει την επάρκειά του, πληρώντας το ελληνικό πρότυπο (ΕΠ) ΕΛΟΤ 1429 «*Διαχειριστική επάρκεια οργανισμών για την υλοποίηση έργων δημόσιου χαρακτήρα – απαιτήσεις*».

Για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των Υπουργείων, ως προς την εξειδίκευση του σχεδιασμού των πολιτικών και την υλοποίηση των έργων σε σχέση με τα ΕΠ του ΕΣΠΑ, το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, προέβλεψε την «**Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ**» του κάθε Υπουργείου. Οι Επιτελικές Δομές του κάθε Υπουργείου έχουν αρμοδιότητα από τον σχεδιασμό των τομεακών πολιτικών μέχρι και την υλοποίηση των έργων. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια κάθετη δομή, με σκοπό την επίτευξη των στόχων της χώρας.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, για την υλοποίηση της πολιτικής συνοχής της Ελλάδας προβλέφθηκαν 7 τομεακά και 13 περιφερειακά προγράμματα και υιοθετήθηκαν 11 Θεματικοί Στόχοι για την ανάπτυξη της χώρας. Οι κυριότερες στοχεύσεις αφορούν στην Έρευνα την Τεχνολογία και την Καινοτομία, στην πρόσβαση σε ΤΠΕ, στη μείωση της εκπομπής ρύπων, στην πρόληψη των κινδύνων λόγω της κλιματικής αλλαγής, στις υποδομές, στην απόκτηση δεξιοτήτων και στην αποτελεσματική δημόσια διοίκηση.

4.3 Οι Ένοπλες Δυνάμεις και η Ελληνική Κοινωνία

Οι Ένοπλες Δυνάμεις αποτελούν έναν από τους πυλώνες ισχύος μιας χώρας. Η αποστολή των ελληνικών ΕΔ είναι η *«εξασφάλιση της άμυνας της Χώρας, η υπεράσπιση της Εθνικής Ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Πατρίδας»*.

Παράλληλα με την εκτέλεση της αποστολής τους, επιτελούν πολύπλευρο κοινωνικό έργο σε όλη την επικράτεια, δραστηριοποιούμενες σε πλήθος τομέων για την προαγωγή του αισθήματος ασφάλειας και κοινωνικής συνοχής και την προώθηση σχέσεων συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες.

Το κοινωνικό αποτύπωμα των ΕΔ, διαχρονικά, αφορά στους τομείς:

- Πυρόσβεση-Πυροπροστασία
- Αεροδιακομιδές
- Υγεία-Περίθαλψη
- Φυσικές καταστροφές
- Έργα υποδομής
- Παιδεία και αθλητισμός
- Πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις

Με τη λεπτομερή παράθεση των δράσεων των Ενόπλων Δυνάμεων, στο κεφάλαιο 3, εκτιμάται ότι δεν είναι υπερβολή να αναφερθεί πως οι ΕΔ έχουν κερδίσει το στοίχημα του στόχου *«περισσότερο κοντά στους πολίτες»*.

Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια η συνδρομή των ΕΔ, στις τεράστιες προκλήσεις που κλήθηκε να διαχειριστεί η ελληνική κοινωνία, όπως αυτή της πανδημίας covid-19, του μεταναστευτικού-προσφυγικού και των καταστροφικών φαινομένων λόγω της κλιματικής κρίσης (πυρκαγιές, πλημμύρες), είναι η μεγαλύτερη απόδειξη του προαναφερόμενου ισχυρισμού.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις πετυχαίνουν όλα τα προαναφερόμενα διότι ως οργανισμός λειτουργεί σε πολλά επίπεδα και διαστάσεις. Διαθέτουν προσωπικό που εξελίσσεται σε καθαρά στρατιωτικό πεδίο αλλά και σε πολυδιάστατο επιστημονικό. Έχουν τη δυνατότητα να λειτουργούν αυτόνομα από το διοικητικό-οργανωτικό-επιτελικό επίπεδο στο επιχειρησιακό επί του πεδίου. Δεν διαθέτουν μόνο στρατιωτικές μονάδες προσανατολισμένες στην κύρια αποστολή τους, αλλά και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε επίπεδο ανώτατης εκπαίδευσης, στρατιωτικά νοσοκομεία με δυνατότητες εφάμιλλες αυτών του δημοσίου συστήματος υγείας, στρατιωτικά εργοστάσια με πιστοποιημένες δυνατότητες. Οι υποδομές που χρησιμοποιούν οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν αφορούν μόνο σε κάποια κτήρια και στρατόπεδα αλλά σε μεγάλα οδικά δίκτυα, λιμάνια και αεροδρόμια. Τέλος, η χρήση της ψηφιακής αλλά και της διαστημικής τεχνολογίας είναι πεδίο οικείο για τους ανθρώπους των Ενόπλων Δυνάμεων.

4.4 Οι Ένοπλες Δυνάμεις και τα Α΄ και Β΄ ΕΣΠΑ

Η «περιφερειακή» πολιτική για την αρμονική ανάπτυξη, την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων της, δεν αφήνει περιθώρια σχέσης ΕΔ και των Ταμείων των ΕΣΠΑ, όπως συμβαίνει με τα Διακρατικά Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ερευνητικής και Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΔΟ-ΠΕΑΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (European Defence Fund – EDF).

Οι σκοποί και οι στόχοι της πολιτικής συνοχής, δεν αφήνουν πεδίο δράσης για τις ΕΔ. Από αυτό γίνεται κατανοητός ο λόγος που το Υπουργείο Άμυνας δεν συμμετείχε στον σχεδιασμό των ΚΠΣ αρχικά και των ΕΣΠΑ στη συνέχεια, ούτε υπήρξε ποτέ αρμόδιο Υπουργείο για κάποιο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Ο μόνος τρόπος συμμετοχής των ΕΔ στα ΕΣΠΑ είναι ως δικαιούχος έργου, ενταγμένου σε τομεακό επιχειρησιακό ή περιφερειακό πρόγραμμα. Για να ενταχθεί το έργο σε κάποιο πρόγραμμα θα πρέπει να είναι πλήρως τεκμηριωμένο και φυσικά να μην είναι στρατιωτικού χαρακτήρα αλλά κοινωνικά ωφέλιμο και να υπηρετεί τους στόχους της ΕΕ και της Ελλάδας, όπως διατυπώνονται στο «δημοσιονομικό συμβόλαιο».

Οι ΕΔ άρχισαν να συμμετέχουν στα ΕΣΠΑ, μετά το 2007, οπότε και συγκροτήθηκε στην Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης (ΓΔΟΣΥ) του ΥΠΕΘΑ, η Διεύθυνση Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΔΙΔΕΑΠ) έχοντας τον ρόλο του νόμιμου εκπροσώπου των ΕΔ και διαθέτοντας την απαραίτητη και αναγκαία πιστοποίηση διαχειριστικής επάρκειας.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, με δικαιούχο τις ΕΔ, εντάχθηκαν 8 έργα σε τομεακά προγράμματα και 2 σε περιφερειακά. Ειδικότερα, από τα τομεακά τα 4 έργα εντάχθηκαν στο «ΕΠ Ψηφιακή Σύγκληση», 3 έργα στο «ΕΠ Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξης» και 1 έργο στο «ΕΠ Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και από τα περιφερειακά, 1 έργο στο ΠΕΠ Κρήτης – Νήσων Αιγαίου, 1 έργο στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων.

Το οικονομικό αποτύπωμα ανήλθε στο Α΄ ΕΣΠΑ στο ύψος των 19.320.130,00 €, ενώ στο Β΄ ΕΣΠΑ ανήλθε στο ύψος των 212.521.194,90 €. Κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, χρηματοδοτήθηκαν συνολικά 55 δράσεις, ενταγμένες οι 27 σε τομεακά και οι 28 σε περιφερειακά προγράμματα, υπηρετώντας 5 Θεματικούς Στόχους της Ελλάδας και ειδικότερα αυτούς της βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους, της προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων, της διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος και προώθησης της αποδοτικής χρήσης των πόρων, της προώθησης των βιώσιμων μεταφορών και άρσης των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων και της ενίσχυσης της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης. Υλοποιήθηκαν έργα ενεργειακών αναβαθμίσεων κτηριακών εγκαταστάσεων (Διοικητήρια, Στρατιωτικά Νοσοκομεία, Παραγωγικές Σχολές κ.α.), προμήθειας μηχανημάτων διαφόρων τύπων στο πλαίσιο του Σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (μηχανήματα ΜΧ, γέφυρες τύπου Μπέλεϋ, πυροσβεστικά οχήματα), προμήθειας συστημάτων για την αναβάθμιση υποδομών αεροδρομίων, αεροπορικών μέσων, ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού στρατιωτικών νοσοκομείων, ψηφιακής αναβάθμισης υπηρεσιών και ψηφιοποίησης αρχείων, καθώς και σε παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης Πολιτικού Προσωπικού του ΥΠΕΘΑ.

Την ίδια περίοδο, η εμπλοκή των ΕΔ στο προσφυγικό, για την υποστήριξη του αρμόδιου Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, είχε ως αποτέλεσμα τη διαχείριση του συνολικού ποσού των 89.590.757,00€, από άλλα Ταμεία (ΤΕΑ-ΤΑΜΕ, ΤΑΜΕ-ΤΕΑΑΠ) πέραν των Ταμείων του ΕΣΠΑ.

Με τη συμμετοχή τους στα ΕΣΠΑ οι ΕΔ αφενός συμβάλλουν στις προσπάθειες της Ελλάδας για τη μεγαλύτερη απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων, καθώς κατά το Β΄ ΕΣΠΑ συμμετείχαν σε ποσοστό 1,1% στην απορρόφηση, προς την επίτευξη του μεγάλου στόχου της ανάπτυξης, αφετέρου επωφελούνται και οι ίδιες με τον εκσυγχρονισμό των μέσων τους, τη βελτίωση των υποδομών τους, την απόκτηση δεξιοτήτων του προσωπικού τους, την επαύξηση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων τους αλλά και

τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των εγκαταστάσεών τους. Όλα τα παραπάνω δημιουργούν μια προστιθέμενη αξία στη σχέση των ΕΔ με την κοινωνία.

Συγκριτικά, μεταξύ των Α΄ και Β΄ ΕΣΠΑ, παρατηρείται μεγάλη αύξηση της συμμετοχής των Ενόπλων Δυνάμεων, στο δεύτερο. Με αριθμητικά δεδομένα, ο αριθμός των έργων υπέρ-πενταπλασιάστηκε και το οικονομικό αποτύπωμα αυξήθηκε κατά 1000% περίπου.

Στην ανίχνευση των λόγων της αύξησης της συμμετοχής των ΕΔ στο Β΄ ΕΣΠΑ, θα καταγραφεί:

- Η έλλειψη προσανατολισμού των φορέων των ΕΔ στα χρηματοδοτικά εργαλεία του Α΄ ΕΣΠΑ
- Η έλλειψη εμπειρίας διαχείρισης προγραμμάτων του ΕΣΠΑ από τους φορείς των ΕΔ
- Η επιφύλαξη των αρμόδιων οργάνων του ΕΣΠΑ για την αξιολόγηση προτάσεων προερχόμενων από τις ΕΔ
- Η έλλειψη ολοκληρωμένων-ώριμων προτάσεων από πλευράς ΕΔ κατά την περίοδο του Α΄ ΕΣΠΑ
- Η συνειδητοποίηση μετά το 2015, από τις Περιφέρειες, για την αναγκαιότητα ενίσχυσης των ΕΔ, ως το μόνο φορέα αποτελεσματικής αντιμετώπισης των συνεπειών των έντονων καιρικών φαινομένων
- Η εμπιστοσύνη στις ΕΔ για την αποτελεσματική διαχείριση αναπτυξιακών προγραμμάτων, ιδίως μετά τη διαχείριση του μεταναστευτικού
- Η κατανόηση από πλευράς φορέων διαχείρισης των ΕΣΠΑ ότι οι τομείς δραστηριοποίησης των ΕΔ δεν είναι αμιγώς στρατιωτικού χαρακτήρα

4.5 Οι Ένοπλες Δυνάμεις και το Γ΄ ΕΣΠΑ

Με το «ΕΣΠΑ 2021-2027», οι στόχοι των πολιτικών της ΕΕ, είναι μια «πιο έξυπνη», «πιο πράσινη», «πιο διασυνδεδεμένη» «πιο κοινωνική» και περισσότερο κοντά στους πολίτες Ευρώπη.

Σε εθνικό επίπεδο, συνεπώς και για την Ελλάδα, ο στόχος πιο «έξυπνη» μεταφράζεται σε στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Πιο «πράσινη», σημαίνει βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της αυτονομίας με χρήση των ΑΠΕ για αυτοπαραγωγή και συστημάτων αποθήκευσης, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στην πρόληψη και διαχείριση

κινδύνων. Η πιο «Διασυνδεδεμένη» επιτυγχάνεται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ευρυζωνικότητα και με έξυπνα και βιώσιμα συστήματα υποδομών και μεταφορών. Περισσότερο «κοινωνική» και πιο κοντά στους πολίτες γίνεται μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και μέσω της ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των περιοχών.

Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο για την υλοποίηση της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου δεν έχει σημαντικές διαφοροποιήσεις με αυτό της προηγούμενης ως προς την αρχιτεκτονική του. Ωστόσο, αξιοσημείωτη είναι η σύσταση της Επιτροπής Σχεδιασμού Πολιτικής ΕΣΠΑ, με πρόεδρο τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων αρμόδιο για το ΕΣΠΑ, που καταδεικνύει αυξημένη εξειδίκευση και πρόθεση αύξησης του συντονισμού για αποδοτικότερη χρησιμοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων. Επίσης σχετικά με τις Ένοπλες Δυνάμεις θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Υπουργείο Άμυνας δεν είναι στη σύσταση της ΕΣΠ βασικό μέλος.

Οι ομάδες Συντονισμού του Σχεδιασμού ΕΣΠΑ και Στόχων Πολιτικής, της ΕΣΠ, πρότειναν την επίτευξη των στόχων της Ελλάδας, κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027, μέσω 8 Τομεακών Προγραμμάτων και 13 Περιφερειακών. Τα τομεακά προγράμματα είναι «Ανταγωνιστικότητα», «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», «Μεταφορές», «Πολιτική Προστασία», «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων», «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση», «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα». Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά στα τομεακά προγράμματα περιλαμβάνεται η «πολιτική προστασία».

Μέχρι σήμερα, με τις Ένοπλες Δυνάμεις, ως δικαιούχος, έχουν ενταχθεί στο τομεακό πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία» 7 πράξεις με συνολικό Π/Υ ύψους 233.136.756,00 €. Οι πράξεις της νέας προγραμματικής περιόδου δεν αφορούν μόνο σε έργα-προμήθειες για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, αλλά και σε έργα για την πρόληψη και την έγκαιρη προειδοποίηση. Η συμμετοχή των ΕΔ στο Γ' ΕΣΠΑ, έχει ξεπεράσει ήδη την αντίστοιχη στο Β' ΕΣΠΑ, σε μεγέθη οικονομικά.

Πέραν των Ταμείων του ΕΣΠΑ, τελούν υπό χρηματοδότηση από άλλα Ταμεία, όπως το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων και Ταμείο Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων, για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, συνολικά πέντε 5 έργα με συνολικό Π/Υ ύψους 56.614.600,00 € ενώ στο πλαίσιο του προγράμματος «ΗΛΕΚΤΡΑ» (Ευρωπαϊκή

Τράπεζα Επενδύσεων), έχουν υποβληθεί προτάσεις για τη χρηματοδότηση, συνολικά 5 δράσεις με συνολικό Π/Υ ύψους 71.925.569,65 €.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων, στην υλοποίηση της εμβληματικής πολιτικής της περιφερειακής ανάπτυξης ή πολιτικής συνοχής, μέσω των ΕΣΠΑ, δεν αφορά ούτε στον εθνικό σχεδιασμό του ΕΣΠΑ, ούτε στον αρμόδιο φορέα συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Η συμμετοχή τους μέχρι τώρα περιορίζεται ως δικαιούχος έργων-δράσεων, που αφορούν στη συνδρομή τους στην πολιτική προστασία, στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, στην κοινωνική προσφορά τους, στη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των υποδομών τους, στη διαχείριση του προσφυγικού και στη διαχείριση των συνόρων.

Η διακηρυγμένη αναβάθμιση του ρόλου των Ενόπλων Δυνάμεων στην Πολιτική Προστασία και στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, σίγουρα θα αυξήσει τη συμμετοχή τους στο αντίστοιχο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, όπως επίσης και σε πράξεις για την ενεργειακή αναβάθμιση των υποδομών τους.

Μέσω της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, το Υπουργείο Άμυνας βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των αρμόδιων Υπουργείων και Περιφερειών, συνδράμοντας στη μέγιστη απορρόφηση των ευρωπαϊκών πόρων για την Ελλάδα και αφετέρου στην αναβάθμιση του ρόλου του στην αυτοτελή διαχείριση τμήματος των εν λόγω χρηματοδοτήσεων.

Τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο Α΄ και Β΄ ΕΣΠΑ και αυτά που βρίσκονται σε εξέλιξη στο Γ΄ ΕΣΠΑ, δεν βρίσκονται στον πυρήνα των στόχων της ΕΕ, που είναι η αρμονική ανάπτυξη, η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, αλλά έχουν συμπληρωματικό ρόλο.

Για την επίτευξη της αύξησης των χρηματοδοτούμενων έργων, είναι αναγκαία η κατάλληλη προετοιμασία και η ωρίμανση των προτάσεων. Αυτό για να επιτευχθεί με δεδομένο ότι το Υπουργείο Άμυνας δεν διαθέτει «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ», είναι απαραίτητη η γνώση της λειτουργίας και της υλοποίησης του ΕΣΠΑ, σε όλα τα επίπεδα των Ενόπλων Δυνάμεων, προκειμένου να υποβοηθείται η αρμόδια Διεύθυνση στην προώθηση και στην τελική επιλογή των προτάσεων.

Το μεγάλο στοίχημα της ελληνικής πολιτείας, είναι ο οικονομικός αναπτυξιακός μετασχηματισμός της Ελλάδας μέσα από την αποτελεσματική διασύνδεση και τον συντονισμό του ελληνικού οικοσυστήματος καινοτομίας και την ενδυνάμωση των συστατικών μερών της «τετραπλής έλικας» [Ερευνητική Κοινότητα (Ακαδημαϊκά ιδρύματα, Ερευνητικά κέντρα κ.α.), Επιχειρήσεις, Δημόσιος τομέας (Αυτοδιοίκηση α΄ και β΄ βαθμού) Κοινωνία των Πολιτών].

Οι Ένοπλες Δυνάμεις, ως ένας από τους πυλώνες ισχύος της χώρας και ως ένας χώρος εφαρμογής όλων των επιστημών με γνώση μέσα από την πράξη, με προσωπικό και δομές, όπως για παράδειγμα τα στρατιωτικά εργοστάσια, εκτιμάται ότι θα μπορούσαν να γίνουν το πέμπτο μέρος μιας «πενταπλής έλικας», όπως το παράδειγμα χωρών των Η.Π.Α και Ισραήλ.

Προϋπόθεση αυτής της εξέλιξης αποτελεί όμως η γνώση των πολιτικών και των στόχων της ΕΕ, αλλά και της λειτουργίας των χρηματοδοτικών εργαλείων της, έτσι ώστε να αυξηθεί η απορρόφηση των κονδυλίων σε δράσεις στοχευμένες και συμπράξεις με τον ακαδημαϊκό και ιδιωτικό χώρο, οι οποίες θα υπηρετούν τον στρατηγικό στόχο της ΕΕ στο πεδίο της καινοτομίας και θα μπορούσαν μακροπρόθεσμα να ωφελήσουν και τις Ένοπλες Δυνάμεις.

Βιβλιογραφία

- Στεφάνου Κωνσταντίνος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση», 4η αναθεωρημένη έκδοση, Τόμος Γ', ΑΝΤ .Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα, 1999
- Μαραβέγιας Ναπολέον – Ανδρέου Γεώργιος, «*Τα Διαρθρωτικά Ταμεία*», στο Ελληνικής Πανεπιστημιακής Ένωσης Ευρωπαϊκών Σπουδών «*Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές*», Τόμος Γ', *Οικονομική Ολοκλήρωση και Πολιτικές Το Ρυθμιστικό Πλαίσιο*», (επιμ.: Κ. Στεφάνου), Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ, 2006.
- Μπαμπαλιούτας Λάμπρος, Μητσόπουλος Κωνσταντίνος, «*Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση & περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε.*», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2014
- Μούσης Νίκος, «*Ευρωπαϊκή Ένωση, δίκαιο, οικονομία, πολιτική*», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ (δέκατη-πέμπτη ενημερωμένη έκδοση), Αθήνα, 2015
- Πετράκος Γιώργος - Ψυχάρης Γιάννης, «*Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*», 2^η έκδοση, ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα, 2016
- Καστάνιας Σπυρίδων, «*Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης-Θεσμός Ανάπτυξης της Οικονομίας: Συγκριτική Αποτίμηση των ΚΠΣ στην Ελλάδα (1989-2006) και αξιολόγηση της πορείας του Γ' ΚΠΣ με τη βοήθεια στατιστικών μοντέλων. Προοπτικές 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου*», Εργασία ΕΚΔΔΑ/Τμήμα Γενικής Διοίκησης, Αθήνα, 2006
- Κουλιουμπής Αχιλλέας, Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης, «*Η εμπλοκή των Ευρωπαϊκών Ενόπλων Δυνάμεων στο μονοπάτι της προσφυγικής κρίσης από το Χαλέπι στο Βερολίνο*», Αθήνα, Μάρτιος 2017
- Αρναούτης Πέτρος-Κωνσταντίνος, Διπλωματική Εργασία στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ., ΠΜΣ «*Δημόσια Οικονομική Πολιτική*», «*ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020*», Πειραιάς, 2017.
- Τεκέδης Θεόδωρος, Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης ΠΜΣ Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών & Κρίσεων, «*Αντιμετώπιση φυσικών - τεχνολογικών καταστροφών και προστασία περιβάλλοντος. Ο διττός κοινωνικός ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων. Μελέτη για το έτος 2017*», Αθήνα, 2019.
- Γκρέτσας Νικόλαος, Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης ΠΜΣ Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών & Κρίσεων, «*Η συνεισφορά του Στρατού Ξηράς στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών στην Ελλάδα. Είκοσι χρόνια κοινωνικής προσφοράς (1998 - 2017)*», Αθήνα, 2018
- Μαυρίκου Μαρία, διδακτορική διατριβή, «*Η προσαρμογή της δημόσιας διοίκησης για τη διαχείριση και τον έλεγχο των διαρθρωτικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης*», Αθήνα
- Χατζηγιάνη Μελλομένη, Τελική Εργασία ΕΚΔΔΑ, «*Από το ΕΣΠΑ 2007-13 στο ΕΣΠΑ 2014-20: εξευρωπαϊσμός και μεταρρυθμίσεις στην περιφερειακή/ αναπτυξιακή πολιτική και διακυβέρνηση στην Ελλάδα*», Αθήνα, 2018.
- Σμπυράκης Αλκιβιάδης, Πτυχιακή εργασία Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου, «*Εταιρική Σχέση για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (νέο ΕΣΠΑ) 2014-2020. Δυνατότητες και τρόποι αύξησης της απορρόφησης των κοινοτικών πόρων*

για τις ΕΔ σε σχέση με τα προγράμματα του Γ΄ ΚΠΣ και ΕΣΠΑ 2007-2013», Θεσσαλονίκη, 2014.

- ΝΟΜΟΣ ΥΠ΄ ΑΡΙΘ. 3978 (ΦΕΚ 137/Α΄/16-6-2011) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας»
- Ν. 3614/2007 ΦΕΚ Α΄ 267/3.12.2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013»
- Ν. 2860/2000 ΦΕΚ 251/Α/14-11-2000 «Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και άλλες Διατάξεις»
- ΚΥΑ 43491.ΔΙΟΕ.789/29.12.2000 (ΦΕΚ 1639 Β'), για τη σύσταση ειδικής υπηρεσίας με τίτλο «Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής»
- ΚΥΑ Υπ΄ Αριθ. 9321 (ΦΕΚ 438/Β΄/14.03.08) Τροποποίηση της υπ΄ αριθμ. 43491/ΔΙΟΕ 789/21.12.2000 (ΦΕΚ 1639/Β΄/29.12.2000) κοινής υπουργικής απόφασης για τη σύσταση ειδικής υπηρεσίας με τίτλο «Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής»
- ΚΥΑ υπ΄ αριθ. 43101/ΕΥΘΥ 2038 (ΦΕΚ 1914/Β΄/8.9.2009) Εφαρμογή του ελληνικού προτύπου ΕΛΟΤ 1429 «Διαχειριστική επάρκεια οργανισμών για την υλοποίηση έργων δημόσιου χαρακτήρα – απαιτήσεις», των οδηγιών εφαρμογής του και της τεχνικής προδιαγραφής ΕΛΟΤ 1432 «Διαχειριστική επάρκεια οργανισμών για την υλοποίηση έργων δημοσίου χαρακτήρα – Απαιτήσεις για διεργασίες αξιολόγησης και αξιολογητές», για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013
- ΥΑ Αρ. Πρωτ. 22867/ΕΥΘΥ 984 (ΦΕΚ 792/Β/8.6.2010), «Ρυθμίσεις για την επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων της περιόδου 2007 – 2013»
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ΄ ΑΡΙΘ. 4314 (ΦΕΚ 265/Α΄/23.12.2014) «Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014–2020, Β) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L 156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α΄ 297) και άλλες διατάξεις»
- ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ στο σχέδιο νόμου (ν.4314/2014) Α) Για την Διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, Β) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/2017 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L156/16.6.2012) στο Ελληνικό Δίκαιο, Τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α΄ 297) και άλλες διατάξεις»
- Νόμος 3483/2006 - ΦΕΚ 169/Α/7-8-2006 «Τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων για τη χρηματοδοτική μίσθωση, διατάξεις περί δημοσίων εσόδων και άλλες ρυθμίσεις»
- Υ5 με αριθμό 432/ΦΕΚ Β΄/12 Φεβ 2020 «Σύσταση οργάνων κατάρτισης του ΕΣΠΑ 2021-2027»
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ΄ ΑΡΙΘΜ. 4914/61/ΦΕΚ Α΄/21 Μαρτίου 2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική

Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας «Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε.» και άλλες διατάξεις»

- ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ του νόμου ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4914/61/ΦΕΚ Α'/21 Μαρτίου 2022
- ΚΥΑ Φ.000/8/245258/Σ.37/2016 - ΦΕΚ 630/Β/9-3-2016 «Ρύθμιση θεμάτων Κεντρικού Συντονιστικού Οργάνου Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΚΕ.Σ.Ο.Δ.Π.) και Τοπικών Συντονιστικών Κέντρων Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης (ΤΟ.Σ.ΚΕ.Δ.Π.)»
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4662/27/ΦΕΚ Α'/7 Φεβρουαρίου 2020, «Εθνικός Μηχανισμός Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, αναδιάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού και άλλες διατάξεις»
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4635/167/ΦΕΚ Α'/30 Οκτωβρίου 2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις»
- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4368/21/ ΦΕΚ Α'/21 Φεβρουαρίου 2016, «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις»
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Ιουνίου 1999 «περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά Ταμεία»
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 11ης Ιουλίου 2006 «περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999»
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 514/2014 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Απριλίου 2014 σχετικά με τον καθορισμό γενικών διατάξεων όσον αφορά το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και το μέσο για τη χρηματοδοτική στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας και της διαχείρισης κρίσεων

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για την ίδρυση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη θέσπιση, ως μέρος του Ταμείου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Συνόρων, του Μέσου Οικονομικής Υποστήριξης για τη Διαχείριση των Συνόρων και την Πολιτική Θεωρήσεων
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/1149 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη σύσταση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας
- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, Αθήνα, Ιανουάριος 2007
- ΕΣΠΑ 2014-2020, Μάιος 2014, Αθήνα
- Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027), 29 Ιουλ 21
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ/ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2021-2025
- ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΤΟΥΣ 2018/ΤΜΗΜΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΥΠΟΥ/15 Μαρ 19

Διαδίκτυο

- <https://www.dideap.mil.gr/pistopoiisi-didearpwp5> (προσπέλαση στις 22 Νοε 22)
- <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice> (προσπελάστηκε την 01 Δεκ 22)
- <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/powers-and-procedures/the-lisbon-treaty> (προσπελάστηκε την 01 Δεκ 22)
- https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/revenue_el (προσπελάστηκε στις 8 Δεκ 22)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)
- <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=celex%3A12016ME%2FTXT> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A12008E174> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)
- <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/agenda-2000-for-a-stronger-and-wider-union.html> (προσπελάστηκε στις 12 Δεκ 22)
- <https://www.europarl.europa.eu/highlights/el/1001.html> (προσπελάστηκε στις 11 Φεβ 23)
- Συμπεράσματα της Προεδρίας - Γκέτεμποργκ, 15 και 16 Ιουνίου 2001, <https://www.consilium.europa.eu/media/20976/00200-r1gr1.pdf> (προσπελάστηκε στις 11 Φεβ 23)
- <https://www.dianeosis.org/2016/01/domi-espa/> (προσπελάστηκε στις 11 Φεβ 23)
- <https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=919> (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)
- http://publications.europa.eu/resource/cellar/8d8026dc-d7d7-4d04-8896-e13ef636ae6b.0004.02/DO_C_5 (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)

- https://www.espa.gr/elibrary/%CE%95%CE%95_2020.pdf
- (προσπελάστηκε στις 11 Μαρ 23)
- https://www.espa.gr/el/Pages/CohesionPolicy_21-27.aspx (προσπελάστηκε στις 23 Μαρ 23)
- <https://www.boxmind.gr/espa-sygrisi-2014-2020-me-2021-2027-oi-diafores-kai-to-akatasxeto/>, ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ (προσπελάστηκε στις 3 Απρ 23)
- <https://www.defence-point.gr/news/yetha-mitarakis-apemploki-ton-ed-ap-ti-diacheirisi-toy-metanasteytikoy> (προσπελάστηκε στις 3 Απρ 23)
- <https://www.mod.mil.gr/o-yfetha-nikolaos-chardalias-kiryxe-tin-enarxi-ton-ergasion-tis-2/>, Ημερίδα «Δύο Χρόνια Πανδημίας COVID-19: Προκλήσεις και Διδάγματα για τις Ένοπλες Δυνάμεις», 22 Φεβρουαρίου 2022 (προσπελάστηκε στις 3 Νοε 23)
- https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-defence-fund_el?etrans=el#about-the-programme (Περί του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας) 2022 (προσπελάστηκε στις 3 Απρ 23)
- <https://www.dideap.mil.gr/epicheirisiaka-programmata-2/> (προσπελάστηκε στις 3 Απρ 23)
- <https://www.dideap.mil.gr/category/main-espa/espa-2014-2020/> (προσπελάστηκε στις 3 Απρ 23)
- https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2014-2020_el?etrans=el (προσπελάστηκε την 01 Ιουλ 23)
- <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/police-cooperation-migration-asylum-and-combating-crime-financial-instruments.html> (προσπελάστηκε την 01 Ιουλ 23)
- <https://epiteliki.civilprotection.gov.gr/el/basiki-selida/aigis> (προσπελάστηκε την 01 Νοε 23)
- https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/borders-and-visa-funds/integrated-border-management-fund-border-management-and-visa-instrument-2021-27_el (προσπελάστηκε στις 02 Νοε 23)
- <https://www.mod.mil.gr/programma-ilektra-energeiaki-anavathmisi-ktiria-yroyrgeioy-ethnikis-amynas/> (προσπελάστηκε στις 02 Νοε 23)
- <https://hlekra.gov.gr/home> (προσπελάστηκε στις 02 Νοε 23)
- <https://www.naftemporiki.gr/politics/1514615/live-i-omilia-toy-prothyroyrgoy-k-mitsotaki-stin-87i-deth/> (προσπελάστηκε στις 3 Νοε 23)